

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra **Danskernes Historie Online**

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennytige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Indbydelsesskrift

til

De offentlige Harsprover

i

Odense kommunale Skoler.

April 1901.

Indhold:

1. Geografiske Navne. (Sluttet.) Ved Theodor Siersted.
2. Beretning om Odense Skolevæsen for Året 1900.

Fyens Stiftsbogtrykkeri (Dreyer).

Statens pædagogiske Studiesamling
København

Indbydelsesskrift

til

De offentlige Aarspræver

i

Odense kommunale Skoler.

April 1901.

Indhold:

1. Geografiske Navne. (Sluttet.) Ved Theodor Siersted.
2. Beretning om Odense Skolevæsen for Året 1900.

Nøgle

Geografiske Haunp's

Form, Atdale og Betydning.

Bed

Theodor Siersted,
cand. theol., Skoleinspektør.

Trykt som Manusfriyt.

Odense.

Djens Stiftsbogtrykkeri (Dreener).

1901.

Af de Bemærkninger, hvormed jeg i Odense Skoleværens Program for Året 1898 ledsgagede Udgivelsen af denne lille Bog på første Ark, tillader jeg mig her at gentage følgende:

..... Først maa jeg bemærke, at mit Arbejde — selvfølgelig — ikke giver sig ud for at være originalt. Det hviler, som alle andre nyere Arbejder af denne Natur, i Hovedsagen paa Prof. Dr. J. J. Eglis omfattende Værk: *Nomina geographicæ*. Endvidere har jeg benyttet talrige mindre Samlinger til Skolebrug, Lexica, Afhandlinger i Tidsskrifter o. s. v.

Dernæst vil det ses, at Arbejdet, der kun omfatter de ikke skandinaviske Navne, falder i tre Dele: Navnenes **Orthografi**, deres **Udtale** og **Betydning**.

Hvad **Orthografi'en** angaaer har jeg for alt væsentligt fulgt følgende Principper:

1. Navne, der tilhøre europeiske Folkeslag, gengives saa vidt muligt i deres hjemlige Form.
2. Navne fra andre Folkeslag gives
 - a. med dansk Lyd værdi, saafremt vedkommende Folk har sin egen Litteratur, f.eks. Maissur;
 - b. i den af Opdagere eller Kolonister anvendte Form, hvis Navnet stammer fra et Folkeslag uden Litteratur, f.eks. Chile, Jamaica.

Udtalen har jeg søgt at give et Begreb om ved almindelig Skrift. Jeg ved vel — og skal for at undgaa enhver Misforståelse udtrykkelig bemærke det —, at denne er saare mangelfuld til dette

Brug. Det kan jo simpelt hen ikke lade sig gøre nojagtigt at gengive f. Eks. det engl. th, den franske Nasallyd ved n, fransk j, fransk eh, spansk j, hollandsk g o s. v. o. s. v. med almindelige Bogstaver. Det er Lydværdier, der skal høres for at læres at kende. Men kan man blot somme Udtalen **uogenlunde nær**, maa man jo være tilfreds. At forsøge paa at anvende særlig Lydskrift har jeg ikke vovet; jeg ser vel dens store Fortrin, men den har tillige efter mit Skøn den for mit Formaal afgørende Mangel, at den endnu ikke er populær nok. Jeg har da indskrænket mig til at anvende de almindeligt vedtagne Tegn for lang og kort Stavelse og for Betoningen.

Hvad sluttelig **Betydningen** angaar, da vilde det vel have sin større Interesse at syge at paavise, hvorledes den tilshyneladende saa brougede Mangfoldighed af Navne lader sig ordne i lange Rækker, hver for sig med ensartet Karakter alt efter det bestemte Hensyn, der har gjort sig gældende ved Navnets Dannelse, men Bladsen tillader det ikke. Desuden kan forhaabentlig baade Lærer og Elev have Gleede af selv at iagttage; hvorledes Navnets Betydning fastør lys snart over Stedets specielle geografiske Forhold (Beliggenhed, Form, Højde, Temperatur, Vegetation o. s. v.), snart over dets Opdagelse, dets Historie o. s. v., o. s. v.

Odense i Marts 1901.

Theodor Siersted.

Panama [pānamāh], By i Sydamerika (Columbia); Betydningen usikker; est. n. = mange Fisk.

Papua, Navn paa de indføde paa Ny-Guinea; af malaj. papuah = krushaaret; est. a. af pua pua = mørkebrun.

Paraguay [pāra-gū-ā-i], Flod og Stat i Sydamerika; efter Navnet paa en herboende Indianerstamme Payaguay; est. a. af para quay = Havets Rilde (= Flod).

Parallelkredse, Navn paa Breddecirklene, hvil Planer ere parallele.

Paramaribo [paramarībo], By i nederlandsk Guyana.

Parana [paranāb], Flod i Sydamerika; af indian. para eller parana = Flod.

Paria [pária], Navn paa den lavest staaende Befolning i Indien; = de sidste, ringeste.

Paris [pārīh], Frankrigs Hovedstad; hed opr. Lutetia = Sumpstaden og laa paa en lav Ø i Seine; af Romerne kaldtes den efter det derboende Folk Lutetia Parisiorum = Parifersnes L.; deraf Navnets nuværende Form.

Parlament, = Rigsdag; af middelald. lat. parlare = tale, raadslaa; altsaa = Raadsforsamling.

Parma [párma], By i Italien; hed i Oldtiden Julia Augusta.

Parnassos [parnássos], Bjerg i Grækenland; muligvis af gr. kara = Hoved; altsaa = Top, Spids (jvf. Bjergnavne med —kopf, —head, —cap, —ras o. s. v.).

Paros [páros], Ø i Archipelagus; nu Paro.

Parthenon [pártēnōn], Athene-templet i Athen; af gr. parthenos = Jomfru (her den jomfruelige Gudinde Athene).

Pas, Bjergovergang; af lat. passus = Stridt; af andre Navne paa Bjergovergange kan aufores lat. furca = Gaffel, fr. col = Hals, gorge = Strube, desillé = hævret Pas; th. sattel = Saddel; joch = Aug.

Paseo [pásko], By i Peru; af spæn. paseo = Græsgang, jvf.

Pasto.

Pas de Calais, se Kanalen.

Passatvind, af lat. passus = Stridt; skal (af Hollænderne) have faaet dette Navn, fordi denne Wind „med sikre Stridt“ fører Stibene fremad.

Passau [pássau], By i Bohern; af det rom. Navn Castra Batava = den bataviske Lejr.

Pasto, Cerro de [ssérro de pásto], Bjerg i Sydamerika; af spæn. cerro = Bjergryg, pasto = Græsgang.

Patagonien [patagónien], Landstrækning i Sydamerika; har Navn efter sin Befolning, der af Portug. kaldtes Patagonier paa Grund af sine store Fødder; af portug. pata = Pote, stor Fod.

Patmos [pátmos], Ø i Archipelagus.

Patna [pátña], By i Forindien; af sanskr. patna = Stad.

Patras [patrás], By i Grækenland; af gr. patre = Fædrestad. rom. Aroe patrensis; ital. Patrasso.

- Pau** [pāh], By i Frankrig.
- Paumotu** [paumótū], se **Lave Øer**.
- Pavia** [pävía], By i Italien; hed oprindelig Ticinum efter sin Be- liggenhed ved Floden Ticinus (nu: **Ticino**), fik siden Navnet Papia efter den romerske Tribus Papia, heraf Navnets nuværende Form.
- Pays de Vaud** [pe-ih dø vāă], det franske Navn paa Kanton Waadt i Schweiz; = de Vælskes Land (jvfr. **Waadt**).
- Paz, La** [la pás], By i Bolivia; af spæn. paz = Fred; saaf. 1548 i Anledning af en Overenskomst mellem Pizarros og Almagros Partigængere.
- Peberkysten**, Højtstrækning i Øvre guinea; saaf. af Portugiserne i Slutningen af 15de Årh., fordi man her tilbyttede sig et Surrogat for det indiske Peber.
- Pegu** [pegú], Distrift i Bagindien.
- Peiho** [pej-ho], Flod i China; = den hvide Flod; af chin. pei = hvid, ho = Flod. Eft. a. fulde Ælddens egentlige Navn varre Pe-ho = den nordlige Flod.
- Peipus** [pè-i-pus], Sø i Rusland.
- Peking** [udt. i Udm. péking, i China pé-djing], Hovedstaden i China; = den nordlige Hovedstad; af chin. pe = nord, king = Hovedstad.
- Pelasger** [pelásger], Grækenlands ældste Beboere; Oprindelsen er usikkert; est. n. af gr. pelatso = nærmest mig, kommer til; altsaa = de, der først kom ind i Landet.
- Pelion** [peliōn], Bjerg i Græken- land; maafe af gr. helios = Sol; altsaa = Solbjerget.
- Peloponnes** [peloponnés], Halvø i Grækenland; = Pelops Ø; af gr. nesos = Ø, og Personnavnet Pelops. Hedder nu **Morea** (s. o.).
- Pelvoux** [pelvúh], Bjerg i Frank- rig; = Bjergkegle; af pelve = kegle.
- Pendschab** [pendscháb], Landstak i Forindien; = Femflodlandet, af pers. pendsch = fem, ab = Waadt. De 5 Floder ere Indus og 4 af dens Tilløb. Navnet strives ogsaa **Pandschab** eller — engl. — **Punjab**.
- Pennsylvanien** [pensylvānien], Stat i Nordanerifa; fik 1681 dette Navn efter Svæleren William Penn eller maafe af hans Fader, Admiral P. Endelsen —sylvania betyder Skovland, af lat. silva = Skov.
- Pentelikon** [pentélikon], Bjerg i Grækenland.
- Pera** [péra], Kvarter i Konstan- tinopel.
- Perigord** [perigáehr], Landstak i Frankrig; har Navn efter en gallisk Folkestammme Petrocorerne.
- Perim** [perím], Ø i det røde hav.
- Pernambuco** [pernambúkū], Landstak og By i Brasilien; egtl. parana mbuco, af indian. parana = Flod, Bisflod, mbuk = Arm; altsaa = Flodarm. Stadens ældste Del hed **Recife**, fuldst. **Ciudad do recife** [ssiudad do resíse] = Staden ved Revet;

af spæn. ciudad = Stad, recife, port. Form for sp. arrecife = Rev.

Perousestrædet, La [la perūhs-], Stræde mellem Cejo og Sachalin; har Navn efter Fransmanden La Perouse, der gjennemsejlede det i Året 1787.

Perpignan [perpinjang], By i Frankrig.

Persien, Rige i Asien; af det gl. pers. Navn Persis, ind. Parsa, Navn paa Landet vest for den persiske Havnbugt; maaesse kan Navnet afledes af sanskr. parasah = Hest, fordi Landet egnede sig godt til Hestevæl, og Perserne var gode Ryttere.

Perth [perdh], By i Skotland.

Peru [perú], Stat i Sydamerika; sit sit Navn af de spanske Crobrere efter den lille Flod Biru eller Piru.

Perugia [perúdscha], By i Italien; lat. Perusia.

Peræa [peráea], Landsstab i Syrien; gr. Peraia = Landet hinsides (neml. Jordanfloden); af gr. peran = hinsides.

Peschawar [peschaúér], By i Fjordindien; Navnet skal være persisk og betyde: omgivet af Buske.

Pescheræer, Navn paa de indfødte paa Ildlandet. Fransmanden Bougainville gav dem dette Navn efter det første Ord, han hørte dem udtales; Betydningen usikker; cft. n. = Venner.

Peschiera [peskiéra], By i Italien.

Pest [pescht], By i Ungarn; af slav. pec, peschti = Dvn. Svfr. **Buda**.

Petersborg, St. [russisk ldtale: pjeterbúrgk], Hovedstad i Rusland; blev grundlagt 1703 af Peter den Store, og opkaldt efter Apostlen Peter, vel sagtens ogsaa med Hentydning til Grundloeggeren.

Petervardein [petervárdein], Fæstning i Slavonien; slav. Peterwarad; af ung. var = Borg; altsaa = Petersborg.

Petropaulowsk [petropaułoffsk], By i russ. Asien; = Peters og Paulus' Havn; anlagt 1740 af Vitus Bering og af ham opkaldt efter to af Ekspeditionens Skibe: St. Peter og St. Paulus.

Petschili [pe-tschíli], Provins og Bugt i China; af chin. pe tschy li = det nordlige Hofs Provins; Navnet skriver sig fra Míngdynastiets Tid, da der var to Residensstæder: Peking (i Nord) og Nanfu (i Syd).

Petschora [petschóra], Flod i Rusland; Navnet er samojed. og betyder Vand, Flod.

Pfalz [pfalts], af lat. palatium = Palads; opr. Navn paa de Slotte, hvor de gl. th. Kejsere residerede; dernæst Navn paa et saadant Slots Jordtilliggende og Omegn.

Philadelphia [filadélfia], By i Nordamerika; af gr. filia = Kærlighed, adelfos = Broder; altsaa = Broderkærlighed; saak. af Kvækeren William Penn 1683 efter den 6te Menighed i Apoc. III, 7 ff.

Philippinerne, Øgruppe i Østindien; har Navn efter den spanske Konge Philip II.

Philippopel [filippōpēl], By i Thyriet; = Philips Stad; af gr. polis = Stad og Kong Philip II af Macedonien, Øhens Grundlægger.

Phønixørne, Øgruppe i det store Ocean, ere opfaldte efter Opdagerens, Kapt. Winslows Stib.

Piacenza [pia tschénza], By i Italien; ital. Form for det rom. Navn Placentia, af lat. placere = behage; saak. paa Grund af den smukke Beliggenhed. Den franske Form for Navnet er **Plaisance** [plæsangs].

Picardie [pikārdi], gl. Landstak i Frankrig; saak. efter sin Befolning Picarderne, der atter skulle have saact dette Navn p. Gr. af deres Færdighed i at bruge Sphædet (fr. pique).

Pico de Teyde [píku de téide], Bjerg paa Tenerifa; af port. pico = Spids, Bjergtop = ital. picco = fr. pic; hyppigt i Bjergnavne.

Piemont [piemóng], Landstak i Norditalien; = (Landet ved) Bjergenes Fod; af lat. pes = Fod, mons = Bjerg; ital. pié di monte = lat. ad pedes montium.

Pieter-Maritzburg [pítermáritzburg], By i Sydafrika; har Navn efter sine Grundlæggere, Hollænderne Pieter Retief og Gerrit Maritz; Endelsen —burg = Borg.

Pikter, fætjst Folk i Skotland; af lat. picti = de malede; se **Britannien**.

Pilatus [pilátus], Bjerg i Schweiz; muligvis af lat. pileus = Hat, pileatus = med Hat paa, fordi

Bjergets Top hyppigt er skjult af en Hætte (Hat) af Taage; est. a. af lat. pilare = plyndre, altsaa mons pilatus = det plyndrede ø: det nøgne Bjerg. Efter Folkesagnet, der er ganske uden Hjemmel, skalde Landshøvdingen Pontius Pilatus her have taget sig af Dage ved at styrte sig i Søen. — Bjergets gamle Navn er Mons fractus (= th. Brochenberg = romanif Frakmunt)=det sønderbrudte Bjerg.

Pillau, By i Preussen; af det lithau. Navn Piliawa; af lithau. pilis = Borg, pilti = ophobet. Navnet synes saaledes at antyde, at Øhens gl. Borg blev bygget paa en funstigt anlagt Høj.

Pindos [píndos], Bjerg i Grækenland; skal betyde »det vandrige Bjerg«; saak. p. Gr. af sine mange Kilder og Vække.

Pintses, Ø i det store Ocean; fil dette Navn: **Isle de la pentecôte** [tbl dø la pangt'kaah] af Frankmauden Bougainville, der opdagede den Pintsedag den 22de Maj 1768.

Pirna, By i Sachsen; Navnet afledes af gl. slav. perunu = Torden, Tordenguden, der dyrkedes her.

Piræus [piræus], Athens Havnestad; er den rom. Form for det gr. Navn Peiraiевs; muligvis af gr. peiraino = binde, knytter til. Halvøen, paa hvilken Themistokles anlagde Havnene, var opr. en Ø, der senere blev gjort landfast med Fastlandet.

- Pisa** [písá], By i Italien; af det gl. rom. Navn Pisæ.
- Piteairn island** [pítækern éjlænd], Ø i det store Ocean; opdagedes 1767 af den engelske Seefarer Carteret og fik Navnet »Pitcairns Ø« efter den ombordværende, som først fik Øje paa Den.
- Pittsburg**, By i Nordamerika; blev 1758 opkaldt efter den engelske Statsmand William Pitt den Eldre.
- Pityuserne** [pityúserne], Øgruppe i Middelhavet; af gr. pitys = Grantræ.
- Planet** [planét], = Vandrestjerne; af gr. planasthai = vandre om.
- Planetoider** [planetoider], = planetlignende Legemer; af gr. planetoeides = planetlignende.
- Planiglobe** [plániglobe], Fremstilling af en Halvkugle paa en Flade; af lat. globus = Kugle, planus = jævn, flad.
- Plata, Rio de la** [rio de la plåta], Flod i Sydamerika; = Sølvfloden; af spau. rio = Flod, plata = Sølv; saaf. 1527 af Spau. Diego Garcia, fordi han her modtog Sølv af de indfødte.
- Plata, La, -Staterne**, have Navn efter Floden **Rio de la Plata**.
- Platten See**, Sø i Uugarn; tyf. Form for det ungariske Navn
- Balaton**; af slav. blato = Sump, balaton = Sø.
- Plymouth** [plímødh], By i England; af engl. mouth = Munding, og Flodnavnet Plym; alts. = (Byen ved) Plyms Munding.
- Po**, Flod i Italien; af det gl. rom. Navn Padus, der afledes af gall. padi = Fyrretræ, m. h. t. de Fyrrestove, der findes ved Floden's øvre Løb. Hos Ligurerne hed Floden i Oldtiden Bodineus, hvad der efter Plinius skal betyde hundløs.
- Podolien** [podólien], Landstab i Rusland; af russ. podólië = Bjergets Fod, dolië = lav; alts. = Lavland. Fr. **Piemont** (j. v.).
- Point de Galle**, se **Galle**, **Point de**.
- Poitiers** [pöätié], By i Frankrig; af Folkenavnet Pictoner.
- Poitou** [pöätú], Landstab i Frankrig; samme Oprindelse som **Poitiers**.
- Pol**, Jordaksens Endepunkt; af gr. polos, lat. polus = Akse.
- Pola** [pöla], By i Øststrien (Østerrig); hed i Oldtiden Pietas Julia.
- Polen**, Del af det russiske Rige; af polsk pole = fri Mark, Flade; altsaa nærmest = Lavland.
- Poltava** [pöltava], By i Rusland.
- Polynesien** [polynésien], Fællesnavn paa de australske Øer, blev forestaaet i Aaret 1813 af den dansk-franske Geograf Malthe Brun; af gr. polys = megen, talrig, nesos = Ø; altsaa = de mange Øers Omraade. Tyf. oversætte Navnet ved »Vielinsel-land«.
- Polytheisme** [polytéisme], Tro paa mange Guder; af gr. polys = megen, talrig, theos = Gud.
- Pommern**, russisk Provins; af slav. po = ved, more = Havn; altsaa = (Landet) ved Havet.

Pomona [pomōna], den største af Ørknørne; hedder også **Main-land** (f. o.) ligesom den største af Shetlandsøerne.

Pondicherry [pongdischerí], fra engl. Besiddelse i Indien; = den nye By (Nykøbing, Nykøbstad, Nykøbsted); af tamulisk tscherri = By, pudu = m.

Pontinske Sump [pontínske —], Sump i Italien; hed i Oldtiden Paludes Pomptinæ efter Byen Pometia; lat. palus = Sump (jvfr. dansk Øst).

Pontus Euxinus, se Sorte Hav.

Popocatepetl [pōpōkätépetl], vul-
kan i Mæjico; = det rygende
Bjerg; af mæjic. popoca =
rygende, tepetl = Bjerg.

Poreopolis [porköpölis], halvt
spængende tilnavn til **Cincinnati**;
= Svinestaden; af gr. porkos
= Svin, polis = By.

Port au prince [pāärth åā prængs],
By paa Haïti; = Fyrstens Havn;
af fr. port = Havn, prince =
Fyrste, Prins.

Portici [pórti tschi], By i Italien.

Portland [pórtlænd], By i England.

Porto rico, se Puerto rico.

Porto santo [pórtu ssántu], en af de nordcanariske Øer; = den hellige Havn; portug. porto = Havn, santo = hellig.

Porto Seguro [pórtu ssegúru],
Havn i Vestafrika; = den sikre
Havn; portug. porto = Havn,
seguro = sifte (= lat. securus).

Port Said [— sāid], By i Egypten; = Saids Havn; er opfaldt

efter den ægyptiske Bieekonge Said Pascha (1854–63).

Portsmouth [pórtsmødh], By i England; af engl. mouth = Mund, port = Havn; altsaa = Havnens Munding; kaldtes af Romerne Portus magnus = den store Havn.

Portugal, Kongerige i Europa;
af det rom. Navn paa Oporto:
Portus Cale; deraf opstod Portugalia,
nu Portugal; altsaa = Landet ved Havnen Cale.

Posen, preussisk Provins; thyf Form
for det polske Navn Poznán =
Poznans Besiddelse.

Posilippo [posilíppo], By i Italien.

Potomac [pōtōmæk], Flod i Nordamerika.

Potosi [pōtōsí], By i Bolivia;
spanisk Form for det indianske
Navn jatum potochi = det sølv-
rige Bjerg.

Potsdam [pótsdam], By i Preussen;
af gl. slav. pots dupimi = under
Egetræerne.

Pozzuoli [pozzuóli], By i Italien;
moderne Form for det gl. Navn
Puteoli, Formindskelsesord af lat.
puteus = Brønd; altsaa = de
smaa Brønde; saalet. p. Gr. af sine
mineraliske kilder.

Prag, By i Bohmen; bohm. Praha
= Tærskel.

Praga [prága], Forstad til Warszawa.

Prairie [fr. ldt. prærí, engl. præri],
Navn paa Dele af det nordamerikanske Lavland; er den
franske (engelske) Form for lat.
pratum = Eng.

- Pregel**, Flod i Preussen; = Træfloden; af gl. th. prach, brach = Træ, Ved.
- Pressburg** [préssburg], By i Ullgarn; af th. burg = Borg, og Personnavnet Brecislav.
- Preston** [prést'n], By i England; Endelsen —ton af town = By.
- Preussen**, Kongerige i Europa; est. n. af Folkenavnet Borussi; est. a. egli. po-russi = ved (o: Råbøer til) Russerne.
- Principe**, Ilha do [ilja du príns-sípe], Ø i Guineabugten; = Fyrstens Ø; af portug. ilha = Ø, principe = Prins, Fyrste; blev opdaget under Alfons V's Regering og opfaldt efter ham c. 1470.
- Prince Edward Island** [prins iduāard ejlænd], Ø ved Nordamerikas Østkyst; hed tidligere St. John, men fik 1799 sit nuværende Navn (= Fyrst Edwards Ø) efter en Hertug Edward af Kent.
- Pripet** [prípēt], Flod i Rusland.
- Procida** [prótschídā], Ø i Middelhavet; af det gl. Navn Prochyta, gr. Prochyte = udgydt, udrystet foran (Kysten).
- Provence** [provángs], Landskab i Frankrig; fr. Form før det gl. rom. Navn Provincia = Provins.
- Providence** [próvídens], By i Nordamerika; engl. = Forsyn; saak. af Puritanerpræsten Roger Williams, der grundlagde Byen, ejter at han her havde fundet Tilflugt hos venligsindede Indianere.
- Puebla** [púébla], By i Mexico; hedder egli. **Puebla de los Angeles** = Englestedet; efter Saguet hjalp Englene med til at bygge Byens Kirke.
- Puerto Cabello** [puérto kabéljo], By i Venezuela; af span. puerto = Havn, cabello = Haar; m. h. t. Havnenes fortæffelige Sifferhed: Skibene funne fortøjes med et Haar.
- Puerto rico** [puérto ríko], Ø i Vestindien; = den rige Havn; af span. puerto = Havn, rico = rig; det portug. Navn er **Porto rico** [pórtu ríku].
- Pulo Pinang** [púlo pinang], Ø ved Bagindien; af malaj. pulo = Ø, pinang = Navnet paa Areca-palmens Frugt: Betelnødden.
- Purpurhavet**, Navn paa den californiske Havnbugt, hvis Vand har en rødlig Farve, der hidrører fra visse Havdyr.
- Puszta** [púschtā], Navn paa de ungariske Stepper; est. n. af slav. pustina = Hede; est. a. af slav. pusty = øde, ørfenagtig.
- Puy de Dôme** [pyí dø dóhm], Bjerg i Frankrig; af puy = Bjerg, dôme = Kuppel.
- Pyrenæerne**, Bjergkæde i Europa; af kelt. bren (brin, byrin) = stejlt Bjerg. Ævji. **Brenner** (i. o.).
- Pyrmont** [spirmóng], By i Tyskland; hed i Oldtiden permunt = Bjørneslodten; Middelalderens Munkke forklarede urigtigt Navnet som Petri mons = Peters Bjerg.
- Pæjæne** [pæjáne], Sø i Finland.

Q.

Quadra, se **Vancouver**.

Quarnero Bugt [kvarnéro], Bugt af Adriaterhavet; skal betyde »den karniske Bugt«; af folkenavnet Karner; jvfr. **Karniske Alper** (j. o.).

Quarteron [kvarterón], Barn af en hvid Mand og en Terceron-fvinde (f. n.); af spm. quarto, cuarto = den 4de, fordi det er det fjerde Afstamningstrin fra Negerracen: Neger, Mølat, Terceron, Quarteron.

Quebeck [kvíbæk], By i britisk Nordamerika; Navnet er utvivl somit afledet af et indianst Ord, men betegn. er usikker; est. n. skal det betyde »Udvidelse af

Floden«; Byen ligger ved den brede St. Lawrenceflod.

Queensland [kvíhnslænd], Koloni i Australien; = Dronningens Land; engl. queen = Dronning, land = Land; saak. ved Øprettelsen 1859 til Øre for Dronning Viktoria af Storbritannien.

Quinteron [kvinterón], Barn af en hvid Mand og en Quarteron-fvinde (f. o.); af spm. quinto = den 5te, fordi det er det 5te Afstamningstrin fra Negerracen: Neger, Mølat, Terceron, Quarteron, Quinteron.

Quintin [kængtæng], By i Frankrig.

Quito [kíto], By i Ecuador.

R.

Raab [râhb], Flod i Ungarn.

Race, den alm. naturhistoriske Betegnelse for visse Hovedformer af samme Art, særlig af Menneskeslægten; fr. race [rähs] = lat. radix = Rod.

Radschputana [radschpútána], Distrikt i Forindien; = Radschputlandet; af jansfr. radschaputra, egtl. = Kongesønner, dernæst

Navnet paa en vidtudbredt arist Folkestamme i det vestlige Hindustan.

Ragusa [ragúsa], By i Dalmatien; er rimeligvis en ital. Form for Byens gamle Navn Rausium.

Ramah [râma], Bynavn i Palæstina; af hebr. ramah = Højde, Forhøjning; m. h. t. Beliggenheden.

- Ramsgate** [ræmmmsgæht], By i England.
- Rangun** [rangún], By i Bagindien; af det birmanske Navn, der skrives Rankong, men i Reglen udtales som Yangong = Fredens (eller Sejrens) By.
- Rapid** [ræpejd], engl. Navn paa Stromhvirvel; af lat. rapidus = rivende, hurtig.
- Ratibor** [rátibör], By i preussisk Schlesien; Navnet skal hentyde til den oldslaviske Guddom Radegast, den slav. Endelse—bor betyd. Skov.
- Recife**, se Pernambuco.
- Red River** [rød riv'r], Flod i Nordamerika; = den røde Flod; engl. red = rød, river = Flod. Vandets rødlige Farve hidrører fra de Ler- og Sandstenslag, der danner Floddlejet. Svfr. **Colorado**, Rubico o. fl.
- Regensburg** [régensburg], By i Bayern; af th. burg = Borg, og Regen, Navnet paa en lille Bi-flod til Donan; Byens lat.-kelt. Navn er Ratisbona, fr. **Ratis-bonne**.
- Reggio** [rrédscho], By i Italien; ital. Form for det gamle Navn Rhegium, af gr. rhegnymi = sønderriver, spalter, m. h. t. Beliggenheden ved Strædet mellem Sicilien og Fastlandet.
- Region** [región], af lat. regio = Egn, Distrikt.
- Reims** [rængs], By i Frankrig; har Navn efter en keltisk Folkestamme Remerne; det rom. Navn var Civitas Remorum = Remernes By.
- Rennes** [renn'], By i Frankrig; har Navn efter en gallisk Folkestamme Redonerne.
- Republik**, Fristat; af lat. res = Sag, publicus = offentlig.
- Réunion** [réýnöng], en af de maskareniske Øer; Engländerne, der havde erobret Den fra Frankrig, maatte i 1815 give den tilbage, hvorefter Den fik dette Navn, fr. reunion = Genforening. Tidligere — siden 1651 — hed den **Isle de Bourbon** [ihl dø bùhr-bong] = Bourbon-Øen, saaf. til Øre for det franske Kongehus.
- Reus** [réús], By i Spanien.
- Reuss** [rojs], Flod i Schweiz; muligvis af middelald. lat. arrogium = Vandløb.
- Reuss** [rojs], Hyrstendømmer i Thürland; = ryddet Land; af th. reuten = gl. th. riutjan = rydde. Est. a. skal Navnet strive sig fra den her regerende Hyrsteſlægt, hvis ene Linie paa Grund af Nedstamning fra en russisk Hyrstinde fåt Tilnavnet Russe = Reusse = Russer.
- Reval** [réväl], By i Rusland.
- Revolution**, Jordens Bevægelse omkring Sølen; af lat. revolutio = Tilbagevæltning, Omvæltning.
- Rhinen**, se **Rhein**.
- Rhein** [rejn], Flod i Mellemeuropa; Navnet er kelt. og betyder Strøm; beslægtet med gr. rhein = flyde. Flodens lat. Navn var Rhenus, fr. **Rhin** [rængh], den danske Form er **Rhinen**.
- Rhode Island** [rôd éjlænd], Stat i Nordamerika; = Rhodos Øen;

saaf. 1635 af Anna Hutchinson, der købte Den af Indianerne og her anlagde en Koloni, efter at hun p. Gr. af religiøse Stridigheder var blevet fordreven fra Boston.

Rhodope, se Despoto Dagh.

Rhodos [rōdos], Ø i Middelhavet; = Rosenøen; af gr. rhodos = Rose.

Rhône [rāahn'], Flod i Frankrig; af det lat. Navn Rhodanus; af felt. rho = hurtigt Øeb, dan = Flod; i Wallis faldes Floden endnu Rhadan eller Rotten.

Rhöngebirge, Bjerger i Tyskland; af felt. rinn = Bjerger, ty. gebirge = Bjerg. Andre sætte Navnet i Forbindelse med isl. hraun = Lavamark; Bjergerne ere rige paa vulkanske Dannelser.

Richmond [ritschmond], By i Nordamerika.

Riesengebirge [risengebirge], Bjerger i Tyskland; af ty. riese = Kæmpe, gebirge = Bjerger. Navnet har sin Oprindelse fra Sagnet om, at disse Egne i sin Tid vare besølfede med Kæmper.

Rif, bjergfuld Kyststrækning i Marokko. Navnet skal være dannet af lat. ripa = Strandbred; alts. = Kystbjerger.

Riga [riga], By i Rusland; har Navn efter en lille, nu udtorret, Flod Riege, Ryghe; est. a. af gl. ty. rige = Bygning til at torre Korn i; Købmænd fra Bremen anlagde her i Året 1158 et Kornmagtshus, om hvilket Byen skal være opstaaet.

Rigi [rígí], Bjerg i Schweiz; Bdgng. usitter; faldes paa gamle Kort Regina mons, lat. regina = = Dronning, mons = Bjerg.

Rilo Dagh, Bjerg paa Balkanhalvøen; af tyr. dagh = Bjerg. og Rilo, Navnet paa et derliggende Kloster.

Rimini [rrímini], By i Italien; af det gl. lat. Navn Ariminum.

Rio de Janeiro [ríu de schané-í-ru], By i Brasilien; = Januarfloden; af portug. rio = Flod, janeiro = Januar. Saaf. efter sin Beliggenhed ved en lille Flod af samme Navn, der opdagedes den 1ste Januar 1501.

Rio de la Plata, se Plata.

Rio Grande [rói gránde], Flod i Amerika; = den store Flod; af span. rio = Flod, grande = stor.

Rio negro [ríu négrü], Flod i Sydamerika; = den sorte Flod; af portug. rio = Flod, negro = sort.

Riviera [rriviéra], ital. = Strandbred; specielt om Klippen ved Bugten ved Genova; deles i R. di ponente (den vestlige Bred) og R. di levante (den østlige Bred), jvfr. Øst. Navnet Riviera kommer af lat. riparia = Strandbred; gl. fr. rivière, port. ribeira, span. ribera.

Rivoli [rrívöli], By i Italien.

Roca, Cabo da [kábu da róka], Forbjerg i Portugal; = Klippeforberget; af portug. cabo = Forbjerg, roca = Klippe.

- Rochefort** [raāschfāahr], By i Frankrig; = Klippefæstning; af fr. roche = Klippe, fort = Fæstning, Fort.
- Rochelle, La** [la rāaschéll], By i Frankrig; = Klippebyen; af fr. roche = Klippe.
- Rochester** [rōtschesestr], By i England.
- Rocky Mountains** [rōkki maunt'ns], Bjergkæde i Nordamerika; = Klippebjergene; af engl. rock = Klippe, mountains = Bjerge.
- Rom, ital. Roma**, Italiens Hovedstad; dette gamle lat. Navn afledes ifl. n. af gr. rheo = flyder; altsaa = Byen ved Floden.
- Romagna** [rromānja], Landstæd i Italien; af det gl. Navn Romania; saaledes kaldtes den sydste Rest af det østromeriske Riges Besiddelser i Italien (Exarchatet).
- Roncevaux** [rongsewāäh], Pas i Pyrenæerne; = Tornedalen; af fr. ronce = Torn, Tjørn, val (vallée) = Del; Stedets spanske Navn er **Roncesvalles** [ronses-valjes].
- Roque, Cabo de San** [cábu de san roké], Forbjerg i Brasilien; = den hellige Rochus' Forbjerg.
- Roquemont** [rok'sāahr], By i Frankrig.
- Rosa, Monte** [mónte rrósa], Bjerg i Alperne; af kelt. ros = Forbjerg, fremragende Bjergmasje, Bjergtop, „Horn“; betyder altsaa ikke Rosenvjerget.
- Rosette** [rosétt'], By i Egypten; det tyrf. Navn er **Raschid**.
- Rostock** [rōstokk], By i Mecklenburg; Navnet skal være af slav. Oprindelse og betyde: »et Sted, hvor to Floder skiller eller løbe sammen.«
- Rostow** [rostöff], By i Rusland.
- Rotation**, = Omdrejning, særlig Jordens Omdrejning om sin Aksje; af lat. rotare = dreje rundt.
- Rotterdam** [rötterdām], By i Nederlandene; af Flodnavnet Rotte og holl. dam = Dæmning; jvfr. Amsterdam.
- Roubaix** [rübæh], By i Frankrig; det gl. rom. Navn var Ratumagus; Bldng. ukendt.
- Rousillon** [russijong], Landstæd og By i Frankrig.
- Roveredo** [roverèdo], By i Throl; af lat. roboretum, ital. rovereto = Stenegestov.
- Rubico** [rúbiko], Flod i Italien; af lat. Navn Rubicon, af lat. ruber = rød.
- Rumelien** [rumélien], Del af Tyrkiet; af tyrf. rum ili = Landet Rum, hvilket Navn Araberne give hele det europæiske Tyrki. I Middelalderen bruges Navnet ogsaa om Grækenland, hvis Befolkning kaldte sig Romæer (ø: Romere); heraf er — maaste — ved Ombrytning af Stavelferne Navnet Morea opstaet.
- Rumænien**, Kongerige i Europa; har Navn efter sin Befolkning, som kaldes sig Romuni ø: Romere, fordi de ere Efterkommere af de i sin Tid indvandrede Romere. Af Germanerne kaldtes de Vælske (= fremmede), hvilket Navn paa

slavisk sit Formen Wlach; deraf Folkenavnet Valacher og Landsnavnet Valachiet. Se **Vælsk.**

Rusland, Kejserdømme i Europa og Asien; af Folkenavnet Russer, formentlig = fremmede; saaledes kaldtes de nordiske Vikinger (Varægerne), som i Midten af det 9de Aarh. indtøge Garderige og grundlagde det russiske Rige, af Landets slaviske Befolkning.

Rustschuk [rustschuk], By i Bulgarien.

Ruthener, Navn paa et slavisk Folkeslag i Galizien.

Rybinsk [rybinsk], By i Russland.

Rütti [rÿtli], Bjerg i Schweiz; af ty. reuten = rydde; Stedet var oprindelig skovbevokset.

Ryswyk [rejsvejk], By i Nederlandene; skrives ogsaa **Rijswijk** med samme Udtale.

Rætikon [rätkön], Bjergkæde i Alperne; af kelt. rait = Bjergegn.

Røde Hav, Havnbugten mellem Afrika og Arabien; saak. fordi talløse Infusorier hyppigt give dens Vand en rødlig Farve. Navnet brugtes i Oldtiden om hele det indiske Ocean; gr. he erythreē thalassa; lat. mare rubrum, mare erythræum.

S.

Saale [sâle]. Flodnavn i Tyskland; ældre Form **Sala** af indogerm. sal = gaa, ile; jvfr. lat. salio = springer; altsaa = den ilende Flod.

Saandam, se **Zaandam**.

Saar [sâhr], Flod i tysk Lothringen; af indogerm. sru = flyde; Navnets fr. Form er **Sarre** [sarr].

Saarbrück [sâhrbrykk], By i Rhinprovinsen; af tj. brücke = Bro, og Flodnavnet Saar; altsaa = (ved) Broen over Saar.

Saarlouis [sâhrluîh], Fæstning i Rhinprovinsen ved Floden Saar; har Navn efter Floden og den

franske Konge Louis XIV, der lod Fæstningen anlægge.

Sabinerbjergene [sabíner-], Parti af Appenninerne; af Folkenavnet Sabiner.

Sables d'Olonne, Les [læ sabl dolonn], fransk Badested ved Atlanterhavet; af fr. sable = Sand.

Sachalin [sakalín], Ø i det store Ocean; saak. af Mantjurerne, fordi den ligger udfor Udløbet af Amur, som de kalde sachalianula = den sorte Strom. Øens japaniske Navn er **Kara-fu-to** = den til Kara (ø: det nordlige

China) grænsende, deraf Formen
Karafto eller **Krafto**.

Sachsen [saksen], Landsnavn i
Tyskland; af Tolskenavnet Sachser,
der kaldtes saaledes efter deres
første Sverd: sahs, sachs.

Sacramentofloden [sakraménto-],
Flod i Californien; det fuld-
stændige, spanske Navn er **Rio
de san sacramento** = det
hellige Sakramentes Flod.

Sadowa [sadōva], By i Bøhmen;
slav. = Frugthave.

Sahara [sáhärä], Ørken i Afrika;
= udstrakt Slette; af arabisk
sahara = være vid, udstrakt;
andre aflede Navnet af et arab.
Substantiv sahara = Stene; i
jaa Fald maa Navnet særlig hen-
søres til Ørkens østlige Del; den
vestlige kaldes sahel = Slette.

Saida [sá-i-da], By i tyrk. Asien;
moderne Form for det gl. Navn
Sidon, af hebr. zidon = Fis-
fangst; saaf. p. Gr. af sit betyde-
lige Fisferi.

Said, Port, se Port Said.

Saima [sáj-ma], Sø i Finland.

Saint [sæng], fr. = hellig, engl.
saint [sent], ital. & spæn. san,
santo, portug. sao [ssáüng]; af
lat. sanctus = hellig.

Saintonge [sængtóngsch], Landsfab
i Frankrig; af Tolskenavnet San-
toner.

Sáki er det japanske Ord for **För-
bjerg** (jvfr. **Nagasaki**).

Salamanca [ssalamánka], By i
Spanien; af det romerske Navn
Salamantica.

Salamis [sálämis], By paa Cypern;
= Fredsbyen; af hebr. schalem,
salem = Fred; opr. en foni-
koloni.

Sala-y-Gomez [ssála-i-gomés], en
lille Klippeø i det store Ocean;
har Navn efter sin Opdager, den
spanske Kaptein Sala-y-Gomez,
1793.

Sale [salé] er det samojediske Navn
paa „Førbjerg“, navnlig i Sam-
mensætninger.

Salerno [salérno], By i Italien;
hed i Oldtiden Salernum.

Saline [salíne], = Saltværk; har
paa Spansk Formen salinas : de
Anlæg ved Kysten, der benyttes
til Indvinding af Søsalt. S. er
tillige Egennavn for en af de
siriske Øer, der har store Salt-
værker.

Salisbury [saälshörr], By i Eng-
land; engl. bury (burgh, borough)
= Borg, Stad.

Salomonsserne, Øgruppe i Austra-
lien; opdaget 1567 af Spanieren
Mendaña, der, fordi han træf de
indfødte i Besiddelse af Guld,
antog, at han her havde fundet
Landet Ophir, hvorfra Fønikerne
og Kong Salomon ifølge Bibelen
hentede Guld. Dersor gav han
Øerne dette Navn. Gruppen fit
senere andre Navne, deribl. **Ny
Georgien** efter den engelske Konge
Georg III.

Saloniki [saloníki], By i Tyrkiet;
var opr. en græsk Koloni og hed
Therme p. Gr. af sine varme
Kilder (af gr. thermos = varm);
blev senere af Kassandra kaldt

Thessalonica efter hans Hustru, Alexander den Stores Søster. Af dette Navn er saavel Formen Saloniki som Byens tyrk. Navn Selanik opstaaet.

Salt Lake, Great [grēt sālt lāhk], Sø i Nordamerika; = den store Saltsø; engl. great = stor, salt = Salt, lake = Sø; saaf. 1844 p. Gr. af sin store Salt-holdighed (over 22 pct.).

Salt Lake, City [sālt lāhk sitti].

By i Nordamerika; = Saltsø-staden; saaf. efter sin Beliggenhed ved **Great Salt Lake** (f. o.).

Saluen [salüén], Flod i Bagindien.

Salvador, San [ssan ssalvadórr], en af Bahamaøerne; = den hellige Frelser; af spæn. san = hellig, salvador = Frelser. Saaledes kaldte Columbus den 12te Oktober 1492 den Ø, paa hvilken han for første Gang landede i den nhe Verdensdel. Hvilkens af Bahamaøerne det har været, er usikkert; i Uilmindelighed antages det at have været den, der nu hedder **Watlings island** [uaatlings éjlænd]. De indfødte kaldte Den Guanahani.

Salzach [sáltsakh], Bisflod til Inn; opr. salz-aha = den salte Flod, af germ. salt (salz) = Salt, aha = Flod.

Salzburg [sáltsburg], Hertugdømme og By i Østerrig; af Flodnavnet Salzach. Hed i Oldt. Iuvavum.

Samaria [samaría], By i Palæstina; Navnet er den græske-romerske Form for det hebr. schomron = Bugtsted, af hebr. schamar =

vaage, holde Bagt. Paa Herodes' Tid sat Byen Navnet Sebaste, der er en græsk Oversættelse af det rom. Augusta, til Øre for Kejser Augustus. Hedder nu paa arab. Sebaste eller Sebastieh.

Samarkand [samarkánd], By i Turan; = Samars By; af Personnavnet Samar (en Araber, der 643 erobrede Byen) og tyrk. kand = By. Hed tidligere paa Chin. Tschin = By.

Sambesi, se Zambesi.

Samoa [samōa], Øgruppe i Australien; opdagedes 1768 af Fransmanden Bougainville, der kaldte Øerne Iles des navigateurs [ihl de navigatørs] = **de søfarendes Øer**, fordi de indfødte med stor Dygtighed forstode at bruge deres snuft forarbejdede Kartøjer. Navnet bruges også jævnført med Samoa, der er de indfødtes Navn paa Øgruppen.

Samojeder, mongolsk Folk i Nordasien; af finsk sooma = Sump; altsaa = Sumpbeboere; est. a. af russ. syrojestzi = de, der spise raat Ørød (jav. Eskimo). Etymologien er dog meget usikker.

Samos [sámos], Ø i Archipelagus; = højtliggende; af gr. samoi = Højder. Navnets nygr. Form er **Samo**, tyrk. **Syssam**.

Samum [sámum], hed og tor Ørken vind i Nordafrika og Arabien; af arab. samma (semen) = Gift; altsaa = den giftige Vind; saaf. fordi den virker højt stadeligt for Sundheden.

Sana [sána], By i Arabien.

Sandwichssørne [sændvitsch-], Øgruppe i det store Ocean; fåt dette Navn af Cook (1778—79) efter den daværende første engelske Admiralitetslord Sandwich.

San Francisco, se **Francisco**.

San Marino, se **Marino**.

Sansibar [sansibár], Kyststrækning og Ø i Østafrika; = de sortes Kyst; af arab. bar = Kyst, sangwe = Sort, Neger; skrives også **Zanzibar**.

Sanskrit [sanskrít], Navnet paa Indernes gamle Sprøg; af sam = med, krita = gjort, udført; altsaa = udført med Kunst, fuldkomment, dannet.

Sanssouci [sángsussíh], Slot i Potsdam; af fr. sans = uden, souci = Sorg; fåt dette Navn af sin Bygmester Kong Frederik II; jvfr. Navnet **Sorgenfri**; tysk **Sorgenfrei**; holl. **Buitenzorg**.

Santa Fe de Bogota, se **Bogota**.

Santander [ssantandérr], By i Spanien; af spán. san (sant) = hellig, og Personnavnet Ander = Andreas; altsaa = den hellige Andreas' By).

Santjago de Compostella, se **Jago**.

Santorini [santórrini], Ø i Archipelagus; hed i Oldtiden Thera; har sit nuværende Navn efter sin Skytspatronesse den »hellige Irene« af Thessalonika, der led Martyrdoden Aar 304.

Saône [sáhn'], Flod i Frankrig; moderne Form for det gl. felt. Navn Sancona (fra 4de Aarh.); hed paa Cæsars Tid Arar.

Saracener [saráséner], Navn paa Araberne i Sydeuropa; af arab. sarak = stjæle, røve; altsaa hentydende til Arabernes Nøver-tog. Eft. a. af syrisk scharakijum = mod Øst; altsaa = Øster-lændere.

Saratoga [saratóga], By i Nordamerika; af det indian. sah-rahka = Bjergsida.

Saratow [sarátov], Guvernemant og By i Rusland.

Sardinien, Ø i Middelhavet; hed i Oldtiden Sardinia; dens italienske Navn er **La Sardegna** [la sarr-dénnja]. Navnet afledes ifølge nogle have ment, af Fjernnavnet Sardin, men af Folke-navnet Sarder. Hos gr. Forf. hed Den i Oldtiden Sandaliotis = den sandallignende Ø, eller Ichnusa = Godspor (af gr. ikhnos) paa Grund af sin Form.

Sarepta [sarépta], By i Syrien; er den gr. Form for det hebr. Navn Zarpath eller Zaphaththa = Smeltehytte; nu hedder Byen **Sarafend** (**Sarfend**). S. er tillige Navnet paa en Herrnhutterkoloni ved Wolga.

Sargassohavet [sargásso-], Navn paa en Del af Atlanterhavet; af portug. sargaço [sargássu] = Havgræs, Tang.

Saron [sarón], den nordlige Del af Palæstinas Skyttslette; af hebr. scharon = Slette.

Sarthe [särt], Flod i Frankrig.

Saskatschevan [saskátschevan], Flod i Nordamerika; fjordrejet Form for indian. ki-sis-kah-

tsche-van = Floden, der løber hurtigt.

Sassari [sássärri], By paa Sardinien.

Saumur [saäm̄hr], By i Frankrig.
Sava [sáva], Flod i Østerrig; af saw = Flod; hed i Oldtiden Savus.

Savannah [sævænnæh], Flod og By i Nordamerika.

Savanner [savánner], Græsletter ved Mississipi; af spm. sabana (savana) = Sengetæppe, Tæppe. Af de franske Kolonister fik disse Sletter Navnet prairies (præris) = Engsletter.

Savona [savóna], By i Italien.

Savoien [savójen], Landstads i Frankrig; af det gamle Navn Sapaudia efter et folkenavn. Æst. a. skal Navnet funne afsledes af det romanske Dialektord za-n = Græsgang. Navnets franske Form er **Savoje** [sávøäh].

Schaffhausen [schafhäusern], By (og Kanton) i Schweiz; af gl. ty. scif (scef) = ty. schiff = Skib, og ty. haus = Hus; altsaa = Skibsstation; Skibe, der gik fra Bodensøen nedad Rhin, maatte p. Gr. af Vandfaldet omlade her. Jufr. Skibhusene.

Schamo [schámo] er det chin. Navn paa den store Ørken i det nordlige China; af chin. scha = Sand, mo = Ørken; dens mong. Navn er **Gobi** (s. v.).

Schandau [schándau], By i Ægr. Sachsen; af czech. sand = Domstol. Skal have været et gammelt Thingsted.

Schanghai [schánghái], Havnestad i China; af chin. schang = nær ved, ovenfor, hai = hav. Byen ligger nær ved havet lidt ovenfor en Flodmunding. Navnet skrives ofte med engl. Orthografi: **Shanghai**.

Schar Dagh [schar dág], Bjergknude paa Balkanhalvøen; af tyrk. dagh = Bjerg. Hed i Oldtiden Skardus.

Schatt el Arab [— árab], Flod i asiatiske Tyrki; = Arabernes Flod; af arab. schatt = Flod, arab = Araber; Arabernes sædvanlige Navn paa Tigrisfloden.

Schaumburg-Lippe, Fyrstendømme i Tyskland; af Navnet paa et gammelt, greveligt Slot Schaumburg (opr. Schauenburg) og Flodnavnet Lippe (se **Lippe Detmold**).

Schelde [schéldé], Flod i Vest-europa; af det gl. rom. Navn Scaldis. Navnets fr. Form er **Escaut** [eskáäh], holl. **Schoude** [skhóudé].

Scheveningen [s-khéfeningkhen], By og Badested i Nederlandene.

Schiedam [s-khidám], By i Nederlandene; Endelsen er holl. dam = Demning, jufr. **Amsterdam**, **Rotterdam**, **Zaandam**.

Schiras [schirás], By i Persien; skal betyde »Løvens Bug« — et Sted, hvor meget forbruges, men intet produceres.

Schleiz [schlejts], By i Fyrstendømmet Neuß-Schleiz; skal komme af gl. slav. sliva = Blomme.

Schlesien, Provins i Preussen og Østerrig; af Flodnavnet Slenza (nu Lohe (et lille Tilløb til Oder).

Schlüsselburg [schlysselburg], Fæstning ved Nevas Udløb af Ladoga; = Nøgleborgen; af th. schlüssel = Nøgle, burg = Borg. Fik dette Navn af Peter den Store, der betragtede denne Fæstning som Nøglen til Nevalistriftet. Hed tidligere **Nøteborg**, af sv. nöt = Nød (Hasselfnød).

Schmalkalden [schmalkálden], By i Preussen; af Flodnavnet Schmal-kalde = den lille Flod; af gl. th. smal = 'th. schmal = smal (lille, ubetydelig) og gl. th. kalda = Kilde, Flod.

Schneeberg, Bjergtop i Fichtelgebirge, Elvåndsteinsgebirge o. fl. Bjerge; = Snebjerg; af th. schnee = Sne, berg = Bjerg. **Sør. Illimani, Himalaya, Sra Nevada** o. a.

Schneekoppe [schnékkoppe], højeste Punkt i Riesengebirge; af th. schnee = Sne, koppe = af rundet Bjergtop, Kulle; jvfr. kelt. cop (cob) = Top, Høje.

Schreckhörner [schrékkhørner], Bjergtinder i Berneralperne; af gl. th. schrick = Spring, Spalte, Kidse, horn = Horn, Klippehvids; altsaa = spaltede Klippetinder.

Schumla [schúmla], By i Bulgarien; er den thrl. Form for Byens bulg. Navn **Schumna**; af bulg. schuma = Skov.

Schumna, se **Schumla**.

Schwaben [schwáben], Landstads i Bayern; de i det 5te Aarh. i Tysk-

land indvandrede Suever fik paa gl. th. Navnet Spapa, deraf Folkenavnet Schwaben, der senere overførtes paa det af dem beboede Land.

Schwarzburg [schwártzburg], Navn paa to Hyrstendømmer i Thyskland; opr. Navnet paa en Borg i Thüringen ved Schwarza, et lille Tilløb til Saale; th. burg = Borg; altsaa = Borgen ved Schwarza.

Schwarzwald [schvártsvalt], Bjerge i Thyskland; = den sorte Skov; af th. schwarz = sort, wald = Skov; saaf. p. Gr. af sine mørke Maalestove; jvfr. **Montenegro**, **Sra Morena**, de blaa Bjerge o. a.

Schweiz [schvejts], Forbundesstat i Europa; Navnets opr. Form er **Schwyz**, der først er Navnet paa en By, dernest paa dens Kanton og endelig i Formen **Schweiz** Navn paa hele Forbundet. Oprindelsen er usikker. Est. n. af gl. th. suedan = svide, brænde — Byen skulde være anlagt paa en ved Sild ryddet Plads —, est. a. af det mytologiske Personnavn Switer.

Schwerin [schvérin], By i Mecklenburg-Schwerin; af slav. sweri = Dyr; Landet dækkedes i sin Tid af store Skove med et rigt Dyreliv.

Schwyz, se **Schweiz**.

Schönbrunn [schónbrúnn], Slot ved Wien; af th. schön = smuk; gl. th. brunnen = th. brunnen = Brønd. Skal have sit Navn efter en Brønd med godt Vand, som blev funden af Kejser Matthias.

Scilla [tschilla], By i Syditalien næer ved det gamle Førbjerg Skylla. efter hvilket den er opkaldt. I den græske Mytologi er Skylla, Datter af Kratos, et Uhyre, der havde sin Voldig i det efter hende opkaldte Bjerg.

Scilly Øerne [silli], engelsk Øgruppe i Atlanterhavet; det rom. Navn paa Øerne var Cassiterides [kassiterides] = Tinøerne; saaf. efter det der fundne Tin (cassiteros); Øernes fraværende Navn er **Sorlingues** [sorlængs].

Scirocco [tschirókko], varm Sydøstvind i Sydeuropa; er den ital. Form for arab. schurkijeh = Øst- eller Sydøstvind.

Scotia, nova, se Skotland, Ny.

Seapoys [síhpojs], indfødte Soldater i den engl. østind. Hær; engl. Form for Spahis, Sipahis af det turdisse Ord sipah = Soldat.

Sebastian, San [san sevastiánn], By i Spanien; af spm. san = hellig, og Personnavnet Sebastian.

Sebastopol [sevastópolj], By paa Krim; af det gr. Navn Sebastopolis = Kejserens Stad; af gr. sebastos = lat. augustus = ørværdig, Tilnavn til de romerske Kejser, og gr. polis = Stad.

Sechellerne, se Seychellerne.

Sedan [sedáng], By i Frankrig.

Seguro, Porto, se Porto Seguro.

Seine [sæhn'], Flod i Frankrig; af det gl. rom. Navn Sequana; af Roden sec, seg = Flod.

Seldschukker [seldschúkker], en tyr. Stammie; efter Stamfaderen Seldschuk.

Selskabsøerne, se Taiti.

Selters [sélters], Landsby i preuss. Hessen-Nassau; hed opr. Saltrissa, muligvis af gl. germ. salt = Salt, risan = risle; m. h. t. de her-værende mineraliske Kilder.

Selvas [sélvásch], Lavland i Sydamerika; = Skovene; af port. selva (pl. selvas) = Skov; lat. silva.

Semiter [semítter], Fællesnavn for flere Følkeslag i det sydlige For-asiyen; efter Stamfaderen, Noahs ældste Søn Sem; af hebr. Schem = Navn; muligvis = de, der have et Navn ø: de berømte.

Semmering [sémmering], Bjergmasse og Pas i Østerrig; ty. cerewald (cerbnwald), af zerm = Fyr. Øvfr. **Fichtelgebirge**.

Senegal [sénegál], Flod i Afrika; sit dette Navn af Portugiserne efter et Folk — Senagaerne —, der boede ved Flodens Mündung. Mandingoerne kaldte den Basing = den sorte Flod; af ba = Flod, sing = ørt.

Senegambien [senegámbien], Landstykke i Afrika; af Flodnavnene Senegal og Gambia; altsaa = Landet ved Senegal og Gambia.

Sennaar [sénnáár], Landstykke i Afrika; muligvis af det arab. sei-nar = som Flod ø: varm, m. h. t. Klimaet; de arabiske talende indfødte kalde Landet, som ligger omgivet af den hvide og den blaa Nil, **El Dschesireh** = Øen.

Septimer [séptímer], Bjerggruppe og Pas i Alperne; skal have Navn efter den romerske Kejser

Septimius Severus, der anlagde en Vej over **Bæset**.

Serail [serálje], Sultanens Palads i Constantinopel; er den europ. Form for det tyrk. serai = Palads.

Seraing [s'rængh], By i Belgien.

Serajewo, se **Bosna Serai**.

Serampur [sérampúr], By i For-indien; egtl. **Srirampur** = den hellige Ramas Stad.

Serbien [sérbién], Kongerige i Europa; har Navn efter sin Be-folning: Serberne.

Sereth [séreth], Biflod til Donau; hed i Oldtiden Hierasus.

Seringapatam [seringapatám], By i Forindien; egtl. **Srirangapattanam** = Wischnus Stad; af sriranga, et Lænnavn til Wischnu.

Serra, se **Sierra**.

Serra Estrelha, se **Estrelha**.

Setletsch [sétletsch], Biflod til Indus; af sanskr. satadru = 100-foldig.

Setubal [setúval], By i Portugal; faldest af Engl. St. Ives, af Holl. St. Ubes [ýbes].

Sevastopol, se **Sebastopol**.

Severn [sévvérn], Flod i England; det lat. Navn var Sabrina.

Sewerowostotschnoi [severovo-stótschnoi], Forbjerg i Sibirien; rusj. adj. Form af sewero = nord, wostok = øst; altsaa = Nordøstkap. Kaldes ogsåaa **Kap Tscheljuskin** efter Russeren Tscheljuskin, som omsejlede det i Året 1743.

Sevilla [sevílja], By i Spanien; af det opr. fonskf. Navn Sephela; af hebr. schefela = Lavning,

Slette. Deraf dannedes følgende former: gr. Ispola; lat. Hispalis; arab. Ischbiliah; spæn. Sevilla.

Sèvres [sævr], By i Frankrig.

Seychellerne [seschællerne], Øgruppe i det indiske Ocean; har Navn efter en fransk Marine-minister Héault de Seychelles; faldest ogsåaa **Mahéerne** (se **Mahé**).

Shaftesbury [schæftsberri], By i England; Endelsen —bury er engl. og betyder Borg.

Shanghai, engl. Form for **Sehang-hai** (f. o.).

Shannon [schænn'n], Flod i Irland.

Sheerness [schíhrnëss], By i England. Endelsen —ness = Næs, Forbjerg.

Sheffield [schæffihld], By i England; af Navnet paa den lille Flod Sheaf og engl. field = Mark (jfør. ty. feld).

Shetlandsøerne [schættlænds-], Øgruppe ved Skotland; engl. Form for det gl. Navn Hellandssøerne; af gl. nord. het = Basalt og Endelsen —land = Land; altsaa = Basaltlandet.

Shields [schihlds], By i England.

Shrewsbury [schrúsbérri], By i England, se **Shaftesbury**.

Shrub [schrøbb], = Krat; særlig om Kraeftstueene i Australien.

Siam [siám], Rige i Bagindien; er den europ. Form for det birmanse **Sehan** (**Sehyan**), med hvilket Navn Birmanerne betegne deres østlige Nabover; afledes af sanskr. schyama = brun. Navnet kom først til Europa i den portug. Form **Siao** [ssiáüng].

Sibirien [sibírén], Landskab i Asien; har Navn efter Ssibir, Hovedstaden i et i Året 1200 stiftet tyrkisk=tatarisk Rige af samme Navn, der 1581 blev erobret af Kønighetmannen Tarmak.

Sibirien, Ny, en til Sibirien hørende Øgruppe i det nordlige Ishav; opdaget 1770.

Sichem [síkém], By i Palæstina; af hebr. schkem = Skulder, Ryg; jaaf. fordi den ligger paa Vandfællet (mellem Middelhavet og det røde Hav). Kaldes nu **Nablus** eller **Nabulus** = Nystad, Nykøbing; af gr. nea polis = den nye By, neos = ny, polis = By.

Sicilien, Ø i Middelhavet; hed i Oldtiden Sicilia, gr. Sikelia; har Navn efter det syditalienske Folk Sieulerne, som bosatte sig paa Den c. 1100 f. Chr. kaldtes i Oldtiden ogjaa Trinakria = den trefantede; af gr. treis = tre, akros = Spids. Et endnu tidligere Navn var Thrinakie = Treforkens (ø: Poseidon's Ø); af gr. thrinax = Trefort.

Sidney, se **Sydney**.

Sidon [sídøn], By i Syrien; af hebr. zidon = Fiskefangst (et af Befolkningens vigtigste Erhverv). Det moderne Navn er **Saida** (j. o.).

Siebenbürgen [siebenbyrgen], den sydøstlige Del af Ungarn; est. n. af Bjergravnnet Szeben, altsaa opr. Szebenburg; est. a. hidrører det fra, at Landet var delt i 7 (ty. sieben) Retsdistrikter. Det ungarske Navn er **Erdely** =

Skovlandet (af ung. erdo = Skov); samme Btdng. har Landets latinske Navn **Transsilvanien** (af lat. silva = Skov); begge disse Navne hidrøre fra S.'s Rigdom paa Skov.

Siebengebirge, Bjerge i Tyskland; af ty. sieben = syv, gebirge = Bjerg; saaf. fordi de dannes af syv Basalttegler.

Sieg [sig], Bislod til Rhin; hed i Oldtiden Segina; samme Opr. og Btdng. som **Seine** (j. o.).

Siena [siéna], By i Italien; af det rom. Navn Sena Julia.

Sierra [siérra], er et spansk Navn paa en tækt Bjergryg; egtl. = Sav; port. serra; fr. serre.

Sierra Guadarama, se **Guadarama**.

Sierra Morena, se **Morena**.

Sierra Nevada, se **Nevada**.

Sigmaringen, By i Hohenzöllern; opr. Sigimaringen; est. n. af gl. ty. sigu = Sejr; est. a. af Personnavnet Sigimar.

Sikh [sejk], Navn paa en Folkestamme i Indien; opr. Navn paa en religiøs Sekt; betyder Discipel, Elev; af ind. sikhna = lære.

Sikok [síkok], en af de japaniske Øer; europ. Form for det jap. Navn Schikoku, af jap. schi = fire, koku = Land. Den bestod i sin Tid af fire Hyrstendommer.

Silistria [silístrija], By i Bulgarien.

Silvretta [silvréttä], Bjergruppe i Alperne; skal tidligere have været skovbevokset; af lat. silva rhaeta = den rhætiske Skov.

Simplon [símplón], Bjerg og Pas i Alperne; har Navn efter Landsbyen Simpeln; dets ital. Navn er **Sempione** [sempíone].

Sinai [sína-i], Bjerg i Arabien; Navnet er hebr. Den nordligste Spids kaldes **Horeb** (hebr. = øde), den sydligste og højeste kaldes af Araberne **Dschebel Musa** = Moses Bjerg. Hele Ørkenen mellem Bjerget og Havet hedder paa hebr. Sin.

Sindh, se **Indus**.

Sine Schan, Bjergkæde i China; chin. = Snebjergene.

Singapur [singapúr], By og Ø i Bagindien; af ind. singa = Løve, pura = Stad. Engl. Skrivemaade **Singapore** [singapúr].

Singhaleser, se **Ceylon**.

Siracusa [sírakúsa], By paa Sicilien; ital. Form for det gl. Navn Syracusæ.

Sir Darja, Flod i Afien; af tatar. darja = Flod; hed i Oldtiden Iaxartes.

Sivah [síváh], Dase i Afrika; kaldtes i Oldtiden af Grækerne Ammon, af Rømerne Ammonium, efter det derværende Tempel for Solguden Amn, der af Grækerne identificeredes med Zeus, deraf »Zeus Ammons Oase«.

Sivas [sívas], By i Villeasien; thrf. Form for det gr. Navn Sebastia; af gr. sebastos = ærværdig = lat. augustus. Byen, der efter Pompejus den Store var blevet kaldt Megalopolis = den store Stad (af gr. megas = stor, polis

= By), fik dette Navn til Ere for Kejser Augustus.

Skotland, den nordlige Del af Storbritannien; af Følkenavnet Scoter.

Skotland, Ny, Halvø i Nordamerika; opdaget 1497 af Cabot, blev 1604 fransk Koloni under Navnet Acadia; 1613 fordrives Franskmændene af Engländerne, der 1621 gav Landet Navnet Nova Scotia (lat. = Ny Skotland) eller i engelsk Form **New Scotland** [nju skótlænd].

Skutari [skútari], By i Villeasien; vesteurop. Form for tyr. **Uscudar** [yskydár] = Ilbud, Kurer; alts. = Station for Ilbud.

Skutari, By i Albanien; af det gl. Navn Skodra; den tyr. Form er **Ischkodra**, slav. **Skadar**.

Skye [skej], en af Hebriderne.

Skyros [skýros], Ø i Archipelagus.

Slavefloden, Flod i Nordamerika; har Navn efter nogle Indianerstammer, der fik dette foragtelige Navn af deres østligere boende Stammefrænder. Den engl. Form er **Slave River** [slæv riv'r].

Slavekysten, Kyststrækning i Øvre guinea; saaf. fordi Europæerne i sin Tid hentede Negerslaver herfra.

Slaver, Følkestamme i Europa; af ledes i Reglen af slav. slawa = Berømmelse; altsaa = de berømte; est. a. skulde Navnet komme af slav. slovane = Ordets Følf, de, der tale forstandigt (i Mådsætning til niem = Barbar, en, der taler uforståeligt).

- Slavesøen**, Ø i Nordamerika; samme opr. som **Slavefjord** (s. o.).
- Slavonier**, slavis̄k Folkestamme i Østerrig-Ungarn; se **Slaver**.
- Slovaker** [slováker], slavis̄k Folkestamme i Ungarn; se **Slaver**.
- Slovener** [slovéner], sydslavis̄k Folk i Østerrig; se **Slaver**.
- Smith Sund**, Sund fra Baffinsbugten mod Nord; opdaget 1615 af Baffin og opkaldt efter Sir Thomas Smith.
- Smolensk** [smaljénsk], By i Rusland.
- Smyrna** [smýrna], By i Lilleasien; tyrl. Form **Ismir**.
- Snowdon** [snöhd'n], Bjerg i Wales; af engl. snow = Sne, felt. dun (don) = Høj. Bjergknude, Borg (jvfr. **Schneekoppe**).
- Sofala** [sofala], Østjstræftning i Afrika; arab. = Lavning, Slette (jvfr. **Sevilla**).
- Sofia** [sofia], By i Bulgarien; hed i Oldtiden Ulpia Sardice; bulg. Triaditza; gr. sofia = Bisdom.
- Soissons** [so-a-ssóng], By i Frankrig; hed i Oldtiden Noviodunum; felt. lat. = Nyborg; fik paa Augustus' Tid Navnet Augusta Suessonum, senere Suessio, af Hølkenavnet Suessonter; deraf den moderne Form.
- Sokoto** [sókoto], Nige (By og Flod) i Afrika; Byen kaldes også **Sakatu**.
- Sokotra** [sokótra], Ø i det indiske Ocean; europ. Form for Øens ind. Navn dwipa sukhata = den lyffelige Ø.
- Solfatara** [sölfatära], Krater, der udstøder Svovldamp; af ital. solfo = Svovl.
- Solferino** [sölferrino], By i Italien.
- Solimanbjergene** [solimán-], Bjergkæde i Asien; har Navn efter en muham. Grobrer Soliman; den pers. Form er Koh-i-Sulaiman = Solimans (Suleimans) Bjerge; Skrivemåden **Suleimansbj.** er altsaa persifl.
- Solothurn** [soloturn], Kanton (og By) i Schweiz; er opstaaet af Byens lat. Navn Solodurum, af felt. dur = Vand. Byens franske Navn er **Soleure** [solóhr].
- Solway Bugt** [sólueæ], Bugt i England.
- Somali** [somáli], Folkestamme i Afrika; er pl. af somal = sort, mørk; altsaa samme Btdng. som **Neger** (s. o.).
- Somme** [sömm'], Flod i Frankrig.
- Sondershausen** [söndershausen], By i Thürland; opr. Sundershausen, af gl. ty. sundar (sunder) = sydlig, sondre, og haus = Hus; altsaa = Sønderby (i Mønsætn. til den nærliggende **Nordhausen**).
- Songariet**, se **Dsungariet**.
- Soraete** [sorákte], Bjerg i Italien; formentlig beslægtet med lat. serenus = klar, skinnende. Har nu Navn efter Landsbyen San Oreste og hedder **Mt. Oreste**.
- Sorata** [soráta], Bjerg i Sydamerika; egtl. **Nevado de Sorata** = Soratas Snebjerg; af spæ. nevado = tilhævet, og Landskabsnavnet Sorata.

Sorbonne [sorbónn'], Universitet i Paris; saaf. efter Stifteren (1257)

Robert de Sorbon.

Soristan, je Syrien.

Sorrento [sorrénto], By i Italien; ital. Form for det gl. rom. Navn Surrentum.

Sorte Hav, Indhav i Europa; har Navn af sine hyppige, tætte Taager. Samme Betegnelse gives i følgende Navne: nygr. Mauri thalassa, thrf. Kara Deniz, russ. Tschernoje More, arab. Bahr-i-Sija. I Oldtiden hed det først gr. Pontos axeinos = det ugefest-milde Hav, hvilket Navn senere, da Grækerne havde anlagt talrige Kolonier paa Kysten, forandredes til P. euxinos = det gæsfric Hav; lat. Pontus euxinus eller blot Pontus.

Southhampton [saudhæmpt'n], By i England; af engl. south = Syd, ham = Hjem, ton (town) = By.

Southwark [súdhark], Kvarter af London; af engl. south = Syd, wark = Værk, Bygning.

Spaa [spā], By i Belgien.

Spahi, je Seapoys.

Spalato [spálato], By i Dalmatien; ital. Form for det opr. Spalatum af palatum = Palads. Byen er grundlagt paa det Sted, hvor Kejser Diocletian havde opført sit Palads. Navnet findes ogsaa i Formen **Spalatro**.

Spandau [spándau], By i Preussen.

Spanien, Kongerige i Europa; opr. af sonif. hebr. schaphan = Kanin; altsaa = Kaninlandet; heraf

dammede Rom. Navnet Hispania, af hvilket den moderne Form er opstaact; spæn. Espana [espanja]; fr. Espagne [espanni]; engl. Spain [spæhn]; holl. Spanje; ital. Spagna [spanja]. Grækerne kaldte i Oldtiden Landet Hesperia = Vesterland (af hesperios = vestlig (je Vest) eller Iberia, af Flodnavnet Iber (je Ebro); jvfr. India af Indus.

Spanish Town [spænish taun], 1) By paa Jamaika; = den spanske By; af engl. spanish = spansk, town = By. Hed opr. Santiago de la Vega, af spæn. san = hellig, Iago = Jacob, vega = Markt, Eng. — 2) Navnet paa en af de virginiske Øer, hvis stæjle Klippetinder og Toppe, sete fra Søen, tage sig ud som en By med mange Daarne.

Sparta [spárta], By i Grækenland; = den spredte; af gr. speirein = sprede; saaf. fordi den opr. bestod af spredte Boliger, der først senere samledes til en By.

Spartel, Kap [spartéll], Fjordbjerg i Nordafrika.

Spartivento, Kap [spartivénto], Fjordbjerg i Italien; = Vind-spalter; af ital. vento = Wind, spartire = delc, spalte.

Spencer Bugt [spénnser], Bugt i Sydaustralien; opdaget 1802 af Mlatth. Flinders, der opfaldte den efter den daværende Præsident for det engl. »Board of Admiralty«.

Spessart [spéssärt], Bjerge i Bayern; tidl. Speheshart = Spechtshard, af gl. tj. hart =

= Skov, specht = Spette, Træ-piffer.

Speyer [spejer], By i Bayern; har Navn efter en lille Bæk af dette Navn. Hed i Oldtiden Noviomagus, senere Nemetum, Nemetæ af det galliske Folke-navn Nemeterne, der boede i denne Egn.

Spezia [spétsia], Ø i det ioniske Hav; af det gl. Navn Sphakteria [sfaktería].

Spithead [spítthædd], Rhed ved Portsmouth; af engl. spit = Spid, dernæst lang, spids Landtunge, head = Hoved; altsaa = Spidsen af Landtungen.

Spitzbergen [spítsbergen], Øgruppe i det nordlige Ishav; sædvanlig Form for det holl. **Spitsbergen** = de spidse Bjerge; af holl. spits = spids, berg = Bjerg; saaf. 1596 af Øpdageren Willem Barentz p. Gr. af Dernes spidse Bjergformer.

Splügen [splýgen], Bas i Alperne; har Navn efter den nærliggende Landsby Splügen, hvis Navn afsides af lat. specula = Bagtaarn; Stedet havde allerede i Oldtiden strategisk Betydning.

Spoleto [spoléto], By i Italien; af det romerske Navn Spoletium, senere Spoletum.

Sporaderne [sporáderne], Øgruppe i Archipelagus; = de spredte Øer; af gr. speirein = at saa, spræde (jvfr. **Kykladerne**).

Spree [sprē], Biflod til Havel; moderne Form for det gamle Navn Sprewa, Spriawa, af slav.

Sripawa af Roden srh, sbr, af hvilken ogsaa det stedlige Navn paa Venderne Serber, Sorber er opstaet; Bldng. bliver altsaa: Vendernes Flod.

Squatter [skuātter], engl. Navn paa visse Nybyggere i Nordamerika og Australien; af engl. to squat = at sidde paa Hug.

Srinagar [srinágar], By i Indien; = den hellige By; est. a. = Solstaden, Lykkens Bolig.

Staatenland [státenlant], Ø ved Sydamerikas Sydspids; opdaget 1616 af Schouten og Le Maire og opf. efter de holl. »Generalstaaten«.

Staffa [stæffæ], en af Hebriderne; maast af isl. stapi = Klippe.

Stafford [stæfford], By i England; af engl. ford (= th. furth) = Vadested; alm. Endelse i Stednavne, staff = Stav, Stok.

Stambul, se Constantinopel.

Stanovoi-Chrebet [stanovóî-krebët], Bjergkæde i russif. Ussien; af russ. chrebet = Bjergkæde, stanovoi = Station eller Lejr.

Stavropol [stauropólj], By i Russland; = Korsets By; af gr. stauros = Kors, polis = By; saaf. fordi den blev anlagt af kristne Kalmukker (1730).

Steppe, Navn paa visse græs-bevoksede Sletter; af russ. step' = th. einöde = øde Sted, Ørken.

Stettin [stettín], By i Preussen; af slav. steti = flyde sammen (her Øder og Østersøen); jvfr.

Koblenz.

Steyermark [stéyermark], øster=rigst Øronland; = Grænselandet ved (Borgen) Steyr; af mark = Grænseland, og Steyr, en af Otto I i Året 995 anlagt Borg, som igen har Navn efter den lille Flod Schtyra.

Stille Hav = spm. El mar pacifico [el mär padsísko]; jaaledes kaldte Mægalhaes det store Ocean, fordi han paa sin Rejse her havde stille Vejr. Engl. kaldte ligesledes dette Hav Pacific ocean [påsifik osch'n]; jvfr. Sydhavet.

Stoke upon Trent [stók ɔpén trænt], By i England.

Storbritannien, sc Britannien.

Store Ocean, sc Sydhavet.

Stralsund [strálsund], By i Pommern; Øavnet afledes i Reglen af nord. sund og Ønavnet Strela; altſaa = Sundet ved Strela.

Strassbourg [strásbúhr], By i Lothringen; fr. Form for th. **Straszburg**; i Oldtiden Argentoratum, senere Stratiburgum, Strazeburg; af th. burg = Borg, strasse = Gade, Vej; altſaa = Borgen ved Vejen (ø: Handelsvejen fra Paris over Rhin til Wien).

Stratford [strætförd], Bynavn i England.

Strelitz [strélits], By i Mecklenburg; har Navn efter Egnens Rigdom paa Bildt; af slav. strel = Pil; russ. streljat = ſthyde; streletz = Bueskytte.

Stromboli [strömbóli], Ø i Middelhavet; ital. Form for Øens gl. gr. Navn Strongyle = den runde.

Den dannes af en kegleformet Vulkan.

Struma [strúma], Flod paa Balkanhalvøen; moderne Form for det gl. Navn Strymon af gl. arisk sru = strømme; altſaa = Flod; det thrf. Navn er **Karasu** = den sorte Flod; af thrf. kara = sort, su = Flod.

Stuttgart [stütgärt], By i Württemberg; eggl. (Burg) beim Stutengarten = Borgen ved Stutteriet. Jvfr. **Haag**.

Suahelier [súahéli], Yolkeftamme i Østafrifa; = Kystbeboere.

Suakin [súakin], By i Nubien.

Subiaco [subiáko], By i Italien.

Sudan [súdán], Landstrækning i Afrika; eggl. beléd-es-sudan = = de fortés Land; af arab. beledd Land, sudanij = sort. Kaldes opr. **Nigritien** med samme Betydning; af lat. niger = sort.

Sudeterne [súdéterne], Bjerge i Mellemeuropa.

Suez [súës], By i Egypten.

Suffolk [søffsåhk], Landskab i England.

Suleimansbjergene, sc Solimanbjergene.

Sumatra [súmátra], en af de store Sundæser; har Navn efter Hovedstaden i et forдум mægtigt Sultanat paa Den; Btdng. ubekendt.

Sundaerne [súnda-], Øgruppe bl. de østindiske Øer; var opr. Navn paa den vestlige Del af Java.

Sunderbunds [súnderbunds], Lavland ved Gangesmundingen; er den ſædu. Form for det ind. Navn Sanderban (opr. Sundarawana)

= Sundarafrat, af sundari, der er det ind. Navn paa et her voksende Træ. Deltaet faldes ogsaa Sata mukhi = de 100 Mundinger.

Sunderland [sønd'rlænd], By i England.

Suomi [suómi], det finiske Navn paa Finland; af finn. suoma = Sump; altsaa = Landet med de mange Sumpe (Søer); jvfr. det poetiske Navn de 1000 Søers Land.

Superior Lake, se Øvre Søen.

Sur, se Tyrus.

Surabaya [súrabaya], By paa Java.

Surate [suráte], By i Ærindien; af ind. sauraschtra = det skønne Kongerige.

Surinam [súrinam], nederlandst Guayaná.

Suristan, se Syrien.

Surrey [súrré], Landskab i England.

Susa [súsa], By i Persien; af pers. sus-on = Vilje.

Susquehanah [sózkéhánnæ], Flod i Nordamerika.

Sussex [sósseks], Landskab i England; af det gl. angelach. Navn sudeaxna rice = Sydsachsernes Rige; jvfr. Essex.

Swansea [stuónsih], By i Wales; engl. swan = Svane, sea = Sø, Hav.

Sveaborg [sveabórg], By og Festning i Finland; = Sveriges Borg; af Svea = Sverige.

Syd betegnes paa lat. ved meridies = Middag, eller adj. australis, af auster = Sødvind; gl. th.

sund (beslægtet med sonne = Sol), th. mittag = Middag, süd; engl. south [soudh]; fr. sud [syd]; midi = Middag; spm. sud, sur, mediodia (= Middag); ital. sud, mezzodie (Middag); holl. zuid [sojd]; chin. nan; hebr. jamin = til højre (for den, der vender Ansigtet mod Solens Opgang), højre; arab. yemen = højre; sanstr. dakschina.

Sydenham [sid'nhæmm], Forstad til London.

Sydhavet — spm. Mar del Sur — faldte den spanske Øpdager Balboa det af ham 1513 opdagede store Ocean. Navnet det store Ocean fremkommer først i fransk Form: La grande mer [la grangd mær] paa Ph. Buaches Carte physique 1744. Jvfr. Stille Hav.

Sydney [sídni], By i Australien; grundlagt 1788 og opfaldt efter en døvcerende engelsk Minister.

Sydra, se Syrte.

Syra [sýra], Ø i Archipelagus; af det gl. Navn Syros; Navnet er opr. ſønif. og betyder »Klippe«.

Syrien, Landskab i Asien; er en Fortolkelse af Assyrien; de indfødtes Navn paa Landet var Aschur. Tyr. og perj. **Soristán**, **Suristán** = Syrernes Land.

Syrte [sýrte], Navn paa to Bugter i Nordafrika; af det gl. Syrtis = Sandbanke, af gr. syro = spuler, opſlemmer; altsaa = Bugt ved Sandbanken. Den største af Bugterne faldes nu **Sydra**,

Sidra; den mindre Kabesbugten efter Byen Tacape, senere arab. Kabes.

Szegedin [sséggédin], By i Ungarn.

Sø-Alper, er en Oversættelse af disse Bjerges franske Navn **Alpes maritimes** (= ital. **Alpe marittima**) efter deres Beliggenhed ved Øhsten.

T.

Tabago [tabágo], Ø i Vestindien; maaske af det tidl. japanske Navn Trabajo = Bekymringernes Ø; findes også i Formen **Tobago**.

Tabor [tábor], Bjerg i Palestina; af hebr. thabor = Bjerg.

Tadmor, se **Palmyra**.

Tafelbay [táfelbaj], Bugt i Syd-afrika; engl. **Table Bay** [tæbl bæh]; har Navn efter **Tafelberg** (f. n.); Bugtens opr. portugisiske Navn er **Angra da Concepçao** [angra da konsepsaung] = Undfangelsens Bugt, saak. efter Dagen for døns Opdagelse.

Tafelberg [táfelberg], Bjerg i Sydafrika; af holl. tafel (= engl. table) = Bord, og berg = Bjerg; saak. p. Gr. af Overfladens firkantede, flade Form.

Tafilet [tafilét], Øase i Sahara; også i Formen **Tafilelt**.

Taganrog [taganróg], By i Russland.

Tagliacozzo [taljakótso], By i Italien.

Taifun [taj-fun], er det chin. Navn paa Ørkan; af chin. tai = stor, fun = Storm; øste med engelsk Skrivemaade **Typhon** [taifún].

Taikun [tá-i-kún], indtil 1868 Navn for den verdslige Regent i Japan; af jap. ta-i = stor.

Taimyr [taimýr], Halvø og Bjerg i Sibirien.

Taiti [taíti], er de indfødtes Navn paa en af Selvfabsørerne; findes også i Formene **Tahiti**, **Otaheiti**; faldtes af Opdag. Wallis (1767) Kong Georgs Ø efter den engl. Kunge; af Transmanden Bougainville (1768) Nouvelle Cythère [nuvél sitæhr] = Ny Cythera, p. Gr. af de indfødtes Skønhed. Cook (1769) faldte endelig Øgruppen **Society islands** [sosej'ti ejlænds] = Sel-skabsørerne, p. Gr. af de indfødtes tillidsfulde og venlige Væsen, som alle Opdagelsesrejsende have været enige om at prise.

Taiwan, se **Formosa**.

Tajo [tákho], Flod paa den syren.
Halvv; er den spans. Form for det
gl. rom. Navn Tagus; dens port.
Navn er **Tejo** [téschu].

Takazze [takátse], Flod i Afrika.
Tamatave [tamatavæ], Havn paa
Madagaskar.

Tampico [tampíko], By i Mexico.
Tamuler [tamúler], Folk i Ør-
indien, hvis Sprog kaldes Tamil
(deraf Navnet Tamuler).

Tananarivo [tananarívo], By paa
Madagaskar; alm. Form for det
egtl. Navn thanaan-arive =
tujsind Landsbyer; saat. fordi den
bestaar af talrige adskilte Grupper
af Huse.

Tanaro [tánarro], Flod i Italien;
ital. Form for det rom. Navn
Tanarus.

Tanganjika [tanganjíka], Sø i
Afrika. Efter Stanley af kitonga
= lille Sø, hika = Slette; alts.
= slettelignende Sø; est. a. =
Møde, Sammenløb (af fl. Vand).
Svfr. **Koblenz**.

Tanger [tándscher], By i Marokko;
europ. Form for arab. Tandscha;
hed i Oldtiden Tingis; sit senere
af Kejser Claudius Navnet Tra-
ducta Julia = Kolonien Julia.

Tanta [tantá], By i Egypten.

Taormina [taormína], By paa
Sicilien; ital. Form for det rom.
Tauromenium.

Tapajoz [tapaschós], Flod i Syd-
amerika.

Tarabulus [tarábulus], By i Syrien;
af det gl. gr. Navn Tripolis =
Trebyen; af gr. treis = tre,
polis = By; saat. fordi den er

anlagt af tre Staeder: Thrus,
Arados og Sidon. Kaldes nu
ogsaa **Trablus**, **Tripoli**.

Taranto [tárranto], By i Italien;
ital. Form for det rom. Taren-
tum, gr. Tarantos; har Navn
efter sin Grundlægger Taras,
Son af Neptunus.

Tarifa [tarifa], Førbjerg og By i
Spanien; har Navn efter Berber-
høvdingen Tarif Ibn Malik, som
landede her 711.

Tarn [tarn eller tar], Flod i
Frankrig.

Tarnopol [tarnópol], By i Ga-
lizien; maaske af slav. tarn =
Torn og Endelsen — pol af gr.
polis = By; est. a. efter Grund-
læggeren Joh. Tarnowski i det
16de Aarhundrede.

Tarnow [tárnøy], By i Galizien.

Tarragona [tarragóna], By i Spa-
nien; af det rom. Navn Tarraco;
opr. anlagt af Fenik., der kaldte
Byen Tarkon.

Tarsus [társus], By i Lilleasien;
sit i Romertiden til Ere for
Julius Cæsar Navnet Juliopolis
= Julius's By, gr. polis = By.

Taschkend [taschként], By i Asien;
= Stenbyen; af tyr. tasch =
Sten, kand (kend) = Taarn,
Slot, By, Bosted.

Tasmania [tasmánia], Ø i Au-
stralien; opdaget 1642 af Hollænderen
Abel Tasman og af ham kaldt
Van Diemens Land efter den
daværende holl. østind. General-
statholder Anton Van Diemen;
Navnet Tasmania blev officielt
indført Aar 1855.

Tatarer [tatárer], er det russ. og chin. Navn paa en Gruppe mongolske Folkestammer; af Mong. opfattet som et Smædenavn, af mong. tatanai = Røver. Den urigtige Skrivemaade **Tartarer** skriver sig fra Middelalderen og indeholder en Hentydning til Tar-tarus (Underverdenen), med hvis onde Ander man sammenlignede de vilde Mongoler, der i sin Tid opskræmmede Europa.

Tatra [tátra], Bjerggruppe i Karpatherne; skal betyde »Datterbjergene«; jufr. **Matra**, **Sierra Madre** o. fl. Etymologien er dog vistnok tvivlsom.

Tauern [táuérn], Bjergparti i Alperne; af telt. taur = høj bjerge.

Taunus [táunus], Bjerge i Tyskland; af telt. daun, dun = højde, Klippe, Bjerg. Kaldes ogsaa af Befolkn. **Die Höhe** = Højden, Højderne.

Taurus [táurus], Bjergkede i Lilleasien; af chald. tor = Bjerg (= hebr. zur).

Tavira [tavíra], By i Portugal.

Tay [tæh], Flod i Skotland; af rom. Taus.

Taygetos [tā-í-getos], Bjerge paa Peloponnes; est. Tayete, Datter af Atlas; i sin Tid kaldet Pentedáktylon = Femfinger, efter sine Udløbere.

Tebris [tébris], By i Persien; = Varmestaden; af pers. tab = syde, koge. Saak. p. Gr. af sine varme Kilder. Findes ogsaa i

Formen **Tabris, Tæbris.** Jufr. **Tiflis, Aachen** o. fl.

Teheran [teherán], By i Persien; = den rene.

Tehuantepec [te-uantepék], By i Mejico.

Tejas [tékkhás], Stat i Nordamerika; var opr. Navnet paa Landets indian. Befolkn., der kaldtes saal. af Span. sidst i det 17de Aarh.; af indian. texia = god Ven, med hvilket Ord de indfødte havde besvaret Spørgsmaalet om, hvilket Folk de tilhørte. Navnet skrives tidligere **Texas** (samme Udt.).

Tejo, se Tajo.

Tekieh, er det tyrf. Ord for Kloster; findes oftere i tyrkiske Stednavne.

Tell, arab. = Høj; findes hyppigt i arab. Stednavne.

Temes [témmesch], ungarsk Bislod til Donau; ung. Form for det gl. rom. Navn Tibiscus.

Temesvar [témmeschvár], By i Ungarn; = Borgen ved Temes (f. o.); af ung. var = Borg.

Tempe [témpé], Dal i Thessalien; maafse = Indsnit, Kløft; af gr. temno = stærer; hed opr. Tempea.

Tenedos [ténedos], Ø i Argipelagus; heraf det nygr. **Tinedo**; dens tyrf. Navn er **Bogdscha Ada**, af tyrf. ada = Ø.

Tenerifa [tenerifa], en af de canariske Øer; alm. Form for det spæn. og portug. Navn **Tenerife**, der er afledet af Navnet paa dens sidste indfødte Konge Chinerfe eller Tinerfe. Hed i Oldtiden Nivaria = Sneven; af lat. nix = Sne, p. Gr. af sit snedælte

- Bjerg; i Middelalderen kaldte Ital. den Isola del Inferno = Helledøsen, fordi dens Vulkan dengang joævnlig var i Udbrud.
- Tengri Nor** [téngri nûr], Sø i Tibet; = Himmelssøen; af mong. tengri = Himmel, nur = Sø; samme Betydning har det tibet. Navn Namtso, af tib. nam = Himmel, tso = Sø.
- Tennessee** [ténneséh], Flod (og Stat) i Nordamerika; af indian. tennessee = krum Ske; saaf. p. Gr. af sit bugtede Løb; i Slutn. af 18de Aarh. overførtes Navnet paa det af Floden gennemstrømmede Landdistrikt.
- Teplitz** [téplits], Badested i Böhmen; af slav. teply = varm (m. h. t. Stedets varme Kilder).
- Terceira** [terséira], en af Azorerne; egl. **Ilha terceira** = den tredje Ø; af portug. ilha = Ø, terceira = den tredje; saaf. fordi den blev opdaget som Nr. 3 af disse Dec: først opdagedes nemlig S. Maria og derefter S. Miguel.
- Terceron** [terserón], spansk Navn paa Barnet af en Hvid og en Mølatinge; af spán. tercero = den tredje; altsaa tredje Led fra Sort (Sort, Mølat, Terceron). Femin. Tercerona.
- Terek** [tjerréhk], Flod i Rusland; = Tyrkefloden; saaf. efter de ved dens Bredder boende tyrkiske Stammer.
- Terglou** [terglú], Bjerg i Alperne; ogsaa i Formen **Triglav** = Tre-hoved ø: Bjerget med de tre Toppe.
- Terracina** [terratschína], By i Italien.
- Terror** [térrör], Bjerg i Sydpolarlandene; lat. terror = Rædsel; saaf. af Opdageren Ross 1841 efter et af hans Skibe.
- Tessin, se Ticino.**
- Tetuan** [tetúán], By i Marokko.
- Teutoburgerwald** [teutobúrgervalt], Bjerge i Tyskland; af gl. ty. theot = Folk, burg = Borg, wald = Skov. Hvor Teutoburg har ligget, er uvist; maasfe = Teutenhof ved Detmold.
- Tevere, se Tiber.**
- Texas, se Tejas.**
- Texel** [téssel], holl. Ø i Nordsøen.
- Thames, se Themsen.**
- Theben** [thében], 1) By i Gl. Egypten; af ægyptisk ape = Hoved; altsaa = Hovedstad. — 2) By i Grækenland; af gr. thebe = Høj, Bakke; alts. = Staden paa Højen; hed i Oldtiden Thebai; mygræsk Thiva, i Folkesproget Fiba.
- Theiss** [thejs], Flod i Ungarn; moderne Form for det rom. Navn Tisia; ung. **Tisza**; slav. **Tisa**.
- Themsen**, Flod i England; est. n. af Navnene paa dens to Kildefloder Thame og Isis; lat. Tamesis, engl. **Thames** [tems], fr. Tamise [tamíhs], thif Themse, hollandsk Teems.
- Theodosia, se Feodosia.**
- Thera, se Santorini.**
- Theresienstadt, Maria, cl. Maria**
- Theresiopol** [theresiópel], By i Ungarn; har Navn efter sin Grundlægger Kejserinde Maria Theresia (1780).

Therme, se Saloniki.

Thermopylae [thermópylaæ], Bjergpas i Grækenland; = Passet med de varme Kilder; af gr. thermos = varm, pylai = Porte, Pas.

Thessalien [thessálien], Landskab i Grækenland; skal have Navn efter Thessalos, Søn af Heralles.

Thessalonika, se Saloniki.

Thiaki, se Ithaka.

Thibet, se Tibet.

Thomas, St., danskt Ø i Vestindien; = den hellige Thomas; har formentlig Navn efter den Helgen, paa hvis Aarsdag den opdagedes.

Thome, Sao [ssáung tómē], Ø i Guineabugten; fuldst. Ilha de S. Th. = den hellige Thomas' Ø; af portug. ilha [ilja] = Ø, sao = hellig; blev opdaget „den hellige Thomas“ Dag den 21de December 1470 og opkaldt efter denne Helgen.

Thorn [thórn]. By i Preussen; Byen, der var de tyske Ridderes første Vaabenplads i denne Egn, fil dette Navn efter Byen Toron (nu Tibnin) i Palæstina, der var Ordenens første Crobring der paa Korstogenes Tid. Navnets polske Form er **Torun**.

Thracien [thrácien], Landskab paa Balkanhalvøen; af den rom. Form (Thracia) for det gr. Navn Thrákē = haardt, raat Land (m. h. t. Fordbund og Klima).

Thun, By i Schweiz; af telt. dun = Høj, Bjerg, Befæstning.

Thur [thür], Flod i Schweiz; af telt. dur = Vand, strømmende Vand, Flod; jvfr. **Duero** o. fl.

Thurgau [thúrgau], Kanton i Schweiß; = Egnen om Thur; tj. gau = Egn, og Flodnavnet Thur (j. o.).

Thüringen [thýringen], Landskab i Tyskland; nhere Form for det gl. Navn Düringen af Folkenavnet Hermundurer.

Tian-Schan [tiánschan], Bjerge i Asien; = Himmelbjergene; af chin. tian (tien) = Himmel, schan = Bjerge. Det mongolske Navn **Tengri Tagh (Dagh)** har samme Bdgng.

Tibbuer [tibbuer], Folkestamme i Sahara; skal betyde »Fugle« og hentyde til dette Folks Færdighed i hurtigt Løb.

Tiber [tiber], Flod i Italien; af det gamle rom. Navn **Tiberis**; Flodens ital. Navn er **Tevere** [tévére]. Bdgng. ubekendt.

Tiberias [tibérias], By i Palæstina; anlagt af Herodes Antipas og opkaldt efter Kejser Tiberius; Navnets moderne Form er **Tabarieh** [tabarieh].

Tibesti [tibésti], Tibbuernes Land i Afrika.

Tibet [tibet], Land i Asien; afledes af det arabiske Navn Tibat, af tibetansk thub = være dygtig, stærk. De indfødte kalde Landet Bod eller Bhot, se **Butan**.

Ticino [titschino], Flod i Italien; ital. Form for det lat. Ticinus; maaske af sanskr. takami = ile (jvfr. gr. takhys = hurtig). Navnets tyske Form er **Tessin** [tessín], fr. **Tessin** [tessængh]. Er tillige Navn paa et Kanton i Schweiz.

Tientsin [tiéntsin], By i China; af chin. tien (tian) = Himmel, tsin = Overfartssted.

Tierra del Fuego, se **Ildlandet**.

Tiflis [tiflis], By i Georgien; europ. Form for det georgiske Navn Tphilissi (Tphiles Khalaki) = Varmestaden; af tphli = varm; jaaf. p. Gr. af sine varme Svovltilder; cfr. **Teplitz**.

Tigre [tigré], Landskab i Abessinien.

Tigris [tigris], Flod i Asien; af pers. tighra = Pil; jaaf. p. Gr. af jit rivende, hurtige Løb (i Sammenslign. m. den langsomt flydende Eufrat). Eft. a. af tiggars = Flod. Kaldes nu af Araberne enten **Schat** (= Flod) eller **Schat el Arab** (= Arabernes Flod, j. o.).

Tilsit [tilsít], By i Preussen; har Navn efter den lille Flod Tilze, hvis Navn er afledet af lith. tilszue = sumpet; altsaa = Sumpfloden.

Timbuktu [timbuktú], By i Sudan; af de indfødtes tumbutu = Hule; hentyder til Byens Beliggenhed i en Sønkning mellem Sandhøje.

Timor [tímor], den østligste (og største) af de jmaa Sundaøer; Navnet er malaj. og betyder Øst.

Timor Laut [tímor lá-ut], Ø i Østindien; af malaj. timor = Øst, laut = Nord; altsaa = Nordøstøen.

Tirol, se **Tyrol**.

Titicaca [titikáka], Sø i Sydamerika; jaaf. efter en i Søen liggende lille Ø af dette Navn.

Tivoli [tívoli], By i Italien; moderne ital. Form for det romerske Navn Tibur.

Tjumen [tjuménj], By i Sibirien; anlagt 1586 af russiske Rosakker. Navnet er det tatariske Ord for »Ti«; efter Sagnet havde den herboende Høvding ti Tusinde væabenføre Mænd (eft. a. 10000 Stkr. Kvæg), og Navnet hentyder da til hans Magt (eller Rigdom).

Tobolsk [tobólsk], By i Sibirien; har Navn efter Floden Tobol.

Todos los Santos, se **Bahia**.

Tokio [tókiö], By i Japan; = den østlige Hovedstad; af jap. to = Øst, kyo = Hovedstad (se **Jedo**). Jufr. **Tongking**.

Toledo [tolédo], By i Spanien; spansk Form for det rom. Navn Toletum; muligvis af felt. tul (tol) = Bjerg, Bjergfæstning.

Tomsk, By i Sibirien; af Flodnavnet Tom.

Tonga, se **Venskabsøerne**.

Tongking [tóngking], Land i Østasien; = den østlige Hovedstad; af chin. tong = Øst, king = Hovedstad; jufr. **Peking**, **Nanking**, **Tokio**.

Topografi [tópograffí], = Stedbeskrivelse; af gr. topos = Sted, grafein = skrive.

Torino [torríno], By i Italien; ital. Form for det rom. Navn Augusta Taurinorum, jaaf. efter Augustus og Taurinerne, et i denne Egn boende feltist Folks. Navnets tyske Form er **Turin**.

Tomentoso, Cabo, se **Gode Haabs Forbjerg**.

Tornado [tornāðo], er det spanské
Navn paa Hvirvelvind.

Torres Strædet [tórrəs], Stræde
mellem Australafastlandet og Ny
Guinea; har Navn efter sin Op-
dager, Spanieren L. V. de Torres
(1606).

Tortuga, Isla de la [isla de la
tortuga], Ø i Vestindien; = Skild-
paddeøen; af spansk. isla = Ø,
tortuga = Skildpadde; saaf. af
Columbus, der opdagede den 1492.

Toscana [toskána], har Navn efter
sinne gamle Beboere Tuskerne
(Etruskerne). I Oldt. kaldtes
Landet Etruria, der skal betyde
„de andres (ɔ: de fremmedes)
Land“; af umbrisck etru = lat.
alter = den anden, en af de to.

Toul [tühl], By i Frankrig; af det
rom. Navn Tullum; muligvis af
felt. tul (tol) = Bjerg, Bjerg-
fæstning.

Toulon [tulóng], By i Frankrig;
moderne Form for det romerske
Navn Tulo Marcius.

Toulouse [tulühs], By i Frankrig;
fransk Form for det rom. Navn
Tolosa, om Btdng. se **Toul**.

Touraine [túræhn], Landstab i
Frankrig; = Turonerne Land;
af det gall. Folkenavn Turoner.

Tournay, se Doornik.

Tours [túhr], By i Frankrig; har
Navn efter det galliske Folk Tu-
ronerne. Rømerne kaldte Byen
Cæsarodunum = Cæsars Bjerg-
fæstning, af felt. dunum = be-
fæstet Bjerg.

Tower [tów'r], Slot i London;
engl. tower = Taarn; fr. Tour.

Townshend, Cape [kæp taüns-
hend], Fjordberg i Australien; er
opfaldt efter en engl. adelig Slægt
af dette Navn; skrives stundom
fejlagtigt **Townsend**.

Trafalgar [trafalgár], Fjordberg i
Spanien.

Tranquebar [trankehár], By paa
Østrommandelkysten; er sanskr. og
betyder Bølgestedet ɔ: Byen ved
Bølgerne, kysten med dens Bran-
dinger.

Transsilvanien, se Siebenbürgen.

Transvaalske Republik [trans-
falske R.], Landdistrikt i Syd-
afrika; af lat. trans = paa hin
Side, og Flodnavnet Vaal (j. n.).

Trapani [trápäni], By paa Sicilien;
ital. Form for det gamle Navn
Drepanum, af gr. drepanon =
Le, Segl; Byen ligger paa en
Halvø, der har Form af en Le.

Trapezunt, se Trebisond.

Trastevere [trästévére], Kvarter i
Rom paa højre Tiberbred; = paa
hin Side Tevere (se **Tiber**).

Trave [tréave], Flod i Holsten;
Navnet viser tilbage til sanskr.
drav = flyde (se **Drava**).

Travemünde [trävemýnde], By ved
Trave; af Flodnavnet T. og ty.
münde = Munding; jvfr. engl.
—mouth, gl. nord. os (f. Eks.
Nidaros, Aros (Aarhus) o. fl.

Travers, Val de [vall dø travæhr],
Dal i Schweiz; af fr. val = Dal,
og Travers, Navnet paa en
Vandsby i Kanton Neufchâtel.

Traz os Montes [träss üsch mónt-
esch], Provins i Portugal; =
(Landet) bag Bjergene; af port.

traz = bag ved, os er Artiklen, monte (pl. montes) = Bjerg.

Trebisond [trebisónd], By i Lilleasien; hed i Oldtiden Trapezus, af gr. trapeza = Bord (Trapez), fordi den er bygget paa en firkantet, højtliggende Klippeflade; foruden med det heraf dannede „frankiske“ Navn Trebisond eller Trebisonde kaldes Byen endnu stundom Trapezunt; dens tyrf. Navn er **Tarabosan**.

Trebbia [trébbia], Flod i Italien; er den moderne ital. Form for gl. rom. Trebia.

Trebinje [strebínje], By i Herzegovina; Btdng. nñsifter; øst. nogle af gl. slav. trebiti = rense, udrydde, rydde.

Tres Hermanas, Las [läs trës 'ermáñas], Bjergtoppe i Bolivia; = de tre Søstre; af spæn. tres = tre, hermana = Søster.

Trient [triént], By i Tyrol; af det romerske Navn Tridentum; Navnets ital. Form er **Trento**.

Trier [tríer], By i Rhinprovinsen; af det rom. Navn Augusta Treverorum, saak. efter Augustus og det keltiske Volk Trevererne. Byens franske Navn er **Trèves** [träv's].

Triest [triést], østerrigst Havnestad ved Adriaterhavet; moderne Form af det gl. rom. Navn Tergeste; ital. **Trieste**.

Trinidad [trinidádd], Ø i Vestindien; spæn. trinidad = Trebed, Treenighed (= lat. trinitas); saak. af Columbus (1498) enten af religiøse Motiver, eller fordi

Den het paa Alstant viser sig med tre flade Bjergtoppe.

Trinkonomali [trinkonomáli], By paa Ceylon; skal betyde »Bjerget med de tre Toppe«; skrives også **Trinkomali**.

Tripoli, se **Tarabulus**.

Tripolis [trípölis], Landstak og By i Nordafrika; = Tre Byen; af gr. treis = tre, polis = By. Navnet (lat. provincia Tripolitana) betegnede først Landstabet, altsaa = Landet med de tre Byer (Dea, Neapolis og Sabrata); derefter blev det overført paa den første af disse, Landets vigtigste By; den moderne Form er **Tripoli** [trípöli].

Tripolitza [tripolítsa], By i Grækenland; = Tre Byen; saak. fordi den er opstaact af tre ældre Byer.

Tristao da Cunha [tristáüng da künja], Klippeø i Atlanterhavet; saak. efter Øpdageren, den portug. Sømand T. da Cunha (1506). Navnet gaves opr. til hele Øgruppen og gælder saaledes også de to nærliggende ubebede Klippeøer: **Inaccessible Island** [in-aksessibel ejlænd], engl. = den utilgængelige Ø, og **Nightingale Island** [nejtingæl ejlænd] = Nattergaleøen.

Troperne [tróperne], egtl. Vendefredsøe; af lat. circuli tropici, af gr. trope = Solhverv (trepo = vender); bruges derudest som Betegnelse for Egnene mellem Vendefredsøene.

Troppau [tróppau], By i østerrigst Schlesien; har Navn efter Oppa,

- en lille Bißlod til Øder; oprindel. Zur Oppa, Z'r Oppa = ved Oppa. Navnets slav. Form er **Opawa**.
- Trouville** [truvíll'], Badested i Frankrig.
- Troyes** [tröäh], By i Frankrig; af Folkenavnet Tricasser; i Oldt. hed Byen Noviomagus Tricassino-rum, senere Augustobona, og endelig i det 5te Aarh. Trecæ, af hvilket Navn den moderne Form er dannet.
- Tsad** [tsäd], Sø i Afrika; Navnet, hvis opr. Form menes at være Tsadhe (Tsade), skal betyde Vand.
- Tscheljuskin, K.**, se **Sewerowo-stotschnoi**.
- Tscherkesser** [tscherkésser], Folke-stamme ved det sorte Hav; Navnet er af tyrk. Oprindelse, tyrk. tscher = Bej, kessmek = af- skære; alshaa = de, der afskære Vejen ø: Røvere, Stimænd. En alm. Form for Navnet er den ital. **Cirkassier**. Selv falder Stammen sig Adigé.
- Tschernagora** = **Czernagora**, se **Montenegro**.
- Tschuder** [tschüder], russif. Navn paa de første Folkeslag; af russ. czud [tschud] = fremmed Folk.
- Tschuktscher** [tschüktcher], Folkestamme i Østssibirien; af det Navn, med hvilket Stammen betegner sig selv, tschekto = Folk.
- Tuamotu**, se **Lave Øer**.
- Tuareger** (Enkelttal: Targui), er det arab. Navn paa en Berber-stamme i Sahara og betyder »de frafaldne ø: de, der have forladt deres Religion; selv falder Stam-
- men sig Amazigh = de frie, edle, adelige.
- Tuat** [tuåt], Øase i Sahara.
- Tula** [túla], By i Rusland.
- Tundra** [tündra], visse Sletter i det nordl. Rusland; = Sump-sletter; hedder paa finsk tuntur (egtl. = nogen Fjeldtop, træløs Egn).
- Tunguser** [tungúser], det tatariske Navn paa en sibirisk Folkestamme, der falder sig selv hoje, boja = = Mennesker; Btdng. usikker. Efter n. skal Tunguser være den europ. Form for det opr. tatar. donke = Folk.
- Tunguska** [tungúska], Flod i Asien; af Folkenavnet **Tunguser** (s. o.).
- Tunis** [túnis], Land og By i Nord-afrika; af det gl. Navn Tuneta, Tunes.
- Tunnel** [tønn'l], engl. = Rør, Kakkelovnsrør.
- Turan** [turán], Landskab i Asien; af pers. turja = sanskr. turuschka = hurtig, ilende (m. h. t. de derboende Ryttersolk). Landet faldes ofte med det nyere pers. Navn **Turkistan** [turkistán] = Tyrkernes Land; af pers. stan = Land.
- Turin**, se **Torino**.
- Turkistan**, se **Turan**.
- Turmener**, se **Tyrker**.
- Turkomanner**, se **Tyrker**.
- Tweed** [tuid], Flod i Storbritannien.
- Twer** [tvérj], By i Rusland, ved Floden Tverzá.
- Tyne** [tajn], Flod i England.
- Tyrker**, er den europ. Form for det arab. turkur = Røvere, med

hvilket Navn Araberne (ved Aar 700) betegnede de turaufse Følt. Øsmannerne betragte det som et Smædenavn og anvende det kun paa de endnu nomadiserende Stammer i Afien. Disse have derimod antaget det i Formen

Tyrkmen (Tyrkmener) = Tyrkernes Samfund, de egentlige Tyrker; hvilket Navn hyppigt træffes i sin pers. Form **Turkomanner (Turkmener)**.

Tyrkmener, se Tyrker.

Tyrol [tyról], østerrigsk Kronland; har Navn efter Slottet Tyrol i Nærheden af Meran. Findes ogsåaa i Formen **Tirol**.

Tyrrhenske Hav [tyrrhénske —],

Del af Middelhavet; har Navn efter det gl. ital. Følt Tyrrhenerne (= Etrusker, Tusker, se **Toseana**). Hed i Oldt. Mare Tuscum eller Mare Tyrrhenum = det tuftiske eller tyrrhenske Høv; af lat. mare = Høv.

Tyrus [týrus], By i Syrien; af hebr. zor = Klippe; deraf ogsåaa Byens moderne Navn **Sur**.

Tysker, af gl. højst diutise, thiudisks = hørende til Stammen, Følket (diot, thiuda) i Mlodscetu. til fremmede Folkeslag, der kaldes Wälsche (dansk Vælske), se **Rumænien**.

Tyskland, = Tyskernes Land, se **Tysker**.

U.

U-, hyppig Forstavelse i afrikanske Navne, betyder »Land«.

Uechtland [ýchtlant], Landskab i Schweiz; = øde Landstrækning.

Ukereve, se Victoria Nyanza.

Ukraine [ukráina], Landskab i Russland; = Grænseland; af russ. u = ved, krai = Rand.

Ulm, By i Württemberg; Btdug. usiffer; hed tidligere Ulma.

Ulster [óllst'r], Provins i Irland; af føld. ster = Bæk.

Umanak, Køloni i Nordgronland; af grønl. umál = Hjerte; saaf. efter sit hjerteformede Fjeld.

Umbrien [úmbrien], Landskab i Italien; = Regnlandet; af indo-germ. ambh-ra = Vand; deraf lat. imber = gr. ombros = Regn.

Ungarn, Kongerige i Europa; af Navnet Ugrier, der betegnede et jist (tjchudisk) Følt: de ugriske Tschuder; Landets lat. Navn er Hungaria, dets ungariske **Magyar Orszag** [mádjar órrsahk].

United States of North America [junájted stæhts ov nordh æméríkæ], = Nordamerikas forenede Stater; engl. unite = forene, state = Stat.

Unterseen, je Interlaken.

Unterwalden [unterválten], Kanton i Schweiz; af th. under = under, wald = Skov; m. h. t. Beliggengheden ved Foden af store Skove.

Upernivik [upérnivik], Koloni i Nordgrønland; af grønl. upernak = Sommer, sik (vik) = Sted; altsaa = Sommeropholdssted.

Ural [urál], Bjergfaade i Rusland; Navnet er tatarisk og betyder »Bælte«; fra Bjergene er Navnet overført paa Floden Ural, der tidl. kaldtes Jaik, i Oldt. Daikh.

Uralsk [urálsk], By ved Uralfoden; = Byen ved Ural; havde opr. Navn efter Flodens gl. Bencavnelse Jaik og hed Jaizkoi Gorodok = Landsbyen (Flæffen) ved Jaik, ligesom de herboende Kosakker kaldtes de jaikske Kosakker (nu de uraliske Kosakker). Efter et Oprør (1774) i disse Egne indførtes de nye Navne „for at udslette ethvert Minde om denne fordærvelige Tildragelse“.

Uri [üri], Kanton i Schweiz; Btdng. usikker, i Reglen afledes Navnet af ur = Urokse (lat. bos urus); i Kantonets Vaaben findes saaledes et Urokshoved.

Urmia [úrmia], Sø i Persien; jaaf. af Europeerne efter en ved dens Bred liggende lille By; Perserne kaldte den Schahi Gøl, af tyrk. gøl = Sø; schahi er Navnet paa en lille pers. Mønt.

Uruguay [urúgná], Flod og Stat i Sydamerika; Btdng. er usikker; eft. n. skal det komme af uru = Stromhvirvel, Vandfald, og guay = Kilde, Flod, og altsaa henthude til Flodens mange Vandfald og vanskelige Stromforhold. Fra Floden er Navnet overført paa Staten II.

Ust', **Ustje**, er det russ. Ord for »Munding«; hyppigt i russiske Stednavne (jvfr. nord. —os, th. —münde, engl. —mouth o. fl.).

Utah [juta], Stat i Nordamerika; jaaf. efter en Indianerstamme af dette Navn.

Utrecht [ytrekht], By i Neder-landene; af holl. oude drecht (trecht) = det gamle Hærgested; hed i Oldtiden Trajectum (samme Btdng.).

Uzbeker, tyrkisk Folkestamme i Asien; har Navn efter en af sine Hyrster i Middelalderen, Usbek (Øsbeg).

V og W.

- Waadt** [våht] eller **Waadtland**, Ranton i Schweiz; er den ty. Form for det fr. Navn **Pays de Vand** [peih dø vååh̄] = de vælkses Land; saaf. efter en burgundisk Folkestamme, som her faldtes **Vælske** (j. n.).
- Vaal** [fahl], Bisflod til Orangefloden; er opkaldt efter
- Waal** [våhl], en af Rhindeltaets Arme i Nederlandene.
- Vadi** [vådi], arab. = Dal; hyppigst i arab. Stednavne; kan ogsaa betyde Flodseng, Flod (særlig saadanne, som i den tørre Tid ganske mangle Vand).
- Vaduz** [vadúts eller sadúts], By i Liechtenstein; er den moderne Form for det tidligere Navn Valdulz, af rhetorom. Valdultsch = den jude Dal, af lat. vallis = Dal, dulcis = jod; det fr. Navn er **Vallée douce** (samme Btdng.)
- Vahabitter** [vahabitter], en muhammedansk Sect i Arabien; har Navn efter sin Stifter (1745) Abd-el-Wahâb.
- Waigatsch** [vajgátsch], Strede og Ø i det nordl. Ishav; har Navn efter den russ. Sømand Iwan W. (1556). Russerne kalde Stredet **Karskija Worota** = den kariske Port, fordi det er Indgangen til det karsiske Hav.
- Val, vallée** er fr. = Dal, af lat. vallis = Dal, forekommer hyppigt i Stednavne.

- Valachiet**, se Rumænien, Vælsk.
Valais, se Wallis.
- Walcheren** [válkhérén], Ø i Nederlandene; se Vælsk.
- Waldai** [valdåj], By i Russland; har givet Navn til de derværende skovbevoksede Højdedrag: Waldai-hjergene, Waldaihøjderne, som ogsaa af Russerne kaldes **Wolchonski Skoven** = Vandskel-skoven, fordi de dannet Vandfællet mellem Volga, Dnjepr og Düna.
- Waldeck** [váltékk], Fyrstendømme i Tyskland; er opr. Navnet paa Dynastiets Stammeslot; th. wald = Skov, ecke = Hjørne, Kant.
- Valence** [valángs'], By i Frankrig; af lat. Navn Valentia.
- Valencia** [valénn-ssia], By i Spanien; af det gl. romerske Navn Valentia Edetanorum, efter en herboende Stamme Edetane.
- Valenciennes** [valangsjénn']. By i Frankrig.
- Valentia** [vælénschiæ], Ø ved Grlands Vestkyst.
- Wales** [væhls], Landskab i England; = de fremmedes Land (se Vælsk); efter dette Land gav Cook (1770) en Landstrækning paa Australasiatlandet Navnet **Ny Syd Wales**.
- Valetta**, La [la valléttæ], Havnestad paa Malta; har Navn efter sin Grundlægger, Malteserriddernes Stormester La Valette († 1571).

Valladolid [valjádolíddh], By i Spanien; af spau. valle de Olid = Olids Dal; Olid var Stadens mauriske Grundlægger. Andre forklare Navnet af arab. Belâd-Walid = Walids Land, efter Kalifen Walid, under hvem Spanien blev erobret af Araberne.

Wallis [vállis], Kanton i Schweiz; af lat. vallis = Dal (her Rhônedalen). Navnets franske Form er **Le Valais** [lø valéh], se **Vælsk**. **Valloner**, en romansk Folkestamme, fornemmelig i Belgien; = de fremmede, se **Vælsk**.

Valois [valoáh], Landstak i Frankrig. **Valparaiso** [valparai-sso], By i Chile; = Paradisdal; af spau. valle = Dal, paraiso = Paradiš.

Van [ván], Sø i Armenien; har Navn efter Byen Van, der ligger ved dens bred, af gl. iransk ehwan = Bolig.

Vancouver [vænkúver], Ø ved Nordamerikas Vestkyst; har Navn efter den engl. Sømand V., der var den første, der fortalte Den (1792). Hed tidligere Quadra eller Cuadra efter sin Opdager, Spau. Cuadra (i 18de Aarh.).

Vandaler, Navn paa en germanisk Folkestamme, af gl. goth. vandjan = vende, wantalon = vandre; altjaa = den vandrende, omstrejfende, var tidlig et Rytterfolk.

Van Diemensland, se **Tasmania**.

Vardar [vardár], Flod i Maccodenien; af alban. bard = hvid.

Warnemünde [varnemýnde], By i Mecklenburg; af ty. —münde = Münding, og Flodnavnet War-

now; Endelsen —ow er slavisk og = goth. ahva, gl. th. aba = Vand (lat. aqua).

Warschau, By i Polen; er den ty. Form for det pol. Navn Warszawa [varscháva], af det oprindelige Warczowa = Byen ved Warß.

Wartburg [várthburg], Bjergslot i Thüringen; af det oprindelige Navn Wartberg, jaaf. efter Bjerget, det ligger paa. Gl. ty. warten = stue ud over; Navnet hentyder jaaledes til Udsigten fra Stedet.

Wasa, se **Nikolaistad**.

Wash, The [dhe uaásch], Bugt af Nordøen paa den engl. Kyst; af engl. wash = vase; Substantivet Wash kan betegne det ved Vand eller af Vand bundfældede, nærest Mudder, Morads, Sump. Dele af en Flod eller Havarm med grundt Vand.

Washington [uaáschingt'n], By i de forenede Stater; har Navn efter Grundlæggeren af disse Staters Uafhængighed George Washington (1732—99).

Waterford [uaátersförd], By i Irland; af engl. water = Vand, ford = Badested; ligger ved den lille Flod Snir.

Waterloo [váterló], Landsby i Belgien; af holl. water = Vand, gl. nederl. loo = Sump.

Vaticanet [vatikánet], det pavelige Palads i Rom; har Navn efter en af det gamle Rom's 7 Høje: mons Vaticanus.

Watlings island [uaálings ejlænd], se **Salvador**.

Vaucluse [wāaklýs], Departement og Landsby i Frankrig; af det lat. Navn paa den romantiske Klippedal, i hvilken Landsbyen ligger: vallis clausa = den indslukkede Dal.

Vand, Pays de, se Waadt.

Veen, Hohes [hōhes fēhn], Højdedrag i Tyskland; = det høje Sumpland; af ty. hohe = høj, og gl. goth. fen, veen = Sump (jvfr. **Finland**).

Vega, er det spæn. Ord for »frugtbar Slette« (jvfr. **huertas**).

Vegetation [vegetatión], lat. = Plantevækst.

Weichsel, Flod i Mellemeuropa; er den ty. Form for det polske Navn **Visla** = hængende Vand (m. h. t. de mange Vandfald i Flodens øvre Løb); heraf ogsaa de lat. former Vistla, Vistula.

Weltevreden [vel-tefréden], nederlandske Koloni paa Java; = vel tilfreds; af holl. wel = vel, tevreden = tilfreds (jvfr. **Buitenzorg**).

Veltlin [fætlín], Landskab i Norditalien; ty. Form for ital. Valtellina = Val di Teglio [teljo] = Teglios Dal; efter Landsbyen Teglio.

Veluwe [felyve], Hedestrækninger i Geldern i Nederlandene.

Vendéø [vangdø], Departement i Frankrig.

Vender, er det alm. german. Navn paa de slav. Folk; ogsaa i Formen Winden; af winda (venda) = Vand; disse Folk boede helst ved eller i Nærheden af Havet. Efter

andre af vinja med Bådning. Beboere af Land med Græsgange.

Venedig, se Venezia.

Venediger [senēdiger], Bjergtop i Salzburgeralperne; efter Folketroen skal Navnet komme af, at det skulde være muligt herfra at se Venedig (?).

Venezia [venētsia], By i Italien; har Navn efter Veneterne, et i Oldt. herboende Folk. Navnets ty. Form er **Venedig** [fenedig], fr. **Venise** [venīsh], sp. **Venecia**.

Venezuela [vene-ssuélá], Stat i Sydamerika; = lille Venezia; er en Omdannelse af Navnet Venecia (= Venezia), som af den spanske Opdager Alonso de Hojeda 1499 blev givet en hælliggende Indianerlandsby, der bestod af Bælebygninger, skilte ved Kanaler, og førstedes til en vis Grad mindede om den beromte, italienske Stad.

Venloo [fēnlō], By i Nederlandene; af gl. goth. fen (veen, ven) = Sump, loh = Buskads.

Venskabsøerne, Øgruppe i det store Ocean; sit dette Navn — engl. **Friendly isles** [fréjndli ejls] — af Cook 1774 paa Grund af den venlige Modtagelse, han sit af de indfødte; kaldes ogsaa **Tongaserne** efter den største af dem, som af de indfødte kaldes **Tongatabu** = den hellige Ø. Denne opdagedes 1643 af Holl. Abel Tasman, som kaldte den Amsterdam Eylant = Amsterdam Øen.

Veraeruz [vēra krūhss], Landstræfning og By i Mejico; = det sande Kors; af spæn. cruz = Kors, vero (sem. vera) = sand. Saaf. af Cortez, der kom hertil i den stille Uge 1519.

Vercelli [verrtschélli], By i Italien; ital. Form for det gamle Vercellæ.

Verde, Kap [vérde], Forbjerg i Afrika; af port. verde = grøn; althaa = det grønne Forbjerg; jaaf. af Øpd. Fernandez 1443 p. Gr. af sine stedsgronne Stove.

Verden [férden], By i Preussen; af gl. ty. faran = fare, føre, færdes, farge; alts. = Overfartssted, Færgested (jvf. **Fürth**, engl. —**ford**).

—**werder**, hyppigt i ty. Stednavne; af gl. ty. warid, wehr = indæmnet Land, Dæmning, Ø.

Verdun [verdøng], By i Frankrig; moderne Form for det gl. Navn Viridunum = den grønne Borg (se **Württemberg**).

Vermont [vermóng], Stat i Nordamerika; = det grønne Bjerg; af fr. vert = grøn, mont = Bjerg; er den franske Form for Statens engelske Navn **Green mountains** [grūhn móuntæns], samme Btning.

Verona [ve-rröna], By i Italien; hed i Øldt. Verona Rhætorum = Rhætiernes Verona.

Werra, se **Weser**.

Versailles [versá-j], By i Frankrig.

Verviers [vervýéh], By i Belgien.

Weser [véser], Flod i Tyskland; er opstået af det gl. Navn Wiser-

aha (Wisera, lat. Visurgis); af west = vest, og aha = Vand, Flod; althaa = Vestfloden; af sammie Hød har Formen **Werra** udviklet sig.

Vest, af goth. vis = Hvile, Rø, Stilhed (ved Solnedgang); betegnes paa gr. ved hespera = Aften, = lat. vespera; paa lat. ogjaa occidens (sol) = den nedgaaende Sol; heraf gl. th. westr, th. west, abend = Aften; engl. west; fr. ouest [uést], occident [oksidang]; sp. oeste, occidente, ponente (af poner = gaa ned); ital. occidente, ponente (af ponere = gaa ned); holl. west; hebr. akor = bagved, Bagside; arab. el gharb; chin. si; jap. sai; malay. kulon. — Í alle Sprog hyppigt i Stednavne.

Wessex [üssekss], Landskab i England; = Vest-Sachsen (se **Essex**).

Westend [üéstend], Kvarter i London; = Vestenden; af engl. west = vest, end = Ende.

Westerwald [vésterval], Bjerger i Tyskland; = Vesterskov; af ty. west = vest, wald = Skov.

Vestindien, Navn paa de mellem-amerikanske Øgrupper, som man fra først af antog for at være en Del af Indien; da denne Fejlagelse opklaredes, fik Denne dette Navn i Modsatning til Indien, der kaldtes Ost (øst) Indien.

Westminster [uéstminstr], Kirke i London; af engl. west = vest, minster = Domkirke (egtl. Kloster, gr. lat. monasterium, af gr.

monos = ene, dernæst Klosterfirke); jufr. ty. **Münster**.

Westphalen [væstfålen], Provins i Preussen; har Navn efter en jæchjist Folkestamme Westsalerne, af west = vest, salah = Sletteboer; althaa nærmest = det vestlige Sletteland.

Vesuv [vesūv], Vulkan i Italien; ital. **Vesuvio**; af lat. Vesuvius (mons) = det vesuviske (Bjerg); det græske Navn var Uesubios; muligvis af Holkenavnet Vesuberne; efter andre skal Navnet komme af et øfskift Ord, der betød „Damp“.

Wetterhorn [vætterhørrn]. Bjergtop i Berneralperne; af ty. wetter = Vejr, horn = Horn; af Bjergets ildseende drager Befolkningen visse Slutninger om Vejret i den nærmeste Fremtid.

Vevey [vøvéh], By i Schweiz; af det gl. rom. Navn Vibisco, af lat. bivium = Dobbeltvej; saaf. fordi den laa paa et Sted, hvor to Veje mødtes. Navnets tyske Form er **Vivis**.

Whitsunday island [uéjtsundæh éjlænd], en af de „Lave Øer“; af engl. whitsunday = Pintsdag, island = Ø; altsaa = Pintseenen; saaf. af den engl. Sommand Wallis, fordi han opdagede den Pintseaften den 6te Juni 1767.

Via mala [vía málă], Bjergpas i Schweiz; = den slette Vej; af lat. via = Vej; malus (sem. mala) = slet; saaf. fordi det i sin Tid var meget besværligt og farligt at passere.

Vicente, Cabo Sao [kábu ssáung vissénte], Fjordberg i Portugal; = den hellige Vincents Fjordberg; af port. cabo = Fjordberg, sao = hellig.

Vicenza [vitschénza], By i Italien; ital. Form for det rom. Vicentia.

Vichy [vischí], Badested i Frankrig; af det gl. romerske Navn Vicus calidus = den varme By; af lat. vicus (= gr. oikos), eggl. = Hus, dernæst Samling af Huje. By, og calidus = varm; saaf. efter sine varme Kilder, der alle rede benyttedes i Oldtiden.

Victoria, Koloni i Australien; fik dette Navn 1847 efter den engl. Dronning; hed tidligere (siden 1836) **Australia felix** = det lykkelige Australien; lat. felix = lykkelig.

Victoriafaldet, Vandfald i Afrika, dannet af Zambezfoden; fik dette Navn af Dr. Livingstone efter den engelske Dronning Victoria. Paa de indfodtes Sprug hed Faldet **Mosi-oa-tunja** = Røgen gør Larm.

Victoria Nyanza, Sø i Afrika; nyanza = nyassa = Sø, stort Vand; saaf. 1863 af Engländeren Samuel Baker til Øre for den engelske Dronning (se **Albert Nyanza**). Araberne kalde Søen **Ukerewe** efter en i dens sydlige Øer beliggende Ø Kerewe. Forstavelsen u betyder „Land“.

Wied [vihd], Grevskab i Tyskland; af gl. ty. vitu = Træ, Skov.

Wieliczka [vjelítschka], By i Galizien; antages at have Navn efter

Hyrden Wielicz, som midt i det 13de Jahrhundrede opdagede Saltlagene her.

Wien [vihn], Hovedstaden i Østerrig; af det felt. roman. Navn Vindohona, der eft. nogle står betyde „Vendernes Bolig“, eft. a. = Mündingen af Vindo (= den hvide Flod). Navnets fr. Form er **Vienne** [viénn], engl. ligeledes **Vienne** (samme Udtale).

Wienerwald [vihnervalt], Parti af de østerrigiske Alper; = Wiener-skoven; af ty. wald = Skov, og Stadnavnet Wien.

Vienne [vjénn], By i Frankrig; af det rom. Navn Vienna.

Vierlande, Die [firlande], kaldes 4 frugtbare, af Diger omgivne Vandstaber ved Elbens nedre Lov; ty. = de fire Lande, af vier = fire, land = Land.

Vierwaldstättersøen [firvältstætter-], Sø i Schweiz; har Navn efter Vierwaldstätte = de fire Skovkantoner (Schwyz, Uri, Unterwalden, Luzern). Waldstatt var det alm. Navn i Schweiz for de Kolonier, der dannedes i ryddede Lysninger i de Skove, der oprindelig dækkede en stor Del af Landet.

Wiesbaden [víshaden], By i Preussen; af ty. wiese = Eng, baden = Bad; hed i Oldtiden Aquæ Mattiacæ efter sine Silder (lat. aqua = Vand) og Mattium, der var Navnet paa den herboende mattiske Folkestamnes befestede Hovedstad; muligvis har Materne Navn efter matte = Eng.

Wight [üejt], engelsk Ø i Kanalen; hed hos Rom. Vectis; lat. veitis kan betyde Slaa (for en Dør), den Stang eller Bom, som bruges til at stenge Døren; muligv. saaf. m. h. t. Øens Beliggenhed i Forhold til de sydfra kommende Romere.

Wilhelmshafen, preussisk Havn ved Nordøen; = Vilhelms Havn; af ty. hafen = Havn; anlagt 1855—69 og opf. efter Kong Wilhelm I af Preussen.

Wilhelmshøhe, Slot ved Kasjel; fuldført af og opkaldt efter Kurfyrst Wilhelm I; ty. høhe = Højde. Har østere skiftet Navn: Weissenstein, Napoleonshøhe (i Kong Frederiks Tid).

Wilkes Land [üilk's lænd], Landstrækning i Sydpolarhavet; saaf. efter Opdageren (1840), den amerikanske Admiral Charles W.

Villa Viçosa [villa vi-ssósa], By i Portugal.

Wilna [vílna, rus. lldt. vjílna], By i Rusland.

Vincennes [vængsénn], By i Frankrig.

Vincent, Kap, se Vicente.

Winchester [üintseht'r], By i England; af det gl. felt. Navn cair guent og lat. castrum = befæstet Lejr.

Vindjha [vindja], Bjerge i Fjordindien; betyder »det sønderrevne (Bjerg)«; den engl. Skrivemaade for Navnet er **Vindhya**.

Windsor [windtsor], By og Slot i England; grundlagt af Vilhelm Krobreren og opkaldt efter det

angelsachs.). Navn paa Egnen, der p. Gr. af sine mange Ælodkummer ninger kaldtes Windleyhopa, senere Wyndlechera, Windelesore — Windsor.

Windward island, se Leeward islands.

Winnipeg [vinnipég], Ø i Nordamerika; af indian. wi = mudret, nipi = Vand; altsaa = Dynd-søen; saaf. p. Gr. af sit uflare, mudrede Vand.

Winterthur [vínterthür], By i Schweiz; ty. Form for det felt. rom. Navn Vitudurum, af felt. vitu = Stov, durum = Vand. Est. a. skulde Endelsen —thur betyde „Besæftning“.

Virginia [virginia, med engl. ldt. virddjínaæ], Stat i Nordamerika; af lat. virgo = Jomfru; altsaa = Jomfrulandet; saaf. af Walther Raleigh (1584) til Ere for den ugifte engl. Dronning Elisabeth. Der er dem, der paa staar, at Dronningen, henrykt over Ekspeditionens Berechninger om Landet, selv gav det Navnet — in honor of herself : til sin egen Forherligelse.

Virginske Øer [virgínske], Dræfte i Vestindien; = **Jomfruerne** (f. v.).

Viscaya [viskája], Provins i Spanien; se **Biscaya, Basker.**

Wisconsin [visskönnsin], Stat i Nordamerika; har Navn efter en af sine Æloder.

Viti Levu, se **Fidsehi.**

Wittenberg, By i preuss. Sachsen; er den tyske Overættelse af det

opr. slav. Navn Belagora = det hvide Bjerg; af slav. bel = hvid, gora = Bjerg (jvfr. **Belgrad**); gl. ty. hwit = ty. weiss = hvid; ty. berg = Bjerg.

Vittoria [vittorría], By paa Sicilien; ital. Form for lat. victoria = Sejr (jvfr. **Nikopolis**).

Vlaardingen [flårdingkhen], By i Nederlandene.

Vladikaukas [vládikafkás], Fæstning i Kaukasus; = Kaukasus' Behersker; af russ. wladika = Herre, Behersker, kaukas = Kaukasus.

Vladivostok [vládivostók], By i Sibirien; = Østens Behersker; af russ. wladika = Herre, Behersker, wostok = Øst.

Vlaemen [flåmen], se **Flandern.**

Vliessingen [flissinkhen], By i Nederlandene.

Vogelsberg [føgelsberg]. Bjergegn i Tyskland; har Navn efter sit rige Dyreliv; ty. vogel = Fugl, berg = Bjerg.

Vogeserne [vogéserne], Bjerger i Mellem Europa; af den ty. Form die Vogesen, der er opstaat af en uriktig Læsmaade af det rom.

Navn Mons Vosegus (altsaa Vogejuß i St. f. Voseguß); derimod er det franske Navn **Vosges** [vôsch] rigtigt afledet. Hedder ogsaa paa ty. **Wasgau, Wasgenwald**; ty. gau = Egn, wald = Stov.

Volcano [völlkáno], en af de lipariske Øer; ital. = Vulkan; saaf. p. Gr. af sin vulkaniske Natur.

Wolchonski Skoven, se **Waldai.**

Wolfenbüttel [völfenbyttel], By i Braunshweig; af Personnavnet Wolf (= nord. Ulf) og angelsach. botl = Hus, Hjem; althaa = Ulfs Hjem.

Volga [völga], Flod i Rusland; skal betyde »den store«; kaldes af Tatarerne Iti = den gavmilde (p. Gr. af dens Rigdom paa Fjord). Hed i Oldtiden Rha og kaldes endnu af Mordvinerne ved Flodens Mellemløb Rhau.

Volhynien [völhynien], Landstæb i Rusland; = det kvægrige Land; af slav. wol = hvæg.

Wollaston [uölläst'n], Sø i Nordamerika; opfaldt efter den engl. Fysiker W. H. Wollaston († 1828).

Volnay [völnæh], Landsby i Frankrig.

Volobugten [völo], Bugt i Grækenland; har Navn efter Byen Volo, Oldtidens Iolkos.

Volturno [völtúrrno], Flod i Italien; skal betyde »den ilende«; af lat. volare = bevæge sig stærkt og hurtigt, ile, løbe, flyve; hed i Oldtiden Vultumnus.

Woolwich [uüllitsch], By i England; af engl. wool = luld, og wiche (= wick) = Landsby, Sted (best. med nord. Vig).

Vorarlberg [förarlberg], den vestlige Del af Tyrol; har Navn efter sin Beliggenghed (ty. vor = foran), nordvest for Arlberg (j. o.).

Worcester [nuüst'r], By i England; af det gl. kelt. Navn Cair Guiragon (Wrangon) og lat. castrum (pl. castra) = befæstet Lejr.

Worms, By i Tyskland; af det gl. rom. Navn Borbetomagus (ved Overgang fra b til w).

Voronesch [vörönjesch], By i Rusland.

Wrangels Land, Øgruppe i Nordlige Ishav; saak. af Opdageren (1867) Amerikaneren Long efter Chefen for en russisk østsibirisk Ekspedition (1820—23) Admiral F. Wrangel.

Württemberg [výrtemberg], Kongerige i Tyskland; har Navn efter Slottet W., der opr. hed Virodunum = den gronne Borg, af kymr. gwyr = grøn, dunum = Borg; en gl. Form for Navnet er Wirtineberg, der danner Overgangen til det moderne Navn.

Würzburg [výrtsburg], By i Bayern; opr. Wirzburg = Wirkzos Borg; af Personnavnet Wirzo og ty. burg = Borg. Eft. a. af wirz = Urt, Kaal; deraf det lat. Navn Herbipolis = Urte-staden; af lat. herba = Græs, Grøntsager, gr. polis = By.

Wyoming [uajóming], en af de nordamerikanske Fristater.

Vælsk, er den alm. germaniske Betegnelse for „fremmede Folkeslag“, særlig af kelt. eller romanif. Afstamning. Ordet afledes af lat. gallicus og hedder paa gl. ty. walah, middelald. ty. walch, ty. wälsch, angelsach. vealh, slav. wlach. Heraf er afledet en Mængde geogr. Navne: **Waadt**, **Walcheren**, **Wales**, **Cornwall**, **Wallis**, **Valloner** o. fl.

Wørth, se —werder.

X.

Xeres de la Frontera, se Jerez.

Y.

Y, Het [het ej], Bugt af Zuider-
jøen; skrives også **Het Ij**, be-
tyder »Y'et«; saaf. fjord Bugten,
som nu for en stor Del er tor-
lagt, tidligere havde Form af et
stort lat. Y.

Yankee [jængki], Ógenavn til Ind-
byggerne i de nordamerikanske
førenede Stater; opr. den indian.
førstredede Udtale af Ordet english
[english] = engelsk, Engelskmand.

Yarkand, se Jarkand.

Yarmouth [jármødh], By i Eng-
land; af Yar, Navnet paa en
lille Rystrøm, og —mouth =
Munding.

Ybes, St., se Setubal.

Yellowstone river [jéllostóhn
riv'r], Flod i Nordamerika; =
den gule Stens Flod; af engl.
yellow = gul, stone = Sten,
river = Flod.

Yokohama [jókoháma], By i
Japan; = Tverstrand; af jap.
yoko = tvers, hama = Strand.

Yonne [iónn], Flod i Frankrig.

York [jork], By i England; hed i
Øldtiden Eboracum, af felt. eabar
= Sumpgrund, Mosejord.

Yosemite [josémmiti], Dal i Cali-
fornién; Ødet er indian. og skal
betyde »den graa Bjørns Dal«.

Ypern [éjpérn], By i Belgien;
muligvis af holl. ijp = Ypern
(en Elmeart), heurne = Horn,
Hjorne, Fremjspring (af Geesten
ind i Mårslandet). Skrives også
Iypern og Ijperen; fr. **Ypres**
[ip'r].

Yssel [éjssell], en af Rhinarmene i
Nederlandene; af samme Opr.
som **Isar** (s. v.). Skrives også
Ijssel.

Yucatan [jükatánn], Halsø i Mel-
lemamerika. Da Spanierne i
Aaret 1517 før første Gang kom
hertil og spurgte de indfødte om
Stedets Navn, sif de Svaret
tectetan = jeg forstaar eder ikke
(eft. a. juca tan = hvad sige?)
ved førtredjet spansk Udtale er saa
Navnets nuv. Form opstaaet.

Yverdon [iverdöng], By i Schweiz;
af det gl. rom. felt. Navn Eburo-
dunum = Borgen ved (den lille
Flod) Buron. Navnets ty. Form
er **Iferten** (samme Opr.).

Z.

Zaandam [sáhndám], By i Nederlandene; af holl. *dam* (= ty. *damm*) = Dæmning, og Flodnavnet *Zaan*; altjaa = Dæmningen ved Z. (jfvr. **Amsterdam**, **Rotterdam** v. fl.). Formen **Zaardam** (*Saardam*) er uregigt. **Zabern** [tsabern], By i Elsjaß; af lat. *taberna* = Bod, Hytte, Værtshus; dernæst Navn paa Stationerne ved de gamle rom. Militærveje. Navnets fr. Form er **Saverne** [savérn].

Zaire, je **Congo**.

Zambesi [sambési], Flod i Afrika; betyder »Floden«. *Vasco da Gama* faldte den (1498) Rio dos bons signaes = de gode Tegns Flod; fordi han her traf indfødte, der førstode enkelte arabiske Ord, hvad der for ham var et godt Tegn, idet han nu maatte antage snart at kunne næa til Araberne paa Afrikas Østkyst.

Zambo [sámbo], Navn paa Afkommet af Negre og Indianere; er egentlig Navnet paa et i Amerika hjemmehørende Dyr af temmeligt hæsligt Udbærende (jfvr. **Mulat**).

Zante [tsânte], en af de ioniske Øer; er den ital. Form for Øens gr. gr. Navn *Zakynthos*; for sin Frugtbærheds Skyld faldtes den af Ital. ogsaa il sior di Levanto = Østens Blomst.

Zanzibar, je **Sansibar**.

Zara [tsára], By i Dalmatien; af det gl. rom. Navn *Iadera*, af Flodnavnet *Jader*. Navnets slav. Form er **Zadar**.

Zaragoza [ssaragóssa], By i Spanien; spæn. Form for det rom. Navn *Cæsar Augusta* (*Cæsarea Augusta*) = Kejser *Augustus*' By.

Zarskoje Selo [tsárskoje sjeló], By og Slot i Rusland; af russ. *zarskij* = (neutr. *Zarskoje*) = hvad der tilhører Zaren, *sselo* = Landsby; altj. = Zarens Landsby.

Zeeland [sélant], Provins i Nederlandene; af holl. *zee* = ty. *see* = **Sø**, Hav, land = Land; bærer sit Navn med Rette, da den bestaar af 9 Øer og en Kyststrækning ved Vesterjeldes sydlige Bred. — Den australske Øgruppe **Ny Zealand** fik dette Navn efter det hollandske Vandstab af sin Øpdager (1642) Holslenderen Abel Tasman. De indfødte kalde de to store Øer (Nord- og Sydoen) **Te Ika a Maui** = Mauis Fisk, og **Te Wahi Punamu** = Grønstenens Land.

Zell [tsell], af lat. *cella* = Celle, Stednavn i Tyskland, Schweiz og Østerrig, særlig i Egne, der have tilhørt Kirken eller Klostre.

Zenith [tsénith], arab. = Issepunkt (jfvr. **Nadir**).

Zerbst [tserbst], By i Tyskland; Navnet afledes af det gl. Navn paa Benderne: Serber, Sorber.

Zermatt [tserrmált], Landsby i Wallis; af th. zur matte = paa Engen; af th. zu = til, paa, matte = Eng; jvfr. **Wiesbaden**. Stedets ital. Navn er **Praborgne**, af pra = Eng, borgne = Flod; altsaa = Engen ved Floden (Wisbach). — Æst. a. skal Zermatt være = Egeskov.

Zigeuner [sigojner]. Navn paa en fra Indien (i 14de Ærh.) udvandret Stammie, som nu træffes næsten overalt i Europa under forskjellige Navne: thrl. Cingjane, ung. Cigan, ital. Zingaro, span. Gitano, gr. Gyphtoi, engl. Gipsie (= Egypter), fr. Bohemien (= Bohmer); selv kalde de sig Sinde (Sinte) = Folk fra Indus, eller Manusch, Rom = Vienefter, Folk.

Zillerthal [tsillerthål], Dal i Øyrol; af th. thal = Dal, og Flodnavnet Ziller.

Zion [sion], Borgen i Jerusalem; af hebr. zion = Borg.

Zittau [tsittau], By i Sachsen; th. Form for det slav. Navn Zytava (Chytava) af slav. zyto = Korn; altsaa = »Kornbyen«.

Zollern, se **Hohenzollern**.

Zone [tsône], gr. = Bælte.

Zorndorff [tsórrndorf], Landsby i

Preusjen; af slav. tschorn = fort, og th. dorf = Landsby.

Zuaver [tsu-áver], af hebr. schovi (schavi) = Hyrder; egl. Navn paa nogle nomadiserende Berberstammer, af Transmændene overført paa en Troppeafdeling, der opr. rekrutteredes af de afrikanske Indsøde; nu bestaar den mest af Transmænd.

Zuiderzee [söidersé], Bugt i Nederlandene; = Sydssøen af holl. zuid = Syd, zee = Sø; jvfr. **Nord-søen**, i Modsetning til hvilken Stedet har fået dette Navn.

Zwarteveld [svártefelt], Bjerge i Sydafrika; af holl. zwart = th. schwarz = sort, veld = th. feld = Mark; altsaa = den sorte Mark. Rigtigere er Navnet **Zwarzebergen** [svartebergkhen] = de sorte Bjerge. Bjergene ere bedækkede med mørke Maalestøve (jvfr. Schwarzwald).

Zweibrücken [tsvejbrykken], By i Bayern; af th. zwei = to, brücke = Bro: skal have Navn efter den gamle Borgs Beliggenhed mellem to Broer.

Zürich [tsýrrich], By og Kanton i Schweiz; th. Form for det gl. rom. Navn Turicum, af felt. dur = rindende Band; Byen ligger ved Limmat's Udløb af Züricher Søen.

Æ.

Egadiske Øer [ægádiske], nogle Smaaøer vest for Sicilien; af sonik. gader = Æur. Tilhørte i Oldtiden Fønikerne, som sikkert have anlagt Befæstninger der; deraf Navnet.

Egina [ægína]. Ø i Archipelagos; skal betyde et af Havet omgivet Land (jvfr. **Zeeland**); hed i Oldtiden Aigina, nu **Egina**.

Egypten, tyrkisk Vajalstat i Afrika; af sonik. Ai Kaphthor = Den Kaphthor (i Oldtiden var Middelstaet endnu tydeligere oplost i Øer). Det sonik. Navn blev paa gr. til Aigyptos, lat. Aegyptus. Bibelen har Navnet Mizrajim, der er en Dualisform (Øvre- og Nedre-egypten); af det arab. Misr. Jvfr. **Kairo**.

Egæiske Hav, ic Archipelagus. **Emilien**, ic Emilia.

Æquator, af lat. æquus = lige (stor, høj o. s. v.), saaf. fordi denne Linie deler Jorden i to lige store Dele.

Æquinoctium [ækvinóktsium], af lat. æquus = lige (stor), nox = Nat; paa Dansk Jævndøgn.

Aethiopien, gl. Navn paa Landstrækninger i Afrika ved den ovre Nil; af Folknavnet Æthiopiere, der afledes af gr. aithiops = solbrændt; Grækerne mente, at Negrenes Hudfarve hidrørte fra Solens Glod.

Etna [ætna], Bjergrigg paa Sicilien; hed i Oldt. paa gr. Aitne; af gr. aitnos = kapnos = Damp, Rog, eller af gr. aitho = brænder. I Middelalderen kaldtes Bjerget af Araberne Dschebel el Nar = Ildbjerget. Begge Navne hidrøre saaf. fra Bjergets vulkaniske Natur.

Ø.

Ost, af gl. germ. aus-tr, aust aaf Noden aus = sanskr. vas = lyse, glinse, dages; altsaa = den Egn, fra hvilken Lyset kommer; betegnes paa Græst ved anatole = Opgang (Solen), eos = Morgen-

roden; lat. aurora = Morgenroden, oriens (sol) = den opgaaende (Sol), af lat. orior = staar op; tj. ost, morgen = Morgen; engl. east [ihst]; fr. est, orient [oria ng], levant [løvang];

span. este, oriente, levante; ital. oriente, levante; holl. oost [øst]; hebr. kedma, af kedem = Spids, det, der er foran, forrest; chin. tong; jap. to; malaj. timor; russ. wostok. I alle Sprog hyppigt i Stednavne.

Østchinesiske Hav, Indhav paa Asiens Østkyst; hedder paa chin.

Tonghai = Østhavet; af. tong = øst, hai = Hav.

Østerrig, Rige i Europa; tysk

Oesterreich = det østlige Rige; har Navn efter Markgrevskabet Ø., der i sin Tid dannede det tyske Riges Østgrænse.

Østersøen har faaet sit Navn som Modjætu. til Vesterhavet (Nord-søen). Hed i Oldtiden Mare Balticum = det baltiske Hav; af lat. mare = Hav og Hølkenavnet Balter, der omtales af Oldtidens Forfattere.

Østkap, Asiens østligste Forbjerg; fuld dette Navn af den engelske Sejrer Cook 1778; paa engl. **Eastern cape** [ihst'rn kæhp].

Øvre Søen, den øverste (ø: den højest beliggende) af de 5 store canadiske Søer. Det engl. Navn er **Superior lake** [sjupirior læhk], af superior = øvre, lake = Sø.

Trykfejl.

Side 91, 2den Sp. er en Linie faldet ud ved Trykningen, hvorved to Artikler ere blevne sammenblandede; der skalde staa:

Roubaix [rübæk], By i Frankrig.

Rouen [rūāng], By i Frankrig; det
gl. rom. Navn var Ratumagus;
Btedng. ubekendt.

Beretning

om

Ødense Skolevæsen

for

Aaret 1900.

— • —

A. Odense almindelige Skolevæsen.

I. De enkelte Skoler og deres Elevantal.

Bed Narets Udgang havde de enkelte Skoler følgende Klasser og Elevantal:

	Klassetal.	Elevantal.	
	Drenge.	Piger.	
1. Skolerne i Jernbanegade.			
Drengeborgerstolens Ifd. A—G.....	28.....	822.....	»
Drengeforberedelsesskolerne Nr. 1—7.....	14.....	497.....	»
2. Skolerne i Klara-gade og Holsedore.			
Pigeborgerstolens Ifd. A—G.....	28.....	»	837
Pigeforberedelsesskolerne Nr. I—VII.....	14.....	»	451
3. Skolen i Overgade.			
Den betalende Pigeborgerstole	5.....	»	153
4. Skolen i Kræmmermarken.			
Drengeborgerstolens Ifd. H—I	8.....	222.....	»
Pigeborgerstolens Ifd. H	4.....	»	115
Drengeforberedelsesskolerne Nr. 8—9	4.....	134.....	»
Pigeforberedelsesskolen Nr. VIII	2.....	»	68
Overføres... 107.....	1675.....	1624	

	Klasseantal.	Elevantal.
	Drenge.	Piger.
Overført	107	1675

5. *Vestre Kommuneskole.*

Drengeborgerstolen's Afd. K—L	8	237	»
Pigeborgerstolen's Afd. I	4	»	138
Førberedelseskolerne Nr. 10, 11, IX og X	8	144	116
<u>Talt</u>	<u>127</u>	<u>2056</u>	<u>1878</u>

II. *Cleverne.*

Clevantallet, der den 1ste Januar 1900 var 3841, gif i Før-aaret ned til 3829, steg derefter ved det nye Skoleaars Beghyndelse til 4365, gif efter i Æfteraaret ned til 3932 og beløb sig ved Årets Udgang den 31te December 1900 til **3934**, nemlig:

	Drenge.	Piger.	Sum.
” Skolerne i Jernbanegade	1319	»	1319
” Skolerne i Klara-gade og Høstvedore	»	1288	1288
” Skolen i Overgade	»	153	153
” Skolen i Kræmmermarken	356	183	539
” Vestre Kommuneskole	381	254	635
<u>Talt</u>	<u>2056</u>	<u>1878</u>	<u>3934</u>

Æfter Eksamens i Marts 1900 overslyttedes:

Fra Førberedelseskolerne til			
Borgerstolerne	309	Drenge, 212 Piger, i alt 521.	
” do. til betalende Pigeborger-			
stole	”	— 23 —	
” Pigeborgerstolen til do.	”	— 3 —	
” private Skoler til do.	”	— 6 —	
” Vandet til do.	”	— 2 —	

Af- og Tilgangen af Clever, der i det forløbne Åar har givet et Overflud af 93, har stillet sig saaledes:

Tilgang.

Fra Hjemmet	640
” Vandet	150
” andre Røbstæder	72
” private Skoler i Odense	50
” Mølernes Legatskole	2
” Udlændet	10
” Lahns Stiftelse	”
<u>Talt</u>	<u>924</u>

Utgang.

Til privat Undervisning i Hjemmet	4
" Landet	182
" andre Købstæder	100
" private Skoler i Odense	37
" Mølernes Legatskole	54
" Udlændet	2
" Lahns Stiftelse	"
forstellige Opdragelsesanstalter	10
Udskrevne efter § 1 i Lov af 24de Marts 1899	422
Udskrevne paa Grund af Sygdom	10
Døde	10
Talt . . .	831

Gennemsnitstallet har i 1900 været **4001** mod 3855 i 1899.

III. Udgifter til Skolevæsenet.

Skolevæsenets Budget for 1900 omfattede Udgifter til et samlet Beløb af 145605 Kr 23 Øre, nemlig:

1. Undervisning og Bestyrelse	105108 Kr 38 Ør
2. Bygningernes Vedligeholdelse, Inventar m. m.	27766 — 67 —
3. Andre Udgifter	12730 — 18 —
Sum . . .	145605 Kr 23 Ør

Til Sammenligning anføres, at Budgettet for 1899 var 144323 Kr 56 Ør og den virkelige Udgift for samme Åar 144192 — 61 —

De kommunale Skolebygningers Opførelse har i sin Tid andraget følgende Beløb:

1. Pigestolen i Klaraagade, opført 1873—1874, incl. Grund	95950 Kr " Ør
2. Skolen i Overgade, opført 1874 (Halvdelen afholdt af Legater)	41552 — " —
3. Skolerne i Fernbaneegade, opført 1878—79, incl. Grund	186131 — 92 —
4. Pigestolen i Holstedore, opført 1885—86, incl. Grund	61548 — 02 —

Overføres . . . 385181 Kr 94 Ør

Overført... 385181 $\text{K}r$ 94 Fr

5. Skolen i Kremmermarken, opført 1888—89, excl. Grund	90961 — 85 —
6. Mølernes Legatsskole, opført 1893, excl. Grund 112872 — 95 —	
7. Bestre Kommuneskole, opført 1897, excl. Grund 105031 — 77 —	
	Jalt... 694048 $\text{K}r$ 51 Fr
eller afrundet 700000 $\text{K}r$.	

Lægges 4 % heraf.....	28000 $\text{K}r$ \rightarrow Fr
til ovenanførte Budgetsum.....	145605 — 23 —
bliver Byens samlede Udgift til det offentlige	

Skolevæsen ialt..... 173605 $\text{K}r$ 23 Fr
altsaa med et falkuleret Indbyggerantal af 40000 henved 4 $\text{K}r$ 30 Fr
pr. Individ.

IV. Skolebesøget.

Der har i Aarets Lov været holdt Skole 250 Dage. Beregnet efter Gennemsnitstal (4001) stiller Skolebesøget for hvert enkelt Barn i samtlige Skoler sig saaledes:

	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.
Fors. p. Gr. a. Sygd..	11,36	9,11	10,10	10,56	12,22
— m. lovl. Grund.	1,28	1,55	1,50	1,63	1,43
— u. lovl. Grund.	0,67	0,47	0,52	0,54	0,72
Besøgte Skoledage...	236,69	235,87	234,88	234,27	235,23
Jalt... 250 Dg. 247 Dg. 247 Dg. 247 Dg. 250 Dg.					

Nøjagtigere kan imidlertid Skolebesøget bestemmes ved An-givelsen af **forsomte og besøgte Dage som Procent af samtlige Skoledage**. Ær Sammenligningens Skyld har jeg ligesom ovenfor medtaget Opgørelserne fra de nærmest foregaaende Aar.

	1896.	1897.	1898.	1899.	1900.
Forsomt p. Gr. a. Sygd..	3,96 %	3,69 %	4,09 %	4,27 %	4,99 %
— med lovlig Gr..	0,60 %	0,62 %	0,61 %	0,66 %	0,73 %
— uden lovlig Gr..	0,39 %	0,19 %	0,21 %	0,22 %	0,29 %
Jalt... 4,95 % 4,50 % 4,91 % 5,15 % 6,01 %					
Besøgte Skoledage.... 95,05 % 95,50 % 95,09 % 94,85 % 93,99 %					

I **Skolemulster** (for 1899) indkom et Belob af 136 $\text{K}r$ 27 Fr , der ligesom i de nærmest foregaaende Aar anvendtes til Bogpræmier til fåttige Clever.

V. Lærerpersonalet.

Den 1ste September 1900 fratraadte Drengeborgerkolen's mangeaarige, dygtige Gymnastiklærer, fhw. Oversergent, Dannebrogsmænd **G. M. A. Abel** sin Stilling, idet der fra denne Dag at regne bevilgedes ham Affled med Pension efter hans derom paa Grund af Alder og Svagelighed indgivne Ansøgning.

Under 6te November 1900 udnevntes af Skoledirektionen Oversergent ved 5te Bataillon **Jens Vilh. Rasmussen** til Lærer i Gymnastik ved Odense Skolevesen.

Føruden af **Skoleinspektøren** (født 8de April 1852, Skoleinspektør i Kolding 18de Maj 1880, i Odense 22de Juni 1892), bestod Lærerpersonalet den 31te December 1900 af følgende:

	Født.	Clausen.
a. Fast ansatte Lærere:		
1. J. C. Poulsen	26. Septbr. 1838	Seminariist
2. Jørgen Enghoff	17. Oktbr. 1837	do.
3. H. J. F. Løve	6. Januar 1851	do.
4. G. G. B. Øderik	26. Marts 1852	do. og 1-aar. Kurs.
5. J. Fr. Jensen	7. Juni 1861	Seminariist
6. J. C. M. Skalberg	27. Marts 1855	do.
7. A. G. L. Clausen	19. Novbr. 1861	do.
8. S. J. Sørensen	18. Oktbr. 1860	do.
9. William D. Rasmussen	2. — 1865	do. og Cand. phil.
10. J. H. Naderup	19. Marts 1854	Seminariist
11. H. Buch Grandjean	27. Novbr. 1857	do. og 1-aar. Kurs.
12. J. Eriksen	12. Marts 1864	Seminariist
13. R. Madjen	13. Decbr. 1864	do.
14. H. H. Loft	12. April 1864	do.
15. H. Chr. Rasmussen	26. Juli 1866	do.
16. Th. Lundahl Nielsen	27. Maj 1869	do.
17. J. P. J. Hjort	4. Novbr. 1857	do.
18. Axel J. Rasmussen	22. Juli 1871	do. og 1-aar. Kurs.
19. C. E. Carlsen	29. — 1868	Seminariist
20. J. Sørensen	26. April 1870	do.
21. J. J. Banke	16. Novbr. 1863	do.
22. Th. Kure	22. Marts 1869	do. og Løjtnant
23. M. R. M. Vestergaard	22. Aug. 1868	Seminariist
24. P. H. Engberg	22. — 1874	do.
25. H. J. M. S. Bender Pedersen	30. Marts 1873	do.
26. R. G. Rasmussen	16. Aug. 1869	do.
b. Gymnastiklærere:		
27. C. A. E. Steen	3. Novbr. 1839	Fhv. Sergent
28. H. Eriksen	24. Decbr. 1848	Stabsjergent
29. J. W. Rasmussen	7. Novbr. 1858	Øversergent
c. Timelærer (med 18 Tim. ugentl.):		
30. Johan D. R. Eriksen	13. Febr. 1876	Seminariist

Ansat ved Odense Stolevæsen.	Afdeling.	År.	Ålders- tillæg i 1900.
			Kr. Øre
18. Octbr. 1862	Drengeborgerf. Alfd. B	højest siden 15. Juni 1881	300 »
1. Novbr. 1877	— A-G	— 20. Juli 1885	241 67
j. D.	— D	— 8. Febr. 1886	200 »
15. Aug. 1883	— E	— 4. Juli 1887	200 »
3. Octbr. 1884	— H	— 9. Juni 1888	200 »
20. Juli 1885	Den bet. Pigeborgerf.	— 9. Maj 1889	200 »
8. Febr. 1886	Drengeborgerf. Alfd. A	— 25. April 1890	166 67
10. Octbr. 1886	— A	— 12. Juli 1892	100 »
7. Maj 1887	— K	— j. D.	100 »
4. Juli 1887	— B	— 25. Juli 1891	100 »
9. Juni 1888	— G	— j. D.	100 »
16. Septbr. 1889	— H	— 1. Maj 1894	100 »
25. April 1890	— F	— 1. — 1896	
3. — 1891	— E	— 13. Juni 1896	
25. Juli 1891	— I	— 1. Marts 1898	
j. D.	— G	— j. D.	
30. Maj 1893	— F	— 27. April 1898	
12. Juli 1892	— I	— 1. Decbr. 1899	
j. D.	— D	— j. D.	
1. Maj 1894	Pigeborgerfølen	lavejt.	50 »
j. D.	— E	do.	50 »
1. Maj 1896	Drengeborgerf.	— A	do.
j. D.	— K	— L	do.
27. April 1898	—	— L	do.
1. Maj 1899	—	— C	do.
1. Decbr. 1899	—	— C	do.
1. Maj 1891	Drengeborgerføl.	666 Kr 96 Øre	
1. Juni 1892	A-G	533 — 33 —	
6. Novbr. 1900	H-L	77 — 76 —	
1. April 1898	Drengeborgerfølen H-I	lønnes efter 1200 Kr aarlig for 36 Timer ugentlig.	

	Ødt.	Gtsamen.
d. Ført ansatte Lærerinder:		
31. V. M. Jensen	13. Marts 1836	Lærerindeksamens Ueksamineret
32. E. J. Thuesen	31. Aug. 1848	do.
33. A. C. Ingeborg Nielsen	5. Febr. 1845	Ueksamineret
34. P. G. E. Voock	1. — 1849	do.
35. M. Kryssing	20. Novbr. 1851	Lærerindeksamens Ueksamineret
36. N. M. H. Wolther	19. April 1852	do.
37. Else Sørgensen	2. — 1850	do.
38. S. A. Thellemann	9. Maj 1860	do.
39. K. M. Ravens, f. Andrefsen	4. Juni 1863	do.
40. M. Knudsen	19. Aug. 1859	do.
41. H. N. Biering	25. Oktbr. 1855	do.
42. E. N. B. Johansen, f. Petersen	29. — 1854	do.
43. A. C. N. Flor, f. Johansen	29. Maj 1852	do.
44. H. J. N. A. Jacobsen	10. Febr. 1853	do.
45. D. ChristopherSEN	9. Oktbr. 1863	do.
46. M. C. Thrige	19. Juli 1861	do.
47. M. A. Bo	9. Septbr. 1855	do.
48. A. C. A. Lohse	4. Novbr. 1866	do.
49. K. A. P. Wonsild	16. Febr. 1863	do.
50. A. C. MichelSEN	22. Decbr. 1854	Ueksamineret
51. K. M. Rasmussen	29. Novbr. 1857	Lærerindeksamens Ueksamineret
52. A. M. Petersen	24. Oktbr. 1863	do.
53. M. C. R. Jacobsen	16. Januar 1867	do.
54. C. J. MadSEN	18. Febr. 1867	do.
55. C. A. Bogh	31. Marts 1864	do.
56. M. Bruun Jensen	22. Januar 1865	do.
57. J. Bruun Jensen	31. — 1863	do.
58. G. M. Malmfjø	14. Juli 1869	do.
59. J. K. Jensen	25. Januar 1874	do.
60. Joh. Pouline Løngreen	21. Oktbr. 1866	do
e. Lærerinder (ansatte af Skolekommissionen):		
61. C. M. Lykkedahl	30. Marts 1844	Ueksamineret
62. M. K. M. Rasmussen	7. Decbr. 1867	do.
63. C. J. A. Petersen	28. April 1871	Lærerindeksamens Ueksamineret
64. M. Sørensen	17. Febr. 1870	do.

Ansat ved Odense Skolevæsen.	Afdeling.	År.	Ålder- tillæg i 1900.
			Kr. kr.
1. April 1867	Pigeborgerskole Afd. C	højest siden 1. Juli 1874	200 >
20. Aug. 1874	— — C	— — 12. Maj 1883	200 >
j. D.	Pigeforb. skole Nr. II	— — 3. April 1891	66 67
j. D.	den bet. Pigeborgersk.	— — 30. Maj 1893	66 67
16. Septbr. 1876	Pigeborgerskole Afd. B	— — 5. — 1887	133 33
10. — 1881	— — D	— — 1. — 1897	
25. April 1885	— — E	— — 1. Marts 1898	
20. Juli 1885	— — B	— — 1. Juli 1898	
29. Decbr. 1886	— — H	— — 12. Febr. 1898	
7. Maj 1887	— — F	lavejst	66 67
j. D.	— — F	do.	66 67
9. Juni 1888	den bet. Pigeborgersk.	do.	66 67
9. Maj 1889	Pigeborgerskole Afd. A	do.	66 67
3. April 1891	— — D	do.	33 33
12. Juli 1892	— — H	do.	33 33
30. Maj 1893	— — I	do.	33 33
1. — 1895	Drengeforb. skole Nr. 7	do.	22 22
1. — 1897	Pigeborgerskole Afd. I	do.	
12. Febr. 1898	Pigeforb. skole Nr. I	do.	
1. Marts 1898	Drengeforb. skole Nr. 2	do.	
j. D.	— — 8	do.	
j. D.	— — 4	do.	
j. D.	Pigeborgerskole Afd. G	do.	
j. D.	Pigeforb. skole Nr. VII	do.	
j. D.	Drengeforb. skole Nr. 6	do.	
27. April 1898	Pigeborgerskole Afd. G	do.	
j. D.	Pigeforb. skole Nr. X	do.	
j. D.	— — III	do.	
1. Juli 1898	Pigeborgersk. Afd. A-G samt I	do.	
1. Decbr. 1899	Drengeforb. skole Nr. 9	do.	
17. April 1879	Pigeforb. skole Nr. IV	600 Kr.	300 >
1. Januar 1895	— — VIII	do.	100 >
1. — 1898	Drengeforb. skole Nr. 11	do.	
1. Marts 1898	— — 1	do.	

		Østdt.	Eksam.
65. D. S. A. H. Rasmussen.....	31. Juli 1874	Ueksamineret	
66. M. S. M. Schmidt	6. Marts 1870	Lærerindeksam.	
67. M. A. Michaelsen	22. Øktbr. 1874	do.	
68. J. K. Rabild.....	3. Febr. 1869	do.	
69. L. P. Ipsen	18. Decbr. 1872	do.	
70. A. B. T. Christensen	1. April 1863	do.	
f. Gymnastiklærerinder (ansatte af Skolekommisionen):			
71. G. C. Gjelstrup	22. Novbr. 1873	Gymn.lærerindeks.	
72. H. C. Dinesen	18. Juli 1879	do.	
73. C. M. Fenger	11. Decbr. 1871	do.	
g. Haandgerningslærerinder (ansatte af Skolekommisionen):			
74. Christophine C. Hansen	8. Øktbr. 1841	Ueksamineret	
75. H. M. Thuezen	24. Septbr. 1846	do.	
76. M. Koppel	26. Juni 1844	do.	
77. Marie J. H. C. Hansen	5. Novbr. 1848	do.	
78. K. M. Hviding	15. Januar 1851	do.	
79. Mathilde J. Hansen	25. August 1853	do.	
80. A. G. A. Berggreen	18. Novbr. 1853	do.	
81. Christiane M. Hansen	17. Decbr. 1856	do.	
82. E. M. M. Küzou	29. Novbr. 1851	do.	
83. A. Torup	10. Øktbr. 1872	do.	

Under 15de Januar 1897 approberede Ministeriet følgende **Reguleringsummer** for de faste Embeder ved Odense Skolevæsen:

Lærerembeder med højeste Løn.	Begyndelses-løn.	Efter 5 Aars Tjeneste.		Efter 10 Aars Tjeneste.		Efter 15 Aars Tjeneste.	
		Kr	Fr	Kr	Fr	Kr	Fr
" højeste Løn..	1669	"	1769	"	1869	"	1969
" lavest Løn..	1159	"	1209	"	1259	"	1309
" højeste Løn..	1064	"	1130	67	1197	33	1264
" lavest Løn..	864	"	897	33	930	67	964

Fra og med 1ste Januar 1901 laves Lærerpersonalet efter den i Løn af 24de Marts 1899 § 20 angivne **højeste Skala**.

Ansat ved Odense Skolevæsen.	Afdeling.	Løn.	Mådels- tillæg i 1900.
			Kr. Øre
1. Juli 1898	Drengeforb. skole Nr. 3	600 Kr.	
i. D.	— 5	do.	
i. D.	Pigeforb. skole Nr. VI	do.	
1. Septbr. 1898	Fællesforb. skole Nr. IX	do.	
1. Decbr. 1899	Vorberedelsesk. Nr. 10	do.	
i. D.	Pigeforb. skole Nr. V	do.	
1. Juli 1892	Pigeborgerst. A-G. I	960 Kr. » Ør	
1. April 1898	bet. Pigeborgerst. og do. H	480 — » —	
1. Septbr. 1898	Pigeborgerst. Afd. A-G	746 — 66 —	
1. Januar 1872	den bet. Pigeborgerst.	560 Kr.	300 »
6. Juli 1874	Pigeborgerstolen Afd. G	do.	300 »
i. D.	— D	do.	300 »
30. Oktbr. 1879	— A	do.	300 »
9. April 1882	— F	do.	300 »
1. Januar 1885	— E	do.	300 »
1. April 1890	— C	do.	175 »
1. Januar 1894	— H	do.	100 »
1. Maj 1897	— I	do.	
28. Oktbr. 1897	— B	do.	

Paa Skolekontoret er — siden 1ste Januar 1889 — ansat **J. Th. Henrik Rosenvinge**, født 2den Juni 1866.

Paa Grund af **Sygdom blandt Lærerpersonalet** har det i Året 1900 været nødvendigt at holde Vikarer i følgende Omfang:

	Timer.	Honorar.
Før Lærere ved Borgerstolen	1242	863 Kr. 30 Øre
" Lærerinder ved do.	660	425 — 15 —
" do. " Vorberedelseskolerne . . .	745	410 — » —
" do. " Haandgerningsstolerne . . .	392	196 — » —
Salt	3039	1894 Kr. 45 Øre

VI. Skolernes Portnere,

der antages af Skoleudvalget efter Skoleinspektørens Indstilling, ere følgende:

ved Skolerne i Klaragade og Holsedore: **N. P. Hansen**, ansat den 7de Maj 1881,
„ Skolen i Kremmermarken: **C. Nielsen**, ansat den 1ste Maj 1889,
„ Vestre Kommuneskole: **G. Nielsen**, ansat den 1ste Januar 1894,
„ Skolerne i Fernbanegade: **Ns. Madsen**, ansat den 1ste Oktbr. 1897,
„ Skolen i Overgade: **A. Hansen**, ansat den 1ste Novbr. 1900.

VII. Andre Meddelelser.

Den 2den April 1900 inspicerede Sanginspektør, Professor Nebelong Sangundervisningen i Skolerne i Overgade, Kremmermarken og Fernbanegade.

Den 28de April 1900 inspicerede Gymnastikinspektor, **Oberstløjtnant Ramfug** Gymnastikundervisningen i Drengeafdelingerne K og L, samt i Pigeafdelingerne A—G.

Legatet „**H. C. Andersens Hjælp**“ bortgaves den 2den April til Otto Steffensen af Afd. L. 4de Klassie.

Det Benzon-Gersdorffske Konfirmationslegat gaves — henholdsvis ved Køraars- og Østeraarskonfirmationen — til:

Den 20de—21de Juni 1900 havde Skolerne Besøg af Folkeskolelærer **Wilh. Svensson** fra Norrköping, der overværedes Sangundervisningen i adskillige Klasser.

Den 7de—8de September 1900 gæstedes Skolerne af Første-lærer i Strängnäs **Otto Bejbom**, der overværede Religions- og Dansfunderwîsningen i noale Klæsser.

Den 16de November 1900 besaa Kjerteminde Byraads Skoleudvalg samt Skoleinspektør Kragh Vestre Kommunestole samt Varmeapparaterne i enkelte af de andre Stoler.

Uundervisning i Boldspil og ordnet Leg har fundet Sted som i de foregaende Åar.

B. Mølernes Pegatskole.

Bed Begyndelsen af Skoleaaret 1900—1901 (den 1ste Maj i 1900) talte Skolen 353 Elever, fordelt i 7 Klasser, hvorfra de 5 nederste ere dobbelte. Siden Skoleaarets Begyndelse ere 8 flyttede bort fra Byen, 7 indsatte i andre Skoler, 13 gaaede til praktisk Virksomhed eftersat at være komme ud over den skolepligtige Alder, medens 4 ny Elever (hvorfra 3 Sønner af tilflyttede Familier) ere optagne. Bed Udgangen af 1900 talte Skolen jaaledes 329 Drenge; af disse vare 33 konfirmerede (i 5te Klasse: 4, i 6te: 16 og i 7de: 13).

Til almindelig Forberedelsesklassen, hvis mundtlige Del afholdtes mellem den 23de Marts og 26de April, indstillede der sig 15 af Skolens Elever, og de bestod alle.

Foruden Undervisningsinspektør Dr. phil. Rønning vare til Stede som beskifte Censorer: Docent, Dr. phil. Crone, Skolebestyrer Fenger, Overlærer H. Møller, Lærer Sinding og cand. mag. Holdberg; som indbudne Censorer: Adjunkt, Dr. phil. Christensen og Adjunkt, Forstander Rasmusen.

Udsaldet ses af omstaaende Liste.

Skolebesøget.

I Året har der været holdt Skole i 248 Dage.

Gennemsnitlig har hver Dreng forsømt:

Vaa Grund af Sygdom	11,63	Dage.	Dette er procentvis	4,69.
Med lovlig Grund	0,62	—	"	0,25.
Uden lovlig Grund	0,03	—	"	0,01.
<u>Falt</u>	<u>12,28</u>	Dage.		4,95.
Bejegte Skoledage	235,72	—	"	95,05.
	248,00	Dage.		100,00.

Gennemsnitsantallet af Elever i Klasserne har været:

1ste Klasse B	33
1ste — A	32
2den — B	33
2den — A	32
3die — B	31
3die — A	29
4de — B	31
4de — A	28
5te — B	26
5te — A	26
6te —	20
7de —	14

Ved Skoleaarets Begyndelse nød 22 Drengे hel **Friplads**,
 44 halv; desuden havde 2 Sønner af Lærere ved Legatskolen etstræ-
 v diner **Friplads**, og for 1 Dreng betaltes Skolepenge og Skole-
 bøger af Bisikop H. Steins og Hustrus Legat. **Medjettelje** med
 1 Kr. maanedlig i Skolebetalingen tilstodtes 41.

Til **Hjælp ved Anskaffelse af Skolebøger** uddeltes 340 Kr.

	Dant, skriftlig.	Dant, mundtlig.	Gengift, skriftlig og mundtlig.	Sjif.	Historie.	Geografi.	Mengning, skriftlig.	Arithmetit, skriftlig og mundtlig.	Geometri, skriftlig og mundtlig.	Naturhistorie.	Ordren med de skriftlige arbejder.	Points.		
1. J. P. Marius Christensen, Søn af Snedker M. Christensen.....	g X	mg.	g	g X	mg.	g X	mg ÷	g.	g.	mg X ug ÷	mg.	93½	Bestaaet.	
2. Einer Erichsen, Søn af Snedker C. C. Erichsen	g X	mg.	mg ÷	mg ÷	mg ÷	mg X	ug.	ug ÷	mg X	mg.	ug.	103	Bestaaet.	
3. Ernst P. Hansen, Søn af pens. Lærer M. Hansen	g X	mg.	mg ÷	mg ÷	ug ÷	ug ÷	ug ÷	ug ÷	ug ÷	mg X	mg X	104½	Bestaaet.	
4. Aage H. C. J. J. Jensen, Son af Gartner J. Jensen	mg X	mg X	mg X	mg.	ug ÷	ug ÷	ug.	mg X	ug ÷	ug ÷	ug.	112½	Bestaaet.	
5. Ernst Jensen, Son af afd. Lærer H. C. Jensen	mg ÷	mg ÷	g.	mg ÷	g X	g X	ug ÷	ug ÷	ug ÷	mg ÷	mg ÷	94	Bestaaet.	
6. Niels Jensen, Søn af Arbejdsmænd R. Jensen	mg ÷	mg.	mg.	mg.	ug.	mg.	mg X	ug ÷	ug ÷	mg ÷	mg X	106	Bestaaet.	
7. Jøver Johansen, Søn af Brølægger L. J. Johansen	g X	mg ÷	mg ÷	g.	mg.	mg X	ug.	mg X	mg.	ug ÷	mg X	100½	Bestaaet.	
8. Axel Jørgensen, Søn af Handelsagent C. F. Jørgensen	mg ÷	ug ÷	g.	g.	mg X	ug.	mg.	g X	g.	g X	mg X	96½	Bestaaet.	
9. Valdemar Jørgensen, Søn af Handelsagent C. F. Jørgensen	mg ÷	mg.	g X	mg ÷	ug ÷	g X	ug.	mg X	mg X	g X	mg.	100½	Bestaaet	
10. Povl H. Klavsen, Søn af Lærer P. Klavsen	g X	mg ÷	g X	mg.	ug ÷	mg ÷	ug ÷	mg.	mg X	mg X	ug.	100	Bestaaet.	
11. Robert C. K. Madsen, Søn af fhv. Bager J. Madsen	g X	mg.	g.	g X	mg X	g.	ug ÷	mg.	mg.	mg.	ug ÷	mg.	96½	Bestaaet.
12. C. Rudolf Nasmussen, Søn af afd. Bager Chr. Nasmussen	g X	mg X	mg ÷	mg.	mg X	ug.	ug ÷	mg X	mg ÷	ug ÷	mg.	mg.	104	Bestaaet.
13. Thorvald A. H. Nasmussen, Søn af Journalfører H. P. Nasmussen	g.	mg X	mg ÷	mg ÷	g.	mg.	ug.	mg ÷	mg ÷	ug ÷	mg.	mg.	96½	Bestaaet.
14. C. Th. Christian Rez, Søn af Handskemager C. M. Th. Rez	mg.	mg.	g X	mg ÷	mg X	ug.	ug ÷	mg.	mg ÷	g.	ug ÷	mg X	104½	Bestaaet.
15. N. Johannes Storm, Søn af Murmester P. H. Storm	mg.	ug ÷	mg X	mg.	ug.	mg.	ug.	ug ÷	mg.	ug ÷	ug.	mg.	111½	Bestaaet.

Til „Bestaaet“ kræves 65 Points, til „Bestaaet med Udmærkelse“ 112½.

Lærerpersonalet

var uforandret som ved Årets Begyndelse.

	Født.	Eksamens.	Ansat ved Skolen.	Øgn.	Alderstilslæg m. m.
Overlærer:					
M. Th. N. Hertel, R. af Dbg.	31/7 49	cand. theolog.	11/3 79	2160 Kr. og fri Bolig	Alderstilslæg 600 Kr.
Ført ansette Lærere:					
1. N. E. Carlsen	12/7 66	cand. mag.	31/10 91	højst Øgn	Personligt Tillæg 100 Kr.
2. P. N. Stov	20/9 47	Seminarist	30/4 84	do. (siden 1/1 94)	100 —
3. P. Klavsen	6/10 51	Sem. og Translator	21/11 78	do. (siden 1/5 95)	66 Kr. 66 Fr.
4. J. P. Jensen	8/11 66	Sem. og cand. phil.	1/5 94	do. (siden 1/1 99)	
5. H. P. G. Rosendal	28/4 68	Sem. og etaarigt Kurj.	1/5 94	lavest Øgn	100 Kr.
6. R. N. Romose	27/11 68	Seminarist	1/5 95	do.	66 Kr. 66 Fr.
7. N. H. E. Møller	30/8 71	cand. phil., Seminarist og etaarigt Kurfus	1/5 96	do.	
8. A. Abit	26/5 72	Sem. og cand. phil.	1/5 97	do.	
9. L. J. Prebensen	4/11 73	Seminarist og Student	17/12 98	do.	

Gymnastiklærere:

10. N. Nielsen, DM.....	10/11 41	Ghv. Stabssergent	1/9 89
11. P. Nielsen	15/10 65	Sergent og Gymnastiklærer ved Hæren	1/11 94

Sanglærer:

12. A. B. H. Nielsen	17/2 46	Seminariist, Vordegn	1/7 74
----------------------------	---------	----------------------	--------

Tegnelærer:

13. H. D. B. A. Jensen	2/8 40	Udd. v. Kunstakademiet	1/7 74
------------------------------	--------	------------------------	--------

Højest Løn er 1760 Kr,
Lavest — " 1250 —,
hvortil kommer Skolepenge (c. 50 Kr).

Gymnastiklærerne og Tegnelæreren lønnes efter 100 Kr
maanedlig for 36 Timers ugentlig Undervisning; Sanglæreren
med 4 Kr maanedlig for hver ugentlig Time.

61

I Bikarlon under de fast ansatte Læreres Sygdom og under deres Fraværelse for at deltage i Kursus er udbetalt 223 Kr 55 Øre. To Lærere erholdt hver 50 Kr som Hjælp til at deltage i Skolemødet i Kristiania.

Skolens Portuer, der tillige er Fyrbøder og Bademester samt besørger Optrævning af Skolepenge og Budtjeneste, er H. P. Jeppesen, antaget af det katedriske Skolekollegium efter Overlærerens Indstilling den 1ste November 1888.

C. De private

I Året 1895 have Hr. Norlem, Frf. M. Hey og Fru Arngot Nielsen ophevet

Skolens Navn.	Beliggenhed.
I. Skoler, der afholde alm. Forberedelseseksamen.	
1. GregerSENS og RasmussenS Skole	Overgade 19
2. Giersings Realskole	Søndergade 5
3. Louise Wintelers Realskole	Klostervej 7
3. Marie Jørgensens Skoler	St. Hans Blads 5
II. Skoler med afsluttende Undervisning.	
a. Fællesskoler:	
4. Odense Seminariums Børneskole	Hjallesevej
5. Skolen i Nørregade	Nørregade 59
6. Friskolen paa Heden	Heden 108
7. Madsens Realskole	Frue Kirkestræde 14
8. A. Jørgensens Skole	Thorsgade 36
b. Pigeeskoler:	
9. M. Thorups Pigeskole	Vindegade 100
10. Friskolen i Langgade	Langgade 23
11. Emma Behrens' Skole	Overgade 28
12. M. S. Sandstrøms Skole	Nedergade 48

Skoler.

deres Skoler, medens en ny Skole oprettedes fra 2den Maj 1900 af Hr. M. Jørgensen.

Bestyrer.	Øprettet År.	Antal Særlige og Særværdi-		Antal Klasser.	Elevental d. $\frac{31}{12}$ 1900		Sum.
		g.	i.		fra Øbenje.	fra andre Kommunen.	
Cand. theolog. Westerdal...	1851	2	2				
Fr. L. Winteler	1866	16	3	8	220	38	258
Fr. L. Winteler	1853	6	18	15	262	10	272
— M. Jørgensen	1879	12	23	23	283	31	314
Seminarieforst. N. Thomesen	1855	4	5	6	107	4	111
Seminarist P. Møller	1863	3	5	8	158	33	191
Fr. K. Rasmussen	1883	2	2	6	89	37	126
Seminarist Ns. Petersen ..	1891	10	7	10	180	22	202
Hr. M. Jørgensen	1900	1	1	6	20	»	20
Fr. C. Nielsen og J. Holst	1871	2	13	7	105	5	110
Fr. Kirstine Rasmussen ..	1876	»	2	2	28	1	29
— Emma Behrens	1880	4	7	7	63	6	69
— J. Sandstrøm	1883	2	1	2	21	»	21
Overføres		62	87	100	1536	187	1723

Skolens Navn.	Beliggenhed.
III. Hælleskoler, der undervise Piger til Konfirmationsalderen og Dreng til Optagelse i andre Skoler.	
13. A. & J. Lorenzens Skole	Vestergade 49
14. L. Christopherjens Skole	Vestergade 34
15. C. Christopherjens Skole	Nedergade 26
16. B. Lunds Skole	Adamsgade 25
IV. Forberedelseskoler.	
a. Drengeskoler:	
17. Henr. Hörlucks Forberedelsesk. til Latin-skolen	Kongensgade 64
18. Marie Heins do.	Albanitorv 5
b. Hællesforberedelseskoler:	
19. Fru Kehlets Forberedelseskole	Nørregade 42
20. — Mørtenjens do.	Vestergade 78
21. Laura Petersens Skole	Thorsgade 11
V. Dissenter-skoler.	
22. St. Mariæ (rom. kath.) Skole	Albanitorv 7
22 Skoler.	

Bestyrer.	Døptet År.	Umfal		Gærente og Lærerinder.	Kontal Møssen.	Eleverantal d. 31.12.1900		Gant.
		Ål.	Åt.			fra Døbne.	fra andre Komm. muner.	
Overført		62	87	100	1536	187	1723	
Seminarist J. Lorenzen	1853	3	7	6	96	»	96	
Fru A. Lorenzen								
Fru L. ChristopherSEN	1878	»	2	1	13	»	13	
— C. ChristopherSEN	1880	»	3	3	52	11	63	
— B. Lund	1883	3	4	6	106	14	120	
Fr. Henriette Hørliick	1870	3	6	5	71	9	80	
— Marie Hein	1886	6	9	6	82	2	84	
— C. Kehlet	1874	»	1	1	11	»	11	
— M. Mortensen	1879	»	2	1	17	»	17	
Fr. L. Petersen	1893	»	1	1	14	»	14	
Hr. G. Schmiederer	1874	4	4	3	53	»	53	
		81	126	134	2051	223	2274	

Om de 2051 Elever her fra Vhen se omstaaende Skolestatistik.

Af de 223 Elever, der ere hjemmehørende i andre Kommuner, ere de 188 i skolepligtig Alder, 4 ere under 7 Åar og 31 ere konfirmerede.

**Skole-Statistik
for
Ødense Købstad den 31te December 1900.**

Ødense Kathedralskole undervistes 53 her i Kommunen hjemme-hørende Drenge i skolepligtig Alder.

De øvrige Skoler søgtes af følgende Antal Elever her fra Byen:

	Under 7 Åar.		I skole- pligtig Alder		Konfir- merede.		Sum.
	Drenge	Piger	Drenge	Piger	Drenge	Piger	
A. Kommunens Skoler:							
I. Det almindelige Skolevæsen:							
1. Skolerne i Tærubanegade . . .	70	»	1249	»	»	»	1319
2. do. i Klaraagade og Holsedore	»	51	»	1237	»	»	1288
3. Skolen i Overgade	»	»	»	153	»	»	153
4. Østre Kommune-skole	13	12	343	171	»	»	539
5. Vestre Kommune-skole	16	22	365	232	»	»	635
	99	85	1957	1793	»	»	3934
II. Mølernes Legatskole	»	»	296	»	33	»	329
	99	85	2253	1793	33	»	= 4263
B. Særligt stillede Skoler:							
1. Lahns Stiftelses Skole	»	»	20	36	»	»	56
2. Ødense Opdragelsesanstalt	2	1	45	19	»	»	67
	2	1	65	55	»	»	= 123
C. Private Skoler:							
1. Gregersens & Rasmussens Skole	14	»	181	»	25	»	220
{ Giersings Realskole }							
2. Louise Winteler's Realskole . . .	»	9	»	216	»	37	262
3. Marie Jørgensens Skoler	8	13	44	168	8	42	283
4. Ødense Seminariums Børne-skole	2	2	8	95	»	»	107
5. Skolen i Nørregade	6	5	78	68	1	»	158
6. Friskolen paa Heden	2	»	40	47	»	»	89
Overføres	32	29	351	594	34	79	1119

Antallet af **Solepligtige Børn** her i Kommunen var saaledes den 31te December 1900: **6018**, der vare fordele i de forskellige Skoler saaledes:

		31te December	1899.	1898.	1897.
Ø Kommuneus Skoler	4046 = 67,23 %.	3951	3902	3855	
" Kathedralskolen	53 = 0,88 —	53	68	51	
" de værligt stillede Skoler	120 = 1,99 —	151	181	179	
" de private Skoler	1778 = 29,55 —	1741	1762	1721	
" Skoler uden for Kommunen, samt ikke solepligtende	21 = 0,35 —	30	32	55	
		6018	100,00 %.	5926	5945
					5861

Aarseksamen

i

Odense kommunale Skoler.

I. Skolerne i Klaragade og Holsedore.

Kl.	Klasse	Fag	Lærer	Kl.	Klasse	Fag	Lærer
8	A VI	Religion	C. F.	8	C II	Alle Fag	G. M.
-	—	Regning	—	3	C IV	Geografi	I. S.
8	A V	Religion	J. B.	3	C III	Naturh.	G. M.
-	—	Historie	—	-	—	Dansk	E. T.
8	A II	Alle Fag	R. V.	5	C V-VI	Religion	V. I.
3	A IV	Dansk	I. B.	8	D VI	Gymnastik	M. F.
-	—	Historie	—	-	—	Alle Fag	E. E.
3	A III	Dansk	C. F.	8	D V	Dansk	—
8	B VI	Religion	M. K.	-	—	Geografi	H. J.
-	—	Regning	—	8	D II	Religion	M. W.
8	B V	Religion	I. T.	3	D IV	Regning	—
-	—	Regning	—	-	—	Alle Fag	M. L.
8	B II	Alle Fag	I. N.	3	D III	Historie	M. W.
12½	B V-VI	Gymnastik	F. E.	-	—	Dansk	—
3	B IV	Dansk	I. T.	8	E VI	Dansk	H. J.
-	—	Geografi	—	-	—	Geografi	—
3	B III	Historie	M. K.	9	E V	Religion	E. J.
8	C VI	Religion	E. T.	-	—	Regning	—
-	—	Regning	—	8	E II	Alle Fag	I. S.
8	C V	Geografi	I. S.	3	E IV	Religion	B. C.
-	—	Historie	V. J.	-	—	Regning	E. J.

Kl.	Klasse	Fag	Lærer	Kl.	Klasse	Fag	Lærer
4	E III	Religion	I. S.	8	C VI	Geografi	J. S.
-	—	Regning	—	8	—	Historie	E. T.
8	F VI	Religion	H. B.	8	C V	Religion	—
-	—	Regning	—	3	C IV	Regning	V. J.
8	F V	Religion	M. Kn.	-	—	Religion	E. T.
-	—	Regning	H. B.	3	C III	Regning	—
8	F II	Alle Fag	M. M.	-	—	Historie	V. I.
3	F IV	Religion	H. B.	8	D VI	Regning	—
-	—	Dansk	—	8	D V	Geografi	H. J.
3	F III	Religion	M. Kn.	8	D IV	Historie	M. W.
-	—	Dansk	—	-	—	Geografi	—
11½	A-G VI	Sang*)	J. J.	3	D III	Geografi	H. J.
2	— III	—	—	-	—	Regning	—
8	G VI	Religion	R. J.	3	—	Historie	M. W.
-	—	Naturh.	M. B.-J.	-	—	Regning	—
8	G V	Geografi	—	8	E VI	Historie	E. J.
8	G II	Alle Fag	{ C. M. R. J.	9	E V	Dansk	—
3	G IV	Religion	R. J.	8	—	Historie	J. S.
3	G III	Geografi	M. B.-J.	3	E IV	Historie	E. J.
-	—	Regning	R. J.	-	—	Naturh.	J. S.
—	—	—	—	3	E III	Historie	—
—	—	—	—	-	—	Dansk	E. J.

Torsdag d. 18de April 1901.

Kl.	Klasse	Fag	Lærer	2	E V-VI	Gymnastik	{ M. F. E. E.
8	A VI	Historie	I. B.	8	F VI	Dansk	H. B.
-	—	Geografi	J. J.	-	—	Historie	M. Kn.
8	A V	Dansk	C. F.	8	F V	Dansk	—
-	—	Naturh.	—	-	—	Historie	H. B.
1	A V-VI	Gymnastik	{ E. E. M. F.	3	F IV	Historie	M. Kn.
3	A IV	Religion	C. F.	-	—	Geografi	—
-	—	Geografi	J. J.	3	F III	Historie	H. B.
3	A III	Religion	I. B.	-	—	Geografi	—
-	—	Regning	C. F.	8	G VI	Dansk	R. J.
8	B VI	Dansk	I. T.	-	—	Historie	C. M.
-	—	Historie	M. K.	8	G V	Naturh.	M. B.-J.
8	B V	Dansk	—	3	G IV	Dansk	—
-	—	Naturh.	I. T.	-	—	Historie	C. M.
3	B IV	Religion	M. K.	3	G III	Naturh.	M. B.-J.
-	—	Regning	—	4	G V-VI	Dansk	R. J.
3	B III	Religion	I. T.	11½	A-G V	Gymnastik	{ M. F. E. E.
-	—	Regning	—	2	—	Sang*)	J. J.
—	—	—	—	—	IV	—	—

*) I Gymnastiksalen.

Fredag d. 19de April 1901.

Kl.	Klasse	Fag	Lærer	Kl.	Klasse	Fag	Lærer
8	A VI	Naturh.	C. F.	-	—	Naturh.	—
-	—	Dansk	I. B.	8	E V	Geografi	—
8	A V	Geografi	J. J.	-	—	Naturh.	E. J.
-	—	Regning	C. F.	4	E IV	Geografi	—
3	A IV	Naturh.	—	-	—	Dansk	J. S.
-	—	Regning	—	3	E III	Geografi	—
3	A III	Historie	I. B.	8	F VI	Geografi	E. J.
-	—	Geografi	J. J.	-	—	Naturh.	M. Kn.
8	B VI	Geografi	I. T.	8	F V	Geografi	H. B.
-	—	Naturh.	—	-	—	Naturh.	—
8	B V	Historie	M. K.	3	F IV	Naturh.	M. Kn.
-	—	Geografi	I. T.	-	—	Regning	—
3	B IV	Historie	M. K.	3	F III	Regning	H. B.
-	—	Naturh.	I. T.	2	F V-VI	Gymnasik	{ M. F. E. E.
3	B III	Geografi	—				
-	—	Dansk	M. K.				
8	C VI	Naturh.	V. J.	8	G VI	Geografi	M. B.-J.
-	—	Dansk	—	-	—	Regning	R. J.
8	C V	Naturh.	E. T.	8	G V	Religion	—
-	—	Dansk	—	-	—	Historie	C. M.
3	C IV	Historie	—	3	G IV	Dansk	R. J.
-	—	Dansk	V. J.	-	—	Geografi	M. B.-J.
3	C III	Geografi	J. S.	3	G III	Religion	—
-	—	—	—	-	—	Historie	C. M.
8	D VI	Naturh.	M. W.				
-	—	Dansk	—				
8	D V	Naturh.	H. J.				
-	—	Dansk	—				
12	D V-VI	Gymnastik	{ M. F. E. E.	Kl.	Klasse	Fag	Lærer
3	D IV	Religion	H. J.	8	D VI	Historie	M. W.
-	—	Naturh.	M. W.	8	G IV	Regning	M. B.-J.
3	D III	Religion	—	8	G III	Regning	R. J.

Lørdag d. 20de April 1901.

II. Østre Kommuneskole.

Onsdag d. 17de April 1901.

Kl.	Klasse	Fag	Lærer	8	H 5	Religion	E.
8	H 6	Religion	E.	-	—	Geografi	J. E.
-	—	Dansk	—	11	H-I 5	Sang	H. C. R.
8	H 5	Naturh.	J.	2	H-I 4	Gymn.	H. E.
-	—	Dansk	—	2½	H-I 3	Sang	H. C. R.
8	H 2	Alle Fag	R. R.	3	H 4	Religion	E.
11	H-I 6	Sang	H. C. R.	-	—	Geografi	J. E.
2½	H-I 4	—	—	3	H 3	—	—
2	H-I 3	Gymn.	H. E.	8	I 6	Religion	H. C. R.
3	H 4	Naturh.	J.	-	—	Regning	—
-	—	Regning	—	8	I 5	Dansk	Axel J. R.
3	H 3	Religion	E.	-	—	Geografi	—
-	—	Regning	—	-	—	Historie	—
8	I 6	Dansk	Axel J. R.	3	I 4	Religion	H. C. R.
-	—	Naturl.	—	-	—	Regning	—
-	—	Geografi	—	3	I 3	Dansk	Axel J. R.
8	I 5	Religion	H. C. R.	-	—	Historie	—
-	—	Regning	—	8	H VI	Historie	D. C.
8	I 2	Alle Fag	L.	-	—	Naturh.	—
3	I 4	Dansk	Axel J. R.	8	H V	Historie	M. R.
-	—	Geografi	—	-	—	Regning	—
3	I 3	Religion	H. C. R.	11	H V	Gymn.	D.
-	—	Regning	—	3	H VI	Historie	D. C.
8	H VI	Religion	M. R.	-	—	Naturh.	J. E.
-	—	Dansk	—	3	H III	Historie	M. R.
-	—	Regning	—	-	—	Regning	—
8	H V	Religion	D. C.	-	—	Geografi	—
-	—	Naturh.	—	8	H 6	Geografi	J.
8	H II	Alle Fag	K. R.	-	—	Naturl.	—
11	H VI	Gymn.	D.	8	H 5	Historie	E.
3	H IV	Geografi	M. R.	-	—	Regning	—
-	—	Dansk	—	11	H-I 5	Gymn.	H. E.
3	H III	Religion	D. C.	3	H 4	Historie	E.
-	—	Dansk	—	3	H 3	Dansk	—

Torsdag d. 18de April 1901.

Kl.	Klasse	Fag	Lærer
8	H 6	Historie	J.
-	—	Naturh.	—

Fredag d. 19de April 1901.

Kl.	Klasse	Fag	Lærer
8	H 6	Geografi	J.
-	—	Naturl.	—
8	H 5	Historie	E.
-	—	Regning	—
11	H-I 5	Gymn.	H. E.
3	H 4	Historie	E.
-	—	Dansk	—
3	H 3	Dansk	J.

Kl.	Klasse	Fag	Lærer	Kl.	Klasse	Fag	Lærer
9	I 6	Naturh.	J. E.	3	H IV	Religion	M. R.
-	-	Historie	-	-	-	Regning	-
8	I 5	Naturh.	-				
3	I 4	Naturh.	-				
-	-	Historie	-				
8	H VI	Geografi	M. R.				
8	H V	Dansk	D. C.	Kl.	Klasse	Fag	Lærer
-	-	Geografi	M. R.	8	H 6	Regning	J.
11	H V & VI	Sang	H. C. R.	10	H-I 6	Gymn.	H. E.
2	H IV&III	--	-	8	I 3	Geografi	J. E.

Lørdag d. 20de April 1901.**III. Betalingsskolen for Piger.****Fredag d. 19de April 1901.**

Kl.	Klasse	Fag	Lærer	Kl.	Klasse	Fag	Lærer
8	VII	Religion	S.	3	VII	Verdensh.	Frk. B.
-	V	Geografi	Frk. B.	-	VI	Regning	- H.
-	VI	Dansk	- H.	-	V	Dansk	S.
10½	VII	Tysk	-	4	IV	Gymnastik	Frk. D.
-	VI	Religion	S.	5	VI-VII	-	-
-	V	Danmarksh.	Frk. B.				
3	VII	Dansk	S.				
-	VI	Tysk	Frk. H.				
-	IV	Geografi	- B.				
4	VII	Naturh.	S.				
-	III	Gymnastik	Frk. D.				
5	V	-	-				

Mandag den 22de April 1901.**Lørdag den 20de April 1901.**

Kl.	Klasse	Fag	Lærer	Kl.	Klasse	Fag	Lærer
8	VI	Geografi	Frk. B.	8	VII	Regning	Frk. H.
-	V	Religion	S.	-	VI	Verdensh.	- B.
-	IV	Tysk	Frk. H.	-	IV	Religion	S.
10½	VI	Danmarksh.	- B.	10½	V	Tysk	Frk. H.
-	V	Naturh.	S.	-	IV	Naturh.	S.
-	IV	Regning	Frk. H.	-	III	Historie	Frk. B.
				3	V	Regning	-
				-	IV	Historie	- B.
				-	III	Naturh.	S.

Tirsdag d. 23de April 1901.

				Fredag d. 26de April 1901.	
Kl.	Klasse	Fag	Lærer	Kl.	
10½	VI	Dansk	S.	8	De indskrevne Børn prøves.
-	III	Geografi	Frk. B.	4½	Sangprøve i Gymnastiksalen.
3	VII	—	— —	-	Bekendtgørelse om Eksamens Udfald.
4	VII	Danmarksh.	— —	-	Børnenes Haandarbejder frem-lægges.
3	III	Religion	S.		

Onsdag d. 24de April 1901.

Kl.	Klasse	Fag	Lærer
8	III	Regning	Frk. B.

IV. Skolerne i Jernbanegade.**Mandag d. 22de April 1901.**

Kl.	Klasse	Fag	Lærer	Kl.	Klasse	Fag	Lærer
8	A 6	Religion	A. C.	3	C 4	Religion	K. G. R.
-	—	Regning	—	3	C 3	Regning	B. P.
-	—	Naturh.	—	8	D 6	Dansk	—
8	A 5	Dansk	S. J. S.	-	—	Religion	L.
-	—	Geografi	—	8	D 5	Dansk	—
12	A 3-6	Gymnastik	St. R.	-	—	Naturh.	E. C.
3	A 4	Historie	S. J. S.	8	D 4	Historie	Engh.
-	—	Religion	A. C.	3	D 4	Geografi	L.
3	A 3	Regning	—	-	—	Naturh.	—
-	—	Religion	S. J. S.	3	D 3	Religion	E. C.
8	B 6	Religion	J. H. A.	8	E 6	Regning	T.
-	—	Regning	—	-	—	Dansk	—
8	B 5	Historie	J. C. P.	8	E 5	Historie	Y.
-	—	Geografi	—	-	—	Regning	—
3	B 4	Dansk	—	-	—	Dansk	—
-	—	Naturh.	—	3	E 4	Dansk	T.
3	B 3	Historie	J. H. A.	-	—	Regning	—
-	—	Religion	—	3	E 3	Historie	Y.
8	C 6	Geografi	K. G. R.	-	—	Dansk	—
8	C 5	Naturh.	B. P.	8	F 6	Religion	M.
-	—	Historie	—	-	—	Fysik	—

Kl.	Klasse	Fag	Lærer	Kl.	Klasse	Fag	Lærer
8	F 5	Religion	H.	8	C 5	Regning	B. P.
-	—	Dansk	—	-	—	Religion	K. G. R.
3	F 4	Religion	M.	3	C 4	Dansk	B. P.
-	—	Dansk	—	-	—	Historie	—
3	F 3	Religion	H.	3	C 3	Religion	K. G. R.
-	—	Regning	—	-	—	Geografi	—
8	G 6	Religion	B.-F.	8	D 6	Historie	Engh.
-	—	Fysik	—	-	—	Arithmetik	E. C.
8	G 5	Religion	L.-N.	8	D 5	Regning	—
-	—	Regning	—	-	—	Geografi	L.
3	G 4	Dansk	—	3	D 4	Religion	E. C.
-	—	Regning	—	-	—	Historie	Engh.
3	G 3	Dansk	B-F.	3	D 3	Geografi	L.
-	—	Geografi	—	-	—	Dansk	—
1	A-G 5	Sang*)	Engh.	8	E 6	Historie	Y.
2	A-G 3	—	—	-	—	Fysik	—
				8	E 5	Religion	T.
				-	—	Geografi	—
				3	E 4	Naturh.	Sk.
				-	—	Geografi	T.
				3	E 3	Regning	—

Tirsdag d. 23de April 1901.

Kl.	Klasse	Fag	Lærer				
8	A 6	Historie	S. J. S.	8	F 6	Dansk	H.
-	—	Geografi	—	-	—	Geografi	—
8	A 5	Religion	A. C.	8	F 5	Geografi	M.
-	—	Regning	—	-	—	Regning	—
3	A 4	Geografi	S. J. S.	11	F 3-6	Gymnastik	St. R.
-	—	Naturh.	A. C.	3	F 4	Naturh.	—
3	A 3	Dansk	—	-	—	Geografi	H.
-	—	Historie	S. J. S.	3	F 3	Geografi	—
8	B 6	Fysik	J. H. A.	-	—	Dansk	M.
-	—	Geografi	J. C. P.				
8	B 5	Naturh.	—	8	G 6	Dansk	B.-F.
-	—	Religion	J. H. A.	-	—	Geografi	—
12	B 3-6	Gymnastik	St. R.	8	G 5	Dansk	L.-N.
3	B 4	Religion	J. H. A.	-	—	Naturh.	—
-	—	Regning	—	3	G 4	Religion	—
3	B 3	Dansk	J. C. P.	-	—	Naturh.	—
-	—	Geografi	—				
8	C 6	Dansk	K. G. R.	1	A-G 6	Sang*)	Engh.
-	—	Historie	B. P.	2	A-G 4	—	—

*) I Gymnastiksalen.

Onsdag d. 24de April 1901.

Kl.	Klasse	Fag	Lærer
8	A 6	Fysik	A. G.
8	A 5	Historie	S. J.
-	—	Naturh.	A. C.
3	A 4	Regning	
-	—	Dansk	S. J.
3	A 3	Geografi	—
8	B 6	Dansk	J. H.
-	—	Naturh.	J. C.
8	B 5	Dansk	—
-	—	Regning	J. H.
3	B 4	Geografi	J. C.
-	—	Historie	—
3	B 3	Regning	J. H.
8	C 6	Religion	K. G.
-	—	Naturh.	B. J.
8	C 5	Dansk	
-	—	Geografi	K. G.
12	C 3-6	Gymnastik	St. G.
3	C 4	Geografi	K. G.
-	—	Naturh.	B. J.
3	C 3	Historie	
-	—	Regning	K. G.
8	D 6	Fysik	Y.
-	—	Geometri	E. C.
8	D 5	Religion	L.
-	—	Dansk	—
3	D 4	Dansk	—
-	—	Regning	E. C.
3	D 3	Historie	Eng.
-	—	Naturh.	L.
8	E 6	Geografi	T.
-	—	Naturh.	—
-	—	Regning	Y.
3	E 4	Religion	E. C.
-	—	Historie	Sk.
8	F 6	Naturh.	M.
-	—	Regning	—

Torsdag d. 25de April 1901.

Kl.	Klasse	Fag	Lærer
8	A 6	Dansk	A. C.
8	A 2		Frk. S.
8	B 6	Historie	J. C. P.
8	B 2		Frk. M.
8	C 6	Fysik	B. P.
-	—	Regning	—
8	C 2		Frk. R.
8	D 2		Frk. P.
9	D 6	Regning	E. C.
12	D 3-6	Gymnastik	St. R.
8	E 5	Naturh.	E. C.
8	E 2		Frk. Sch.
11	E 3-6	Gymnastik	St. R.
2	E 3	Religion	Sk.
-	—	Geografi	—
8	F 6	Historie	H.
8	F 5	Historie	M.
-	—	Naturh.	—
8	F 2		Frk. B.
8	G 6	Historie	L.-N.
8	G 2		Frk. Bo
9	G 3	Religion	Engh.
-	—	Historie	—

V. Vestre Kommuneskole.

Mandag d. 22de April 1901.

Kl.	Klasse	Fag	Lærer	Kl.	Klasse	Fag	Lærer
8	K 6	Religion	K.	3	K 4	Religion	K.
-	—	Dansk	—	3	K 3	Geografi	—
8	K 5	Naturh.	W. D. R.	-	—	Regning	W. D. R.
-	—	Regning	—	-	—	Historie	—
3	K 4	Dansk	—	8	L 6	Historie	V.
-	—	Regning	—	-	—	Regning	—
3	K 3	Religion	K.	-	—	Naturh.	—
-	—	Dansk	—	8	L 5	Religion	E.
2½	K-L 3	Sang	—	-	—	Geografi	—
8	L 6	Religion	E.	3	L 4	Historie	—
-	—	Dansk	—	-	—	Geografi	—
8	L 5	Naturh.	V.	3	L 3	Religion	V.
-	—	Dansk	—	-	—	Regning	—
3	L 4	Religion	—	8	I VI	Dansk	Frk. L.
-	—	Regning	—	8	I V	Religion	T.
3	L 3	Historie	E.	-	—	Naturh.	L.
-	—	Dansk	—	11	I VI	Sang	I.
8	I VI	Religion	Frk. T.	11½	I V	—	—
-	—	Regning	—	3	I IV	Historie	T.
8	I V	Geografi	—	-	—	Geografi	L.
-	—	Dansk	—	3	I III	Regning	—
11	I V	Gymnastik	—	-	—	Historie	T.
11	I IV	Sang	—				
12	I III	Gymnastik	—				
3	I IV	Religion	—				
-	—	Dansk	—				
3	I III	Geografi	—				
-	—	Dansk	—				

Onsdag d. 24de April 1901.

Tirsdag d. 23de April 1901.

Kl.	Klasse	Fag	Lærer	Kl.	Klasse	Fag	Lærer
8	K 6	Historie	W. D. R.	8	K 6	Geografi	K.
-	—	Naturh.	—	-	—	Naturlære	—
-	—	Regning	—	8	K 5	Dansk	W. D. R.
8	K 5	Religion	K.	-	—	Historie	—
-	—	Geografi	—	8	L 6	Sang	K.
11	K	Gymnastik	E.	4	K 4	Naturh.	W. D. R.
				3	K 3	Historie	—
				-	—	Geografi	K.
				8	L 5	Naturlære	—
				-	—	Geografi	E.
				8	L 5	Naturh.	—
				-	—	Historie	V.
				8	L 6	Regning	—

Kl.	Klasse	Fag	Lærer	Torsdag d. 25de April 1901.			
3	L 4	Dansk	V.				
-	—	Naturh.	—	Kl.	Klasse	Fag	Lærer
3	L 3	Geografi	E.	8	K 2		Frk. I.
				8	L 2		— P.
8	I VI	Geografi	Frk. L.	8	I II		— R.
-	—	Historie	— T.	8	K II		— B.-J.
8	I V	Historie	— —	8	I VI	Naturh.	— L.
-	—	Regning	— L.	10	L	Gymnastik	E.
10½	I VI	Gymnastik	— E.	11	K-L 5	Sang	K.
10½	I V	—	— —				
2	I III	Sang	Frk. I.				
3	I IV	Naturh.	— L.				
-	—	Regning	— —				
3	I III	Religion	— T.				

De **ny indmeldte Elever til Førsteklasserne** møde paa deres respektive Skoler Tirsdag den 30te April Kl. 3.

Lærermøderne afholdes i Fysiksalen i Jernbanegade saaledes:

- For Skolerne i Klaragade Lørdag den 27de April, Fm. Kl. 8.
 „ Skolerne i Jernbanegade Mandag den 29de April, Fm. Kl. 8.
 „ Østre Kommuneskole Tirsdag den 30te April, Eftm. Kl. 8.
 „ Vestre Kommuneskole Tirsdag den 30te April, Fm. Kl. 10.

Elevernes **Omflytning** finder Sted:

- I Skolerne i Jernbanegade Mandag den 29de April Kl. 1.
 „ Skolerne i Klaragade Lørdag den 27de April Kl. 1.
 „ Østre og Vestre Skole Tirsdag den 30te April, Kl. 1.
-

Elevernes skriftlige Arbejder samt Pigernes Haandarbejder ville være fremlagte i de resp. Klasser. Børnenes Forældre og enhver, som interesserer sig for Skolerne, indbydes til at overvære Eksamens.

Det **nye Skoleaar** begynder Onsdag den 1ste Maj 1901, Fm. Kl. 8.

Odense Skolevæsen i Marts 1901.

Theodor Siersted.

